

Doctorat: La llengua, l'individu i la societat
Departament de Lingüística General
Facultat de Filologia
Universitat de Barcelona

Montserrat Pastor i Pujadó

**COMPETÈNCIA, ÚS I ACTITUDS
LINGÜÍSTICS A VILADECANS: ELS
ALUMNES DE 8^è D'EGB DEL CURS 1996/97**

Director de tesi:
Albert Bastardas i Boada

CAPÍTOL 1

INTRODUCCIÓ

1.1 FORMULACIÓ DEL TEMA

1.1.1 La política lingüística escolar fins al 1996

1.2 OBJECTIUS DE LA INVESTIGACIÓ

1.2.1 Concreció dels objectius

1.3 METODOLOGIA DEL TREBALL

1.3.1. Procediment

1.3.2. Instruments de recerca

1.3.2.1. Les entrevistes personals.

1.3.2.2 Les converses

1.3.2.3. L'enquesta

1.3.3 Selecció de les escoles i dels grups

1.1 FORMULACIÓ DEL TEMA

Durant el període que va entre 1960-1975 van haver-hi forts moviments migratoris del camp cap a les zones industrialitzades. Aquests desplaçaments massius van produir l'arribada a aquestes àrees, de nombrosos parlants de castellà. Aquests moviments de població van tenir lloc durant una llarga etapa de prohibició de l'ús oficial i públic de les llengües minoritàries en favor del castellà. Aquestes llengües no eren oficials, no s'ensenyaven a l'escola i això significava que l'escolarització era exclusivament en l'única llengua oficial de l'època, el castellà.

A Catalunya, la major part de la població autòctona va conservar el català en l'ús oral i el va transmetre, en general, als seus descendents tot i que en la comunicació escrita la llengua més freqüent era el castellà.

L'arribada massiva de la població migrant procedent d'arreu de l'Estat espanyol i, especialment del sud, va fer canviar el panorama lingüístic de moltes zones industrialitzades de la península, la qual cosa va provocar la modificació del mapa lingüístic. Aquest fet va significar que barris sencers d'algunes ciutats estiguessin formats per una gran majoria d'immigrants amb molt poc contacte amb la població autòctona.

Anys després d'aquesta forta immigració castellanoparlant, Catalunya viu una situació de democràcia i d'autogovern. El català és declarat llengua pròpia de Catalunya i passa a ser cooficial amb el castellà. Deixa de ser, doncs, una llengua sense cap poder polític, ja que té al seu darrere un Govern autonòmic que li dóna suport i la promou.

Tenint en compte aquesta realitat, serà bo de conèixer la situació sociolingüística dels fills del grup immigrant que viu a Catalunya i establir-ne les diferents tipologies que l'integren d'acord amb el context en què normalment es desenvolupen.

Per tal d'avaluar el procés d'aquesta política lingüística caldrà saber la situació real. És per això que és imprescindible conèixer-ne la competència, l'ús i les actituds lingüístics.

Les dades estadístiques de què disposem (veure annex, pàg. 177) condueixen a afirmar que en el conjunt de la població de Catalunya s'està produint un procés lent però constant de millora quant als coneixements de llengua catalana. És innegable que cada vegada hi ha més gent que la sap parlar, i també resulta innegable que la primera força motriu d'aquest canvi ha estat i és, la creixent catalanització de l'escola, ja que els canvis més dràstics afecten de forma sistemàtica la base de la piràmide de la població.

Per exemple, segons el cens lingüístic de 1986 a Viladecans (veure annex, pàg. 177) el 78% d'habitants entenia el català, el 39% el sabia llegir i el 14% el sabia escriure (quant a la parla, no en tenim dades). L'any 1996 el mateix cens lingüístic constata un augment considerable en tots els aspectes: el 90% l'entenia, el 57% el sabia parlar, el 57% el sabia llegir i el 33% el sabia escriure. L'augment era significatiu: l'entenia el 12% més, el sabia parlar un 18% més, un 10% més el sabia llegir i un 19% més declarava que el sabia escriure.

Del mateix estudi lingüístic, segons el cens de 1996 a Viladecans se n'extreu (veure annex, pàg. 185) que la població de 10 a 14 anys declarava que el 98% entenia el català, el 89% el sabia parlar, el 90% el sabia llegir i un 76%

declarava que l'escrivia. Aquests joves, a l'EGB, han estat, doncs ja escolaritzats parcialment en català.

Aquest procés de bilingüització no es tradueix necessàriament, però, en l'ús habitual del català entre la població i tampoc no representa, automàticament haver pujat el primer esglaió d'una escala que podria conduir cap a l'adopció del català com a primera llengua, entre els castellanoparlants, és a dir, com la llengua transmesa a la llar i emprada prioritàriament en les relacions personals i professionals.

1.1.1 La política lingüística escolar fins al 1996

La política lingüística a Catalunya havia incidit fins al 1996 en diversos mecanismes del canvi social per tal d'avançar en la normalització de la llengua. L'ensenyament d'infants i d'adults, el món socioeconòmic, el marc jurídic... han estat abordats des de diferents perspectives d'acord amb el que s'ha cregut oportú en cada moment del procés.

Per tal d'aplicar aquesta política lingüística al sistema educatiu, cada escola va elaborar el seu projecte educatiu a partir de la proposta del Projecte Lingüístic (1983), que promulgava:

"El Projecte Educatiu de Centre ha d'esdevenir el fonament cohesionador, la declaració de les grans línies educatives que han d'inspirar i servir de base dels programes i de les planificacions que tindran per objectiu l'acció educativa."

"Aquest Projecte Educatiu ha de definir el tractament lingüístic del Centre sobre l'ús i ensenyament de la llengua catalana i l'aprenentatge de les altres realitats lingüístiques curriculars, és a dir, el Projecte Lingüístic del Centre."

El Projecte Lingüístic es defineix com una declaració de principis referida al tractament lingüístic general de l'escola sobre l'ús i l'ensenyament del català dins del projecte educatiu del centre. Això també afecta el castellà i l'idioma estranger.

Cada centre va determinar el Projecte Lingüístic sobre la base de:

- a) Les línies de normalització elaborades pel Consell Escolar.
- b) L'aplicació i la incorporació de la llengua catalana a les activitats de l'escola per a cada curs escolar.
- c) La incidència a les classes a partir de la programació de llengua.

Atès que l'objectiu final del projecte era la normalització plena de l'escola, el projecte havia de tenir una temporalització i cada grup havia de concretar els objectius que es pretenien assolir. Cada final de curs hi havia una revisió i avaluació específiques del projecte. Un dels projectes lingüístics de les escoles on hem administrat les enquestes es pot consultar a l'annex.

La majoria de centres del Baix Llobregat van anar decidint, en els seus projectes lingüístics, apostar per la immersió lingüística com a sistema eficient perquè els alumnes arribessin a assolir un bon coneixement de català. Calia, però, que els pares i mares dels alumnes estiguessin motivats i hi tinguessin una actitud positiva. La metodologia per seguir el programa passa per les fases lògiques d'aprenentatge: escoltar, comprendre, parlar, llegir i escriure. L'aplicació del programa d'immersió a casa nostra ha suposat una innovació pedagògica important.

1.2 OBJECTIUS DE LA INVESTIGACIÓ

Aquest estudi se centra a Viladecans, vila de l'Àrea metropolitana de Barcelona, i incideix sobre una població formada majoritàriament per immigrants d'arreu de l'Estat espanyol. La majoria d'escoles estudiades han seguit els plans de normalització lingüística endegats per les institucions (política lingüística comentada anteriorment). El propòsit d'aquest estudi és contribuir a entendre la realitat que actualment trobem en nombrosos municipis, com el de Viladecans que estan immersos en una procés de bilingüïtzació de la segona i/o tercera generació d'immigrants. Aquesta investigació vol indagar, en concret, la competència i l'ús que fa del català un estrat d'escolars de Viladecans, que estudiaven vuitè d'EGB el curs 1995-1996. A més, hi analitzem les actituds lingüístiques, les expectatives de futur en la utilització del català, les preferències i normes d'ús entre catalanoparlants i castellanoparlants, la normalització lingüística, el sentiment nacional i les creences sobre el futur lingüístic a Catalunya.

En aquesta vila i, a moltes altres del Baix Llobregat, serà determinant en un futur l'evolució interna de la societat castellanoparlant. Si s'hi integren anirem avançant cap a una normalització lingüística; si al contrari es manté més aviat monolingüe en l'ús anirem, encara que potser d'una manera lenta, cap a un procés de substitució lingüística.

De moment, però, les dades del cens del 1996 (veure annex, pàg. 177) de 52.095 habitants, són, com ja hem dit, les que es detallen a continuació: un 90'43% entèn el català, un 57'13% el sap parlar, un 57'37% el sap llegir, un 33'33% el sap escriure i un 9'57 declara que no l'entèn. Els

percentatges de competència són alts però això no vol dir necessàriament que l'utilitzin.

Cal saber també, i és important, per què en un moment donat es tria una o altra llengua. En conviure totes dues llengües pot passar, i de fet passa, que un grup lingüístic canviï moltes més vegades de llengua que l'altre, amb fluïdesa i sense dificultats.

Voldríem enfocar aquesta recerca insistint en aquest aspecte a fi d'investigar en quines situacions usen el castellà i en quines altres decideixen fer servir el català en el seu comportament quotidià.

Demostrar si les relacions personals determinen les pautes d'ús lingüístic dels nens/nenes serà un dels nostres objectius i també ho serà comprovar si els nois/noies tendeixen a seguir la mateixa regla a l'escola i entre ells.

La pregunta bàsica que ens fem és, doncs, la següent: Quina és la situació de la llengua catalana en un estrat de la població escolar que fa vuit anys que assisteix a classes de català, que actualment (1997) té entre 13 i 14 anys i que ha fet l'aprenentatge de la lectoescriptura en castellà i que rep en aquesta llengua la majoria d'assignatures? Ha de quedar clar que no fem referència a la resta de la població escolar ja que per diverses causes queda fora de l'estudi. Per als objectius d'aquesta recerca vam triar els escolars que acabaven una etapa escolar – l'EGB - i pretenem detectar la seva evolució lingüística . En acabar aquesta etapa, l'EGB, havien de decidir entre triar FP o BUP. Aquest grup de nois/noies pertany a una generació que no va seguir el procés d'immersió lingüística a l'escola, però que sí que en el propi recinte escolar va conviure amb alumnes de cursos inferiors que ja estaven

immersos en l'estudi del català. Cal fer constar que tenien un entorn força catalanitzat a l'escola, tot i que ells no rebien tot l'ensenyament en català.

Investiguem, doncs, quin ús fan del català, aquests alumnes que han estudiat assignatures en català, i el català com a assignatura, però no han fet l'aprenentatge de la lectoescriptura en català. Voldríem deixar un camí obert a la recerca perquè quan la població escolar de Viladecans, que actualment fa immersió, arribi a l'Ensenyament Secundari Obligatori (ESO) es pugui refer aquest treball i se'n puguin valorar les diferències.

Aquest treball s'afegirà a d'altres que ja s'han fet sobre aquests temes i que també analitzen els comportaments lingüístics dels joves estudiants catalans, i ens permetrà tenir una visió indicativa del que succeix en aquest estrat de la població escolar segons el lloc on viuen. Per fer-ho, s'ha fet servir com a referència el treball del professor i tutor d'aquesta tesi, Albert Bastardas, sobre un estudi fet a Vilafranca del Penedès (Bastardas, 1985).

1.2.1 Algunes investigacions i conclusions prèvies

1.2.4. Investigacions i conclusions prèvies.

En les tres últimes dècades s'han fet i publicat molts treballs relacionats amb la llengua catalana. Breument, es passa a comentar algunes de les conclusions més importants a què alguns d'ells han arribat.

Així, pel que fa a l'ús del català, Helena Calsamiglia i Empar Tuson (1978) van dur a terme un estudi al barri de Sant Andreu (Barcelona), en el qual, la situació demogràfica permetia el contacte entre la població catalanoparlant i la castellanoparlant. Les conclusions que destaquen són que: a) els catalanoparlants se senten amb més dret d'expressar-se en

català i, b) els castellanoparlants, o bé s'autoafirmen com a no catalans, o bé desitgen integrar-se.

A començaments dels 80, Maria Pla i Molins (1983) porta a terme el treball que té per títol "El bilingüisme escolar a Barcelona". Intenta detectar quina és la dominància lingüística en una mostra de nens bilingües de 8 anys del districte de Gràcia de Barcelona. Aquest districte era considerat el de més alt percentatge de catalanoparlants i ella es va preguntar en quina de les dues llengües –català i castellà- era més rica l'expressió oral. Els resultats que destaca és que tant a nivell de comprensió com d'expressió de la llengua emprada per aquest grup d' escolars, hi havia una progressiva contaminació, una degradació i, per tant, un clar desavantatge de la llengua catalana.

El 1990, Emili Boix, es plantejà, en relació a la identitat i llengua dels joves de Barcelona, un parell de qüestions:

- 1) Fins a quin punt la norma tradicional d'adaptació al castellà amb les converses intergrupals de castellanoparlants i catalanoparlants ha donat pas a noves normes d'ús lingüístic
- 2) Quins factors poden explicar i afavorir que persisteixin les normes d'ús antigues o que n'apareguin de noves

Algunes de les reflexions que destaca és que hi ha una situació de portes obertes entre els joves catalans i castellans de Barcelona. Antigament les portes entre les dues cases etnolingüístiques sols donaven pas en un sentit -dels catalans als castellans- però ara es poden traspassar en els dos sentits. Els joves poden triar les dues llengües amb més llibertat en les

relacions interètniques sense provocar necessàriament el rebuig dels membres del seu mateix grup.

En consonància amb les conclusions d'aquest autor, el 1993, Mª Àngels Viladot conclou al seu treball "Identitat i vitalitat lingüística dels catalans" que el català seguia un procés ascendent. El manteniment del català com a llengua vehiculadora de relació entre catalans es mantindria ferm, alhora que es mantindria la bona convivència entre els grups lingüístics. Va dir també que l'adquisició del català per part d'una gran majoria de castellanoparlants nascuts a Catalunya seria la conseqüència generacional sempre que es mantingués la vitalitat i la centralitat de l'idioma català en la definició de la identitat del grup.

Destaquem, també, el treball d'en Xavier Vila (1996) titulat "En acabar de classe" Amb aquesta tesi, analitza l'ús quotidià de les llengües catalana i castellana d'un grup de nens de l'àrea metropolitana de Barcelona que han seguit l'escolarització en català. Per a això, el professor Vila va passar un any en una de les primeres escoles que van plantejar tot l'ensenyament en català. La majoria dels alumnes d'un centre de Santa Coloma de Gramenet eren castellanoparlants. Va observar i gravar, camuflat de monitor, el comportament lingüístic dels nens a classe, al pati, i fins i tot quan jugaven. L'objectiu inicial de la tesi era comprovar el pes de l'escola en la possible modificació de les respectives pautes personals d'ús lingüístic.

La conclusió a què va arribar va ser que les variables extraescolars són més determinants que la llengua usada a l'escola en l'elecció de la llengua d'expressió quotidiana. Els nens tendeixen a seguir la mateixa regla

a l'escola i entre ells. Com que els catalanoparlants eren minoria en el centre, el castellà era majoritari durant l'esbarjo.

El percentatge d'ús de la llengua catalana creix durant la classe perquè el mestre és el destinatari de la comunicació, però, tot i així, en Xavier Vila conclou que l'escola en català no ha fet que els alumnes canviïn automàticament d'idioma en entrar a classe.

Com a nota final d'aquest apartat convé citar el treball d'Albert Bastardas (1985) fet a Vilafranca del Penedès. Aquest treball es comenta al llarg de tot aquest document i ha estat la base per a realitzar aquesta tesi.

1.2.2. Concreció dels objectius

Aquesta recerca, doncs, es proposa dos objectius fonamentals:

- a) Analitzar la competència, l'ús i les actituds lingüístics d'un grup d'escolars fills d'immigrants, la majoria dels quals han rebut classes de català, però mai no han fet immersió lingüística, que el curs 1995/96 estudiaven 8è d'EGB en escoles públiques i privades de Viladecans.
- b) Estudiar la competència, l'ús i les actituds lingüístics dels fills de les unitats familiars formades per un dels progenitors nascut a l'àrea de llengua catalana i l'altre a fora.

Aquest treball a la primera part és descriptiu (competència, ús i actituds) i exploratori a la segona (factors del procés). Partim fonamentalment de les dades contestades pels alumnes al llarg de l'enquesta que els vam administrar.

1.3 METODOLOGIA DEL TREBALL

1.3.1 Procediment

És complex analitzar la situació que actualment té l'ús del català partint d'una població escolar completament castellanitzada. Tenint en compte factors com la llengua que usen amb la família, amb els companys, amb els professors, etc., ens trobem davant d'una situació sociolingüística difícil de mesurar. Es van dur a terme, per tant, diverses estratègies de recerca.

El procés que es va seguir fou:

- 1) Entrevistes (individuals)
- 2) Converses (a grups d'entre 8 i 10 alumnes prèviament entrevistats)
- 3) Enquestes administrades a 249 alumnes de cinc centres d'ensenyament de Viladecans.

1.3.2. Instruments de recerca

1.3.2.1. Les entrevistes personals.

Les entrevistes van permetre conèixer millor les persones que configuraven els grups.

L'entrevista té com a objectiu aconseguir una informació exhaustiva i qualitativa en relació amb els següents aspectes:

- a) La història personal de l'individu

- b) L'ús lingüístic per àmbits: escola, família, barri i vida associativa
- c) Les actituds i els sentiments envers la llengua i la cultura catalanes

El qüestionari (veure annex, pàg. 175) constava de diversos apartats, amb preguntes comunes per als catalanoparlants i els castellanoparlants, tot i que hi havia també altres preguntes específiques per a cadascun dels dos grups. Una part de les preguntes va ser del tipus tancat i d'altres eren de resposta oberta de manera que l'informant pogués expressar-se llargament. El qüestionari servia de guia.

El caràcter de l'entrevista va ser, sobretot, personal i en tot moment es va procurar d'aconseguir un clima de confiança. Vam entrevistar 4 alumnes de cada centre que van acceptar respondre el qüestionari durant el curs 1995-96 (sempre alumnes de 8è d'EGB). El tutor triava els nois/es a l'atzar i sense cap preparació prèvia. Jo no els conecia i ells a mi, tampoc. Primerament els vaig explicar el perquè d'aquelles entrevistes i també els vaig demanar si tenien alguna reticència pel fet d'enregistrar-los.

A cap escola vam trobar-hi inconvenients; els alumnes estaven relaxats ja que ells eren a la seva escola, havien sortit de l'aula voluntàriament i els agradava participar en un treball de recerca. En acabar les entrevistes els preguntàvem si volien participar en una trobada amb altres nois/es del poble que no coneixien, un dia en una hora determinada, per conèixer nous amics i fer petar la xerrada una estona. A tots els grups els va semblar perfecte i llavors mateix concretàvem les dates, diferents per a cadascú, ja que havien de participar en trobades diferents.

Totes les preguntes de l'entrevista van ser contestades en català tot i que mai no els vaig especificar en quina llengua ho havien de fer. L'explicació del treball i el motiu de la recerca ja eren condicionants perquè utilitzessin el català com a llengua vehicular.

Vam enregistrar totes les entrevistes. En acabar l'entrevista els citàvem, per reunir-los amb nois/noies d'altres centres del municipi, desconeguts entre ells un dia, en una hora i en un lloc determinat.

1.3.2.2. Les converses

Els alumnes que van prendre part a les converses pertanyien a les escoles on es va administrar l'enquesta i estudiaven 8è d' EGB. Com ja s'ha dit anteriorment, abans de les converses se'ls entrevistava individualment. Després s'enregistraven les entrevistes, que van ser organitzades en tres grups diferents: un grup de catalanoparlants, un grup mixt i un grup de castellanoparlants.

Aquestes reunions tenien com a finalitat saber com parlarien entre ells i quina llengua utilitzarien. Quan arribaven, els presentava i encetàvem un debat el tema del qual prèviament, entre tots, havien triat. Totes aquestes converses eren enregistrades. De totes les que havia previst fer, només en vaig aconseguir tres; els nois/noies en principi es comprometien, però, a l'hora de la veritat no compareixien, per la qual cosa vam haver de disminuir el pes d'aquest mètode en la recerca.

Va ser difícil poder-los aplegar i compaginar-ho tot per tenir-los junts, però, finalment, es va aconseguir.

1.3.2.3. L'enquesta

Una de les fonts fonamentals de dades empíriques del present treball és el conjunt de respostes obtingudes de 249 alumnes de 8è d'EGB de quatre escoles públiques i dues de privades de Viladecans. El conjunt de persones d'aquest estrat generacional de Viladecans era de 670 alumnes.

L'enquesta utilitzada és una adaptació de l'emprat a Vilafranca del Penedès (l'any 1985) a la tesina del professor Albert Bastardas, director d'aquest treball. Consta de 70 preguntes i 192 possibilitats de resposta i està subdividit en quatre grans apartats (veure annex, pàg. 165):

1. Dades generals
2. Dades familiars
3. Dades individuals
4. Actituds

La primera subdivisió recull les dades de la vida acadèmica de l'enquestat, del seu lloc d'origen i del barri on resideix. En la segona, que tracta de l'àmbit familiar, obtenim els factors d'influència lingüística paterna i materna i alhora intentem conèixer el comportament lingüístic intern familiar. Les dades individuals ens informen bàsicament de la competència i l'ús lingüístic (subjectius) declarats per l'entrevistat i això incideix en els codis orals i en els escrits. També s'investiga la realitat i les expectatives del comportament lingüístic públic de l'entrevistat i s'esbrinen els mitjans a través dels quals ha aconseguit aprendre català. La quarta i última part, tracta d'inferir les opinions existents entre els joves sobre la situació sociolingüística de Catalunya.

L'enquesta fou administrada a escoles públiques i privades ubicades en diferents barris. Van ser contestades a l'aula pels alumnes, asseguts còmodament aprofitant la sessió d'una hora que corresponia a l'assignatura de català (curs 1996-97).

Se'ls van donar les instruccions pertinents i es va procurar, en tot moment, que el procés de resposta fos relaxat i distès, per preservar la lliure opinió de l'enquestat.

Totes les dades obtingudes van ser analitzades quantitativament: es van extreure freqüències i percentatges de les dades obtingudes, les quals s'expliquen al llarg dels capítols 3, 4, 5 i 6.

1.3.3. Selecció de les escoles i dels grups

La nostra intenció era obtenir informació sobre la situació del català en la població escolar de Viladecans. Concretament, ens vam centrar en els alumnes de 8è d'EGB que, en acabar aquesta etapa de l'escolarització, teòricament, haurien d'haver assolit el domini d'ambdues llengües, el castellà i el català.

La població triada va ser un grup d'alumnes que havien fet l'aprenentatge de la lectura i escriptura a preescolar en castellà, llengua primera de la majoria. Tots ells des del parvulari havien rebut tres sessions d'una hora de català setmanals com a assignatura. Cal remarcar que tots aquests alumnes mai no van formar part del procés d'immersió lingüística a l'escola.

Aquests alumnes pertanyen a col·legis que van introduir el català progressivament, modalitat que obeïa al criteri de no voler fer res sense mesura ni sense el tractament pedagògic i sociològic que requereix la introducció d'un canvi de llengua. Es va començar així des de parvulari i els nivells de català van ser progressius curs a curs.

Cal comentar que són alumnes, però, que han estat molt motivats vers la llengua catalana, i que han participat al llarg dels anys a les campanyes de teatre, sortides culturals, activitats de suport a l'aula, etc., que s'han fet al municipi i que són dignes d'esment.

Les escoles van ser triades segons la seva ubicació en el municipi i vam intentar que en aquesta tria cada barri o districte hi fos representat. La

decisió, d'escollir entre escoles públiques o privades, també va ser presa d'acord amb el criteri d'ubicació (veure annex, quadre 2, pàg. 178).

Les escoles escollides van ser:

CEIP Montserratina, escola pública

CEIP Germans Amat Targa, escola pública

CEIP Àngela Roca, escola pública

CEIP Doctor Fleming, escola pública

Societat Cooperativa Teide, escola privada.

Col.legi Modolell, escola privada

Totes les escoles van tenir, en tot moment, molt bona disponibilitat per col.laborar en la recerca, tant per part dels equips directius com per part del professorat.

Les enquestes van ser administrades pels professors tutors o pels mestres de català, segons les escoles, amb una explicació prèvia i aclaridora sempre que es presentava algun dubte.

Les entrevistes, van ser fetes individualment ja que eren anteriors a la convocatòria de les converses.

Distribució de la població enquestada (per escoles)

ESCOLES	NOMBRE	%
CEIP GERMANS AMAT TARGA	49	20
CEIP MONTSERRATINA	50	20
SOCIETAT COOP.TEIDE	27	11
CEIP DOCTOR FLEMING	32	13
CEIP ÀNGELA ROCA	41	16
COL.LEGI MODOLELL	50	20
TOTAL	249	100

Aquesta mostra representa el 37% de la població escolar de 14 anys que el curs 1995-96 estudiava 8è d'EGB.

CAPÍTOL 2

El medi demogràfic

- 2.1 INDUSTRIALITZACIÓ AL SEGLE XX - DIMENSIÓ DEMOGRÀFICA

- 2.2 LA POBLACIÓ DE VILADECANS, EL SEU LLOC DE NAIXEMENT I EL SEU ASSENTAMENT

- 2.3 LA DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ DE VILADECANS, ELS GRUPS D'EDAT I EL CONEIXEMENT DEL CATALÀ

2. 1. INDUSTRIALITZACIÓ AL SEGLE XX. DIMENSIÓ DEMOGRÀFICA

La ciutat de Viladecans a la comarca del Baix Llobregat està situada a peu de muntanya, a 17 metres d'altitud. El seu terme municipal d'uns 9 km arriba fins al mar; té uns tres km de platja i limita amb els turons de la serralada més propera al litoral. El nucli urbà s'estén de la carretera comarcal de Barcelona a la muntanya, tot i que hi ha alguns barris força poblats a l'altra banda de la carretera (el nou barri de Sales). La zona industrial i agrícola ocupa la resta del terme municipal entre la via i el mar.

Aquesta senzilla descripció de caire geogràfic és d'extraordinària importància per a l'anàlisi ulterior, en el sentit que marca profundes diferències d'hàbits urbanístics i en l'assentament demogràfic dels grups de població.

Les terres que arriben fins al mar són de regadiu i de gran qualitat i les trobem documentades en textos del segle XVIII.

La comunicació amb la ciutat de Barcelona no era gaire bona fins que a la segona meitat dels anys 90 s'han obert vies noves per comunicar Viladecans amb tot el Baix Llobregat.

Sens dubte, el fet més rellevant de la història de la ciutat al segle XX i amb conseqüències, de vegades irreversibles (caos urbanístic, etc), és la industrialització i el seguit de desplaçaments migratoris que transformen la inicialment vila agrària i tradicionalment costanera del Baix Llobregat en una ciutat industrialitzada on es concentren empreses punteres que donaran feina a milers de treballadors que han de venir d'altres terres i països.

Als anys 20 s'instal·la a la veïna vila de Gavà l'empresa familiar Roca Radiadores SA. Avui Viladecans, Gavà juntament amb Sant Boi de Llobregat formen una conurbació de més de cent trenta mil persones.

Molt aviat, Roca va expandir les seves instal·lacions a la vila de Viladecans, tant, que avui dia l'empresa està físicament situada entre ambdós termes municipals.

L'any 1925 s'instal·lava, al costat de la riera de la vila, la fàbrica Levadura Prensada SA, fàbrica que l'any 1999, va deixar d'existir.

Aquests fenòmens provoquen la necessitat de mà d'obra; això farà que la vila rebi treballadors d'arreu d'Espanya.

Totes aquestes famílies s'establiran al barri conegut com a *Poblat Roca*, que llinda amb la carretera comarcal, a uns 300 metres de la fàbrica.

La fàbrica ROCA, en la qual arribaren a treballar més de 3000 persones, esdevé l'autèntic motor industrial de la vila, i genera al mateix temps el desenvolupament d'activitats connexes i necessàries que fins aquell moment no existien (comerç, indústries que col·laboren amb ROCA, etc.)

Òbviament, aquests fenòmens produeixen una minva de caire progressiu del camp i de la seva estructura minifundista i es venen molts terrenys per ubicar-hi indústries noves que arriben a la vila, i d'altres que també es generen.

Durant la segona República, Viladecans es veia des de les administracions públiques com una vila amb futur on es podrien aixecar infraestructures de tot tipus, encaminades totes elles bé a desmassificar Barcelona (ciutats de lleure), o a desplaçar indústries.

La guerra civil suposa a Viladecans, com a tota Catalunya, una veritable trencadissa, un enfonsament a tots els nivells, encara que, bastant inferior al que es produí en d'altres viles del Baix Llobregat molt més industrialitzades en

aquelles dates, i per tant molt més actives en els moviments socials (Cornellà de Llobregat, etc.)

L'inici dels canvis econòmics a tot el país als anys 50 es notarà de manera excepcional i, més encara als anys 60, a la vila de Viladecans.

Amb la incipient industrialització el municipi esdevé una vila-dormitori per a treballadors de Barcelona i rodalies i, acull la instal·lació d'altres indústries bàsicament del sector del metall: METRON, BRU, TELESCO, etc.; d'alimentació: NESTLÉ, etc.; químiques, etc.

A les viles properes a Viladecans (Gavà, Castelldefels, Sant Boi, el Prat, Cornellà, etc.) la situació també era semblant en aquest sentit; empreses punteres en la tecnologia (SIEMENS), de l'automòbil (SEAT, NISSAN,), de la construcció (Uralita a Castelldefels), del tèxtil al Prat (La Seda de Barcelona, Terlenka, etc.), produeixen un entramat d'interdependència econòmica que reactiva tota la comarca i que determina imperiosament el desenvolupament paral·lel d'ofertes de tots tipus que fan despertar la comarca i Viladecans n'és part integrant i molt activa.

A finals dels anys 70 Viladecans va ser també pionera, però amb menys intensitat d'un moviment migratori provinent, ara, de terres del Marroc, de treballadors del camp. El fet que la població de la vila es bolqui en l'activitat industrial, començarà a generar dèficit de mà d'obra al camp i per tant, treballadors estrangers del Marroc hauran d'assumir aquestes tasques.

Viladecans esdevé, doncs, una vila industrial, on pràcticament el 70% de la seva població activa es dedica aquest sector. Els quadres número 3a, 3b, i 3c (referits a l'evolució de la població de la vila, a l'annex, pàgs. 179, 180 i 181

respectivament) expliquen clarament l'impacte demogràfic dels fenòmens que hem expressat.

En fases ulteriors a la gran industrialització, precisament en una fase en què encara es notaven els efectes econòmics de la crisi econòmico-financera i industrial de 1979 i de les reconversions industrials de la primera dècada dels 80, Viladecans continuarà creixent demogràficament parlant (de 1986 a 1996, més de 8.000 persones, en xifres absolutes).

Una vila rural i agrícola, amb uns tres mil habitants als inicis dels anys 40, que passa a tenir, l'any 1999, més de 55.000 habitants, necessàriament veu transformats brutalment els seus paràmetres urbanístics, els costums etc.

2. 2. LA POBLACIÓ DE VILADECANS, EL SEU LLOC DE NAIXEMENT I EL SEU ASSENTAMENT

L'assentament primordial de la població que arriba per treballar a les fàbriques (bàsicament de dues Comunitats Autònomes: Andalusia i Extremadura), dels treballadors del nord d'Àfrica, la permanència de la població autòctona de la vila a certs barris i una ulterior encara que escassa barreja dels col·lectius esmentats ofereixen un panorama propi, amb certes característiques que no es troben en altres viles properes.

El moviment migratori més important és el que arriba en gran mesura (encara que no de manera exclusiva) del sud de la península.

Entre els anys 1965 i 1981, Viladecans creix més de 33.000 persones de manera absoluta (veure annex, quadre número 3a, pàg. 179). Això comporta la creació exnovo de barris sencers i un desgavell urbanístic que només a finals de la dècada dels 90 comença a redimensionar-se amb la urbanització més acurada de terres que sempre havien actuat com a barrera física entre aquests i la població autòctona. Aquestes actuacions aconseguiran una definitiva interrelació entre barris de la vila i per tant, entre individus; això farà trencar moltes barreres que no només eren físiques.

El Padró Municipal d'Habitants de 1996 mostra que unes 2.000 persones (3,8%) de Viladecans són originàries d'Extremadura, 12.000 (23%) són originàries d'Andalusia, unes 1000 persones (1,9%) són originàries d'Aragó, 684 (1,3%) ho són de Galícia i 3.100 (5,9%) de Castella-la Manxa i Castella-Lleó (veure annex, quadre núm. 4a, pàg. 182). Aquestes proporcions però són diferents a les dels grans moviments migratoris dels anys 60-70; en aquell moment tal com ja vèiem a la franja d'edat de 45-59, de 9.254 persones

d'entre 45 i 59 anys només 1.640 persones, és a dir, un 18% eren nascudes a Catalunya i la proporció va baixant a mesura que analitzem grups de població més grans (veure annex, quadre 5, pàg. 184).

Aquesta població va instal·lar-se bàsicament, en els barris que varen créixer al voltant del nucli: Barri Centre (12.703 persones), Barri Montserratina (5.690 persones), barris del Sector Roca, Can Palmer i Poblat Roca, (unes 9.000 persones).

Eren, en principi, noves creacions urbanístiques que naixien de la necessitat de donar sostre als treballadors; aquests barris (i altres) van acollir tota la població immigrant de Viladecans, per tant, població majoritàriament castellanoparlant.

No va produir-se cap barreja amb la població autòctona, fora de casos aïllats i conformats pels propis llinars urbanístics entre el barri del nucli antic, i alguna part del barri centre.

Pot afirmar-se amb claredat que sociològicament i lingüísticament parlant es produí una separació d'ambdós grups de població (catalanoparlants i castellanoparlants). Per una banda, el sector catalanoparlant que vivia des de sempre bàsicament al nucli antic, i, també, en menor mesura al barri Sales, i a la part del llinar del barri centre amb el barri del nucli antic. Per l'altra banda, els nous barris, productes de manera directa dels moviments migratoris, nascuts com hem dit, exnovo, sobretot a la falda de la muntanya (Barri Centre, Montserratina, etc.).

Aquesta podria ésser una descripció vàlida fins i tot fins als inicis de la dècada dels anys 90, perquè, en aquesta època, la urbanització ja planificada de certs sectors de la vila (Torrent Ballester, Torre Roja, part de Sant Jordi, etc)

vindrien a trencar la situació generada per l'onada migratòria en el sentit de creació de nous barris a la ciutat, on s'instal·laran, precisament, els fills d'aquells immigrants o noves persones vingudes d'altres poblacions més properes a Barcelona, tot i que amb un predomini força clar dels castellanoparlants.

També cal fer referència al col·lectiu magribí. Aquest col·lectiu quan s'assenta inicialment a la vila ho fa en un barri molt concret, el de Sales, potser el barri més situat a l'extraradi de la vila. Inicialment - i encara avui- aquesta població manté hàbits, cultura i relacions endògenes amb qui els són més propers.

De la població de dret de la vila a l'any 1996 (51.929), 20.982 persones són de fora de Catalunya i un 0'3% són originàries de Ceuta i Melilla (veure annex, quadre nº 4a, pàg.182).

Parlem de la població de dret, perquè és força evident que, de fet, la població d'aquest origen a Viladecans triplica les xifres oficials.

Actualment, el fenomen de la reagrupació de nuclis familiars, l'estabilització de llocs de treball d'aquest col·lectiu etc, determina que sociològicament, els magribins de Viladecans no siguin només homes en edat de treballar sinó que, ara per ara, dones, fills i filles d'aquests treballadors s'han integrat a la vila, amb les conseqüències que això comporta (escolarització dels menors, etc).

Aquest col·lectiu, que molt lentament s'ha anat instal·lant en altres barris de la ciutat -encara que avui per avui el 90% continua a la seva radicació originària-, és un grup demogràfic diferenciat clarament de la resta de la població, però integrat plenament.

2.3. LA DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ DE VILADECANS, ELS GRUPS D'EDAT I EL CONEIXEMENT DEL CATALÀ

Els quadres número 4a i 4b (veure annex, pàg. 182 i 183) presenten en general una tendència que deriva de les pròpies característiques demogràfiques de la ciutat: per una banda el fort augment de la població nascuda a la vila i, d'altra banda, la disminució de la població nascuda a fora de Catalunya. Bàsicament l'explicació la podem trobar en el fet que pel que fa a l'emigració des d'altres comunitats de l'Estat espanyol a Catalunya, ja no es produeixen arribades massives com les dels anys seixanta i setanta. Per tant, aquest nucli de població tindria una tendència marcada a ésser estable, ja que es tracta de població que va venir a la vila en edat de treballar i que ara es troba ja jubilada o prejubilada. També, en molts d'ells es genera un procés contrari: el de retornar als llocs d'origen. Hem de fixar-nos que l'augment de població de la ciutat se centra gairebé totalment en l'increment del nombre de persones nascudes a Catalunya i al mateix temps en un descens poc important i una estabilització de la resta de variables, que ens permeten treure una conclusió força evident: Viladecans ja no rep desplaçaments migratoris que puguin comportar un canvi transcendent en els hàbits sociològics o d'altres (urbanístics, etc.). Es tracta, doncs, d'un estrat de persones que vivien a Barcelona i s'han desplaçat a Viladecans per trobar habitatges no tan cars; bàsicament jovent, nascut a Catalunya i que és fill dels desplaçaments migratoris de dècades passades.

D'altra banda, cal trobar una explicació en un fenomen evident com és el del propi desenvolupament de la població de la vila: si els desplaçaments migratoris portaren a la ciutat milers de persones-joves per treballar als anys

60 i 70, aquestes persones que re-iniciaren a Viladecans una nova vida, van crear famílies i van tenir descendència que, en aquests moments es troba en edat fèrtil, la qual cosa propicia que, estadísticament, es reflecteixi un nombre creixent de persones nascudes a Catalunya, precisament, i per això, parlem dels *fills dels fills del baby boom*.

Cal insistir, com abans s'ha fet també, en el fet estadístic que assenyala que aquest augment dels nascuts a Catalunya no es tradueix en un increment ostentori de persones de parla catalana habitual, i això és precisament d'aquesta manera perquè parlem de persones que tenen bàsicament com a llengua primera el castellà, ja que són fills d'immigrants i per tant, la seva llengua primera no és el català, encara que, lingüísticament no és descartable (perquè el context ara és un altre) una futura major rellevància de la llengua catalana.

La població de Viladecans l'any 1996 (veure annex, quadre nº 6, pàg. 185) és jove, i el 55 % té menys de 35 anys; un 36,8% es troba a la franja d'entre els 35 als 65 anys, i, la resta (aproximadament un 9%) està entre els 65 i més anys.

Aquestes dades ja són prou evidents. El primer i més preponderant grup d'edat és ja format sociològicament pels fills del *baby boom* de finals dels anys 60 i inicis dels 70. Aquest és l'estrat més ampli de la població de la ciutat i, per tant, és l'estrat dels fills d'immigrants que, havent nascut a Catalunya, han rebut una part del seu ensenyament en català i estadísticament suposen la franja d'edat de la població de la vila que menys declara *no entendre el català* i també és la franja que més declara que *el sap escriure*.

Estem parlant, doncs, de persones que han tingut el castellà com a llengua primera, i per tant, persones que a la seva vida empren el castellà com a llengua vehicular, a banda que puguin també comunicar-se en català. *Els fills dels fills del baby boom* (al 1996 eren unes 3.500 persones, però és evident que aquesta població augmenta cada any, i molt) són nens que reben la integritat del seu ensenyament en català i que s'hi expressen amb correcció, utilitzant-lo amb normalitat, tot i que continuen tenint majoritàriament la llengua castellana com a llengua materna.

Ara bé, l'ús del català en el context en què viu aquest grup, *fills del baby boom*, és diferent del que van viure els seus pares i òbviament, infinitament diferent al dels seus avis, quan van arribar a treballar a Catalunya.

Podríem per tant arribar a la conclusió, sense cap mena de por a errar, que en vint anys, la població de Viladecans escriurà molt millor que avui el català i l'entendrà, però el que sí que és una veritable incògnita és si la llengua vehicular d'expressió d'aquestes persones serà o no el català. És molt probable el predomini de la llengua castellana, perquè és bastant obvi que són conceptes molt diferents: saber parlar o entendre una llengua no és el mateix tampoc que emprar-la com a mitjà vehicular en la interrelació personal.

Segons les dades del quadre número 6 (veure annex, pàg. 185), el grup que de manera majoritària manifesta que entén la llengua, mai no arriba, en cap segment d'edat al percentatge del 50% en les persones que saben parlar o llegir el català i lògicament, baixa en picat, moltíssim (en algunes franges d'edat, per exemple, de 60 a 64 anys el 7%, de 55 a 59 anys el 6 %, de 50 a 55 anys el 7,5 %) el percentatge de persones que declaren saber-lo escriure (i potser molt possiblement estiguem parlant del sector tradicionalment

catalanoparlant de la vila). Aquestes dades, però, tenen l'explicació lògica, demogràfica i de situació que hem citat anteriorment (veure annex, quadre núm. 4a, pàg. 182).

En primer terme s'ha de dir que, des dels 14 anys, el percentatge de persones que manifesten que entenen el català es va reduint de manera gradual del 98% a la franja de 10 a 14 anys fins al 53% a la franja dels 85 i més anys.

Podríem dir que es tracta d'una dada normal si es considera que el percentatge de persones que manifesta entendre el català es troba en xifres properes a la totalitat (del 93 al 98%) en persones que es troben en edat de cursar estudis (inicials-mitjans o superiors) o que recentment els han acabat de cursar.

A mida que augmenta l'edat, el coneixement (a nivell de comprensió) disminueix, dada que és lògica si es considera l'extracció sociològica de la població.

Dels 2 als 4 anys

Aquest grup d'edat ofereix unes dades que, ulteriorment són extrapolables a d'altres apartats d'aquest treball i que mostren una realitat que és la que marcarà el futur de la vila.

Dir que un 26% dels infants entre 2 i 4 anys saben parlar el català, significa moltes coses, entre elles que probablement tots aquests infants tenen mares catalanoparlants (més ben dit que elles tingueren probablement com a llengua materna el català) i, per tant, l'estadística ens diria que,

lògicament de forma aproximada, el 26% de les dones joves (que són les que tenen els nadons) són catalanoparlants, i que un estrat que va entre el 25% i el 26% dels homes joves de Viladecans també són catalanoparlants o tingueren com a llengua materna el català.

Les dades referides al saber llegir i escriure el català en aquesta edat, lògicament, no tenen gaire sentit, ni a nivell estadístic ni real, perquè es tracta de persones que encara no es troben en una situació en què aquesta variable tingui interès de mesura.

Ara bé, el 75% d'aquesta població entén el català, per tant, això comporta - considerant la idiosincràsia d'aquesta població- que entén la televisió o una conversa.

Dels 5 als 14 anys.

En aquesta franja és on ja es fa constatar la incidència del model educatiu (una altra justificació no tindria sentit) ja que es tracta d'un grup d'edat que, necessàriament *ha d'entendre el català* perquè rep l'educació en aquesta llengua (entre el 96 i el 98% l'entén). És molt possible que el percentatge restant es refereixi a persones recentment arribades a Catalunya o a fills d'immigrants d'altres nacionalitats.

Un 24% diuen que no saben escriure en català. Aquesta dada també ha de ser considerada de manera molt concreta i mesurar acuradament la seva fiabilitat per tal de poder extreure'n possibles conseqüències, perquè és possible que es tracti de persones que manifesten que, en realitat saben escriure'l però no gaire bé. Una altra explicació referida a un

desconeixement de l'idioma escrit en la seva totalitat, en aquesta franja de població, significaria un veritable fracàs de la política educativa.

Aquesta franja de població, que es correspon amb les persones que s'estan escolaritzant en els corresponents nivells de l'ensenyament, manifesta el més alt grau de coneixement de la llengua, a qualsevol dels estadis dels paràmetres que es reflecteixen al quadre nº 6 de l'annex (pàg. 193).

Dels 15 als 24 anys

Les dades són pràcticament idèntiques a les comentades en el grup d'edat immediatament anterior, però hi ha una important diferència en el coneixement escrit de la llengua, el qual a partir d'aquesta edat comença a caure de manera vertiginosa.

L'explicació no és altra que la llunyania generacional amb sistemes d'ensenyament que han emprat la llengua catalana (conforme s'avança en edat, ens trobem amb persones que han tingut un menor contacte amb el català a l'escola, fins a arribar lògicament a les generacions que no l'han ni conegut).

Dels 25 als 40 anys

Ens trobem, d'una banda, amb els fills del *baby boom*, amb persones que a l'inici de la seva escolarització (per a gran part d'ells, el final de la dictadura i l'inici de la democràcia i al mateix temps els primers inicis del

català a l'escola) han tingut un contacte menor amb la llengua catalana que les generacions més joves.

Els nivells de lectura (55% de mitjana) i d'escriptura (20% de mitjana) del català cauen fins a un percentatge extremadament baix. Igualment, menys de la meitat manifesta que el sap parlar.

Pot tractar-se d'estrats de població que només han estat escolaritzats a la fase de primària (antiga EGB) quan encara s'impartia íntegrament en castellà o, ni tan sols això, de persones que amb el certificat d'escolaritat antic s'incorporaren al mercat de treball i no han tingut cap altre tipus de contacte amb la llengua catalana, només el vessant típic de l'oci (televisió, etc.).

Ens trobem amb grups d'edat en què ja hi ha persones amb estudis superiors acabats, i observem que només a la franja de 25 a 29 anys hi ha un percentatge de coneixement de nivell escrit baix (un 46%).

Dels 40 als 56 anys

En aquest grup és curiós constatar que en una franja (de 40 a 44 anys) augmenta una mica el percentatge que manifesta que entén el català confrontat, fins i tot, respecte a generacions més joves.

Parlem d'un grup d'edat que representava la joventut que va passar de la dictadura a la democràcia; per tant d'un grup estadístic que hem de creure que podria haver desenvolupat certes inquietuds envers la llengua catalana que no s'han materialitzat almenys en un interès destacable per aprendre-la. Cal dir, però, que la tendència, per exemple, de lectura de

l'idioma ja és la que es mantindrà en grups posteriors i que és propera al grup anterior.

Dels 56 anys endavant

Les persones que protagonitzaren els grans desplaçaments migratoris, arribaren a Viladecans quan tenien entre 20 i 40 anys, és a dir, parlem de persones que, segons la data de l'enquesta (1996) ara tenen entre 56 i més anys; la franja de persones que menys entén el català.

Parlem d'un grup de persones que en el desenvolupament de la seva vida no van tenir mai accés a un coneixement del català de cap tipus i en arribar a Viladecans tampoc els va caldre haver de relacionar-se en excés amb la població autòctona, i tampoc van haver d'aprendre o entendre el català, perquè en aquells moments la població de "fora" de Catalunya era majoritària i, convivia conjuntament.

No és estranya la comparació que pugui fer-se estudiant aquesta franja de població (de 56 anys en endavant) si mirem les dades referides a "entendre el català" i "parlar-lo" o, "escriure'l". Hem de pensar que el paràmetre "entendre el català" és interpretat per cada persona de manera diferent i per tant, és molt més difícil d'objectivitzar, rotundament més difícil que el fet de llegir o escriure un idioma, dada fàctica aquesta que no admet interpretacions de caire subjectiu.

Així una persona pot pensar que entén el català perquè pot seguir amb certa naturalitat un programa català de televisió o ràdio, o qualsevol

conversa. Aquí els percentatges com hem dit són elevats (el menor se situa en un 53%).

Si el paràmetre a avaluar és el del *saber-lo parlar*, només un 33% de mitjana, en aquesta franja d'edat (56 i més anys), diu que el sap parlar.

Lògicament dins aquesta franja podríem afirmar amb absoluta rotunditat que l'enquesta reflecteix les opinions de la població autòctona de Viladecans d'aquesta edat, ja que és una dada força fefaent i, que la població de fora de Catalunya d'aquestes edats en general tendeix a no saber parlar el català.

Pel que fa al fet de saber llegir el català, veiem que el percentatge disminueix, i podem establir un 30% de mitjana o inferior; fins i tot podríem dir que és una dada que sorprèn (el més normal hauria estat una dada bastant més inferior, com passa amb el percentatge de persones que manifesta que el sap escriure).

La sorpresa s'ha de matisar per una dada sociològica que ha d'ésser considerada i que es relaciona amb els percentatges d'analfabetisme funcional que podem trobar en aquests estrats de població i que és un producte derivat de les condicions de vida que van haver de patir aquestes persones que no van tenir mai accés a una educació de qualitat i universalitzada.

Per tot això no és d'estranyar que una mitjana una mica superior al 8% de la població de Viladecans que té 56 i més anys manifesti que sap escriure el català. Per tant, una dada és òbvia: hi ha un altíssim percentatge de població que tot i ésser catalanoparlant no sap escriure el català, i en menor mesura, no el sap llegir.

Pensem que parlem d'una generació que ha conegut la llengua catalana, la seva llengua, de manera absolutament consuetudinària, que no ha tingut accés a un ensenyament reglat (a vegades ni en castellà) i que ha patit la repressió de la llengua fins i tot a nivell oral; és obvi que el coneixement escrit no sigui preponderant.

La darrera variable a considerar en aquest grup d'edat (la inintel·ligibilitat de l'idioma) ens ofereix dades que sorprenen en els percentatges, però que considerats de forma absoluta, és a dir, estudiant el nombre concret de persones aporta llum al tema.

A mesura que s'avança en l'edat, doncs, el percentatge que manifesta que no entén el català augmenta; ens estem referint a les persones que vingueren a Viladecans d'altres comunitats, ja grans, (40 i més anys) i, per tant, amb una menor capacitat d'adaptació a la cultura receptora.

CAPÍTOL 3

L'estrat generacional de 14/15 anys

- 3.1 DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ ENQUESTADA PER EDATS, SEXE I LLOC DE NAIXEMENT.
- 3.2 COMPOSICIÓ DE LA POBLACIÓ ENQUESTADA SEGONS EL LLOC DE NAIXEMENT DELS PARES I LA LLENGUA QUE AQUESTS PARLEN ALS FILLS.
- 3.3 LLENGUA QUE PARLEN ELS PARES ENTRE ELLS.
- 3.4 DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ ENQUESTADA SEGONS LA COMPETÈNCIA ORAL EN CATALÀ.
- 3.5 CONCLUSIONS

INTRODUCCIÓ. L'ESTRAT GENERACIONAL DE 14 - 15 ANYS.

En aquest capítol volem saber com es distribueix la població segons l'edat, el sexe i el lloc de naixement.

També esbrinarem on han nascut els seus pares i quina llengua parlen aquests entre ells per adreçar-se als seus fills.

Finalment, sabrem la competència en català de la mostra enquestada.

3.1 DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ ENQUESTADA PER EDATS, SEXE I LLOC DE NAIXEMENT

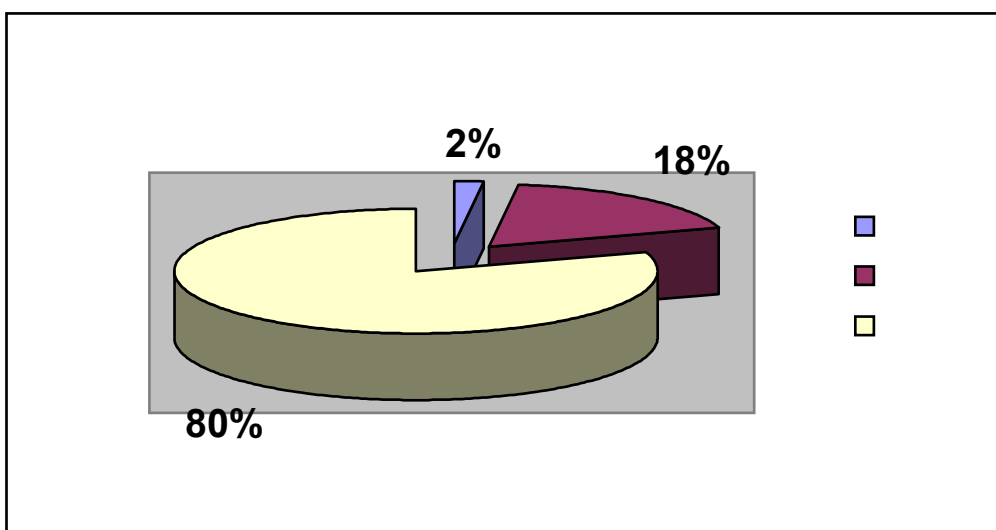
De les dades que ofereix la distribució de la població enquestada (un total de 259 alumnes) per edats, sexe i lloc de naixement, es desprèn que, de forma majoritària, la població és nascuda els anys, 1981 i 1982.

Quadre nº 7. Distribució de la població enquestada segons l'any de naixement.

Any de naixement	Nº	%
1980	5	2
1981	45	18
1982	199	80
TOTAL	249	100

Font: Pregunta nº 18

Cal remarcar que la majoria dels enquestats han nascut l'any 1982 (61%) i, a Catalunya (94'3%) (veure quadre nº 8)

Gràfic 1. Distribució de la població enquestada segons l'any de naixement.

Es tracta d'una població jove, nascuda en la seva majoria a Catalunya o als Països Catalans (94'7%), ja que només un 5% ha nascut fora d'aquesta zona (veure quadre nº 8). La dada del lloc de naixement és força important perquè ja dóna per tancats els importants fluxos migratoris de dècades passades a la vila i que determina una estabilització en aquest sentit de la població i de les seves famílies.

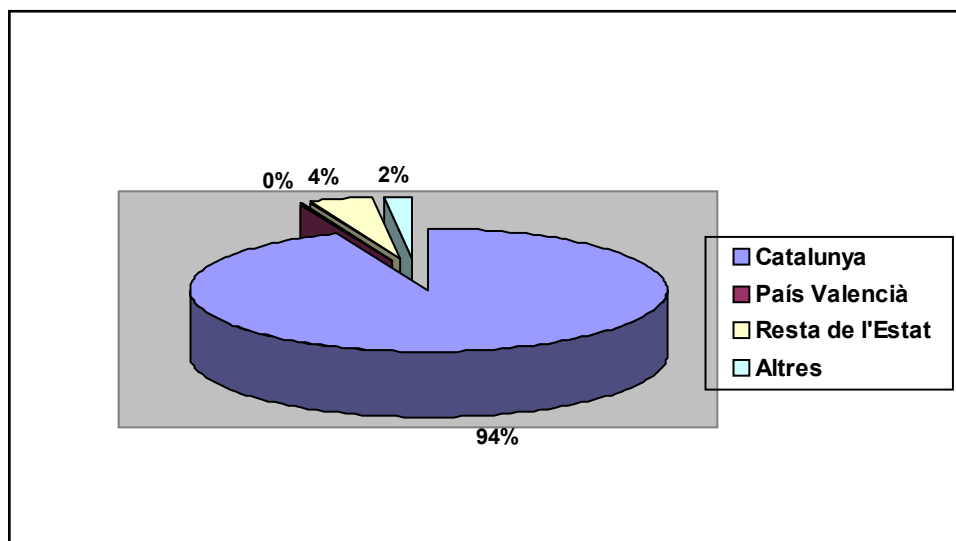
La dada referida de l'1,6% que manifesta com a lloc de naixement altres localitats que són situades a fora de l'Estat, fa referència a una altra immigració, la que prové del nord d'Àfrica i que també haurà de considerar-se a fi i efecte d'analitzar la integració lingüística d'aquests col·lectius. D'aquesta població, un 46% són nois i un 54% són noies (veure quadre nº 9).

Quadre nº 8. Distribució de la població enquestada segons el lloc de naixement.

Lloc de naixement	Nombre	%
Catalunya	233	94 ' 3
País Valencià	1	0 ' 4
Resta de l'Estat	10	3 ' 6
Altres	5	1 ' 6

Font: Pregunta nº 20

Gràfic 2. Distribució de la població enquestada segons el lloc de naixement.

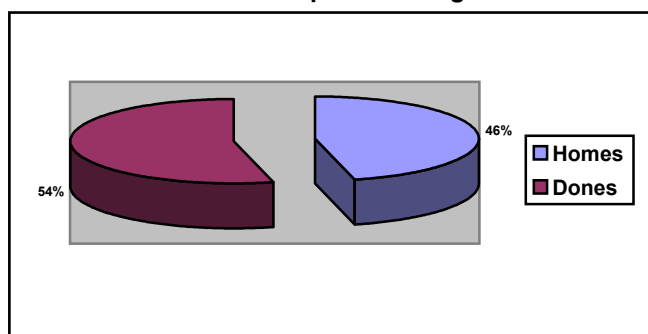

Quadre nº 9. Distribució de la població enquestada segons el sexe.

Sexe	%
Homes	46
Dones	54

Font: Pregunta nº 21

Gràfic 3. Distribució de la població segons el sexe.

3.2 COMPOSICIÓ DE LA POBLACIÓ ENQUESTADA SEGONS EL LLOC DE NAIXEMENT DELS PARES I LA LLENGUA QUE AQUESTS PARLEN ALS FILLS.

Les dades lingüístiques del quadre nº 10, ens mostren la procedència dels pares dels alumnes enquestats. El pare ha nascut a Catalunya en un 27,3%, al País Valencià en un 2,8%, a la resta de l'Estat en un 67,4% i, en altres llocs en un 2,4%.

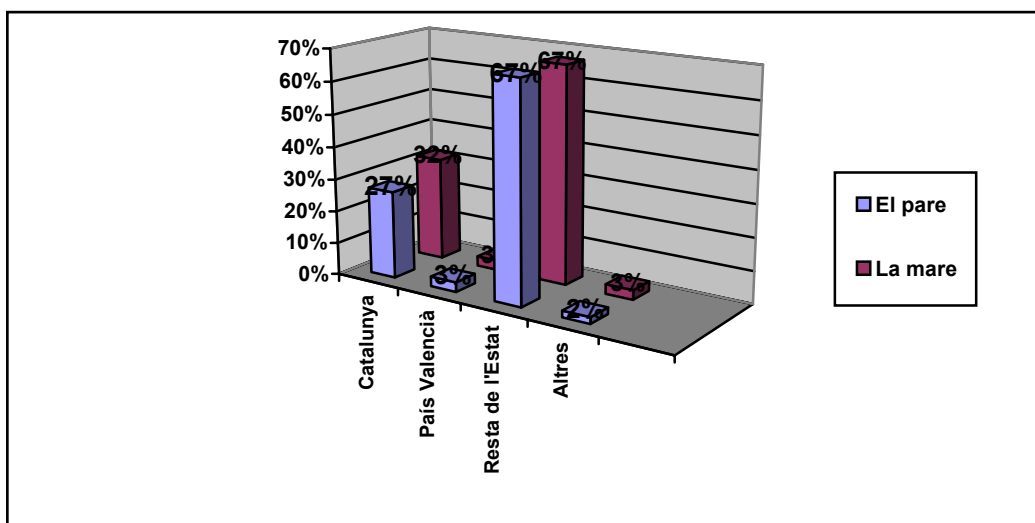
Pel que fa a la mare, ha nascut a Catalunya un 32,9%, al País Valencià en un 2,8%, a la resta de l'Estat en un 61% i, en altres llocs en un 3,2%.

Quadre nº 10. Composició de la població enquestada segons el lloc de naixement dels pares.

Pares	Lloc de naixement							
	Catalunya		País Valencià		Resta de l'Estat		Altres	
	n	%	n	%	n	%	n	%
El pare	67	27	8	3	169	67	5	2
La mare	82	32	8	3	151	61	8	3

Font: Preguntes nº 7 i 11

Gràfic 4. Lloc de naixement del pares.

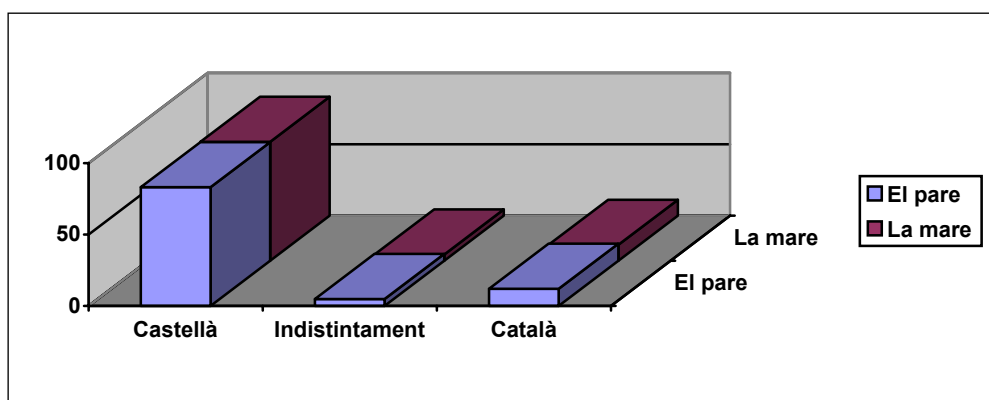
Les dades confirmen la procedència castellanoparlant de la majoria de les famílies de Viladecans. Es tracta doncs d'una clara situació de minorització demolingüística del individu de llengua primera catalana.

Quadre nº 11. Llengua parlada als fills.

Pares	Llengua parlada als fills		
	Castellà	Indistintament	Català
	%	%	%
El pare	83'1%	4'8%	12%
La mare	82'3%	4'4%	11'2%

Font: Preguntes nº 7 i 11

Gràfic 5. Llengua parlada als fills.

Respecte els pares i mares que efectivament parlen en català als seus fills (quadre nº 11), s'observa que es tracta d'un 11% del total, quantitat que no es correspon amb el fet que un 30% dels progenitors dels enquestats han nascut a Catalunya o al País Valencià.

Probablement, l'explicació d'aquesta dada la podem trobar en el fet que es tracta de persones que efectivament han nascut a Catalunya (els pares i mares dels enquestats) però que tenen com a llengua primera el castellà, és a dir, que són els fills dels primers immigrants que arriben a la vila, procedents d'altres llocs de la península a finals dels anys 50 i inicis dels 60.

Si considerem les dades del quadre nº 6, els pares i mares de la població enquestada se situen a la franja d'edat entre els 40 i 46 anys. Es a dir, una franja de població que manifesta en un 40% de mitjana que sap parlar català, que en un 45% de mitjana el sap llegir i que, en un 10% diu que el sap escriure.

Això no obstant, encara que un 40% dels pares i mares manifestin

que saben parlar el català, com hem vist, només un 12% parla català als seus fills. Probablement la justificació d'aquest comportament rau (veure quadre nº 11) en el propi origen dels pares ja que com hem dit, es tracta probablement de persones que tenen com a llengua primera el castellà i que han decidit triar aquesta llengua per parlar amb els seus fills.

3.3 LLENGUA QUE PARLEN ELS PARES ENTRE ELLS

Pel que fa a la llengua que utilitzen els pares entre ells, d'acord amb les dades del quadre nº 12 s'observen dos importants grups: d'una banda els matrimonis que parlen entre ells en castellà (la gran majoria = 78%) i, d'altra banda el grup de matrimonis que parlen ambdós en català (el 9%).

Les parelles en què cadascú usa una llengua distinta són un 6% i, d'aquests, en la meitat dels casos (un 3%) la mare és catalanoparlant.

Resumint les dades i, ajustant-les, podríem pressuposar que un 21% dels progenitors dels enquestats farien servir el català per parlar amb el cònjuge, mentre que, un 78% ho faria en castellà.

L' anàlisi d'aquestes dades (llengua que parlen els pares entre ells) i el seu encreuament amb les de l'apartat anterior ens mostra que efectivament hi ha una coincidència bastant aproximada entre la llengua que parlen els pares entre ells i la que aquests parlen després als seus fills (quadre nº 11) .

Les dades referides al fet que un dels progenitors parli una determinada llengua (català o castellà) i, l'altre emprí qualsevol de les dues llengües de manera indistinta, a efectes numèrics no serveixen per decantar una o altra posició i, vénen a plasmar que el bilingüisme (entés com a parla indistinta, en el cas que ens ocupa a l'àmbit familiar) no té incidència.

D'aquests grups de progenitors (que globalment suposen un 4% del total) ha de considerar-se que en un 1% la mare és castellanoparlant, i per tant que fins i tot podríem sumar aquesta dada al 78% comentat abans. A més, dins del grup en què la mare parla de manera indistinta al pare en

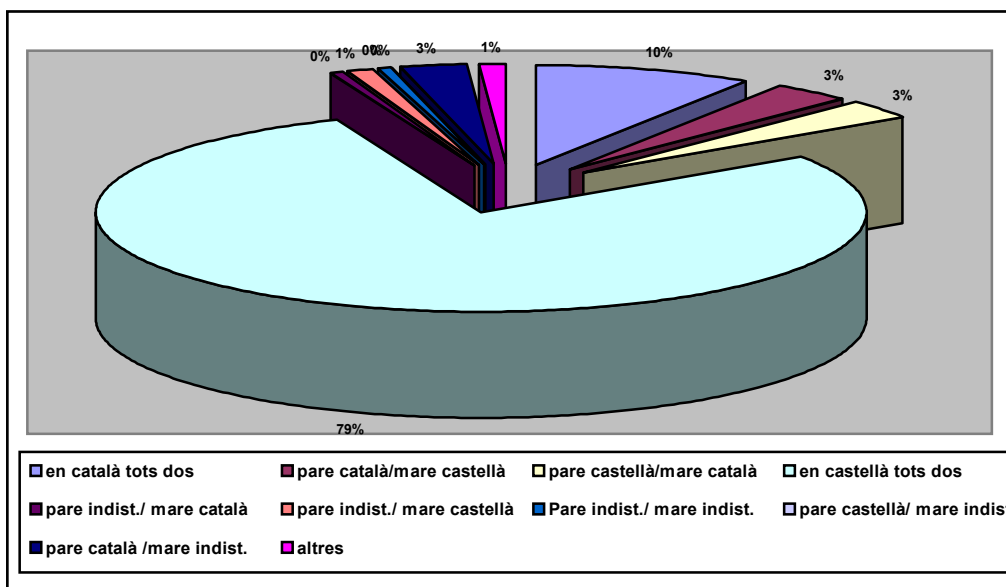
català o castellà (un 3%), en una bona part la mare també és castellanoparlant.

Quadre nº 12. Llengua que parlen els pares entre ells.

LLENGUA	Nombre	%
en català tots dos	23	9
pare català/mare castellà	8	3
pare castellà/mare català	8	3
en castellà tots dos	195	78
pare indist./ mare català	1	1
pare indist./ mare castellà	3	1
Pare indist./ mare indist.	1	1
pare castellà/ mare indist.	0	0
pare català /mare indist.	7	3
altres	3	1

Font: Pregunta nº 15

Gràfic 6. Llengua que parlen els pares entre ells.

3.4 DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ ENQUESTADA SEGONS LA COMPETÈNCIA ORAL EN CATALÀ.

El 94,3% dels enquestats (quadre nº 8) són nascuts a Catalunya i, malgrat que entre un 78% i un 81% dels seus progenitors parla entre ells en castellà i, que només entre un 12 i un 14% dels progenitors dels enquestats parlen entre ells en català, el 88% dels enquestats manifesta que entén i sap parlar aquesta llengua, un 11% diu que ho fa de manera regular i un 1% manifesta que no el sap parlar.

Podem observar com aquestes xifres tenen una coincidència pràcticament absoluta amb les dades oficials de l'enquesta, referint-se a la mateixa franja de població que els enquestats.

Per tant, podria concloure's que la majoria dels enquestats tenen un bon domini del català (sempre segons l'apreciació personal de cadascú).

Quadre nº 13. Competència oral (l'enten i el sap parlar).

Entenen i saben parlar el català	%
Si	88
Regular	11
No	1

Font: Preguntes nº 24 i 25

Pel que fa a l'edat dels enquestats, ha de considerar-se que es tracta de franges de població que s'estan desenvolupant en un entorn on ja existeix una oferta, tant televisiva com radiofònica en català, aspectes aquests que poden ajudar-nos posteriorment en l'anàlisi de les dades de la parla del català, dels i entre els mateixos enquestats .

Aquesta dada contextual pot esdevenir important per tal de considerar si l'existència de mitjans de comunicació de massa en català té o no incidència en l'ús del català de persones que inicialment tenen com a llengua primera el castellà.

Cal remarcar i fer esment que aquesta franja de població no ha tingut immersió a l'escola, però sí que ha tingut tres hores setmanals de català com a assignatura, i alguns d'ells també ja tenien alguna assignatura en català a mesura que el projecte lingüístic del centre anava avançant, fet que també probablement hagi influït en aquesta percepció del seu "saber català " quant a la seva competència.

3.5 CONCLUSIONS

Majoritàriament la població enquestada ha nascut l'any 1982 i a Catalunya. Un 54% són noies i un 46% nois.

Els seus pares, majoritàriament, han nascut fora de Catalunya, i només al voltant d'un 30% són fills de Catalunya. Entre ells, es parlen en castellà en un 78% de les ocasions, només ho fa en català el 9% de la població enquestada i la resta (un 13%) ho fa de manera indistinta.

Pel que fa a la competència oral de la població enquestada, un 88% diu que entén i sap parlar el català.

CAPÍTOL 4

El grup d'origen mixt

4.1 COMPOSICIÓ, EDAT I SEXE DEL GRUP MIXT ENQUESTAT

4.2 COMPETÈNCIA ORAL DELS PROGENITORS DEL GRUP MIXT I ÚS LINGÜÍSTIC A LA FAMÍLIA.

4.2.1 Competència oral dels progenitors del grup mixt.

4.2.2 L'ús lingüístic entre els progenitors del grup mixt.

4.2.3 Llengua emprada pels fills dels matrimonis mixtos per adreçar-se als seus pares.

4.2.4 L'ús lingüístic entre els germans.

4.3 COMPETÈNCIA ORAL I ÚS LINGÜÍSTIC EXTRAFAMILIAR DELS FILLS DE MATRIMONIS MIXTOS.

4.3.1 Competència oral dels fills.

4.3.2 L'ús lingüístic amb interlocutors que entenen el català, però que no el parlen.

4.3.3 L'ús lingüístic amb els companys del centre escolar.

4.3.4 L'ús lingüístic amb el professor en una classe feta en castellà.

4.3.5 L'ús lingüístic amb el professor en una classe feta en català.

4.3.6 L'ús lingüístic amb el professor de català fora de classe.

4.4 CONCLUSIONS.

INTRODUCCIÓ

Estudiarem aquí les composicions, competències i comportaments dels enquestats que tenen un progenitor nascut a l'àrea catalanoparlant i un altre a fora, així com la composició de la mostra enquestada, la seva competència lingüística i la dels seus pares.

Pretenem saber quina llengua fan servir per relacionar-se dins la família i a fora de l'àmbit familiar, quina llengua utilitzen a l'escola segons l'assignatura, i com parlen amb els professors i amb els amics.

4.1 COMPOSICIÓ, EDAT I SEXE DEL GRUP MIXT ENQUESTAT .

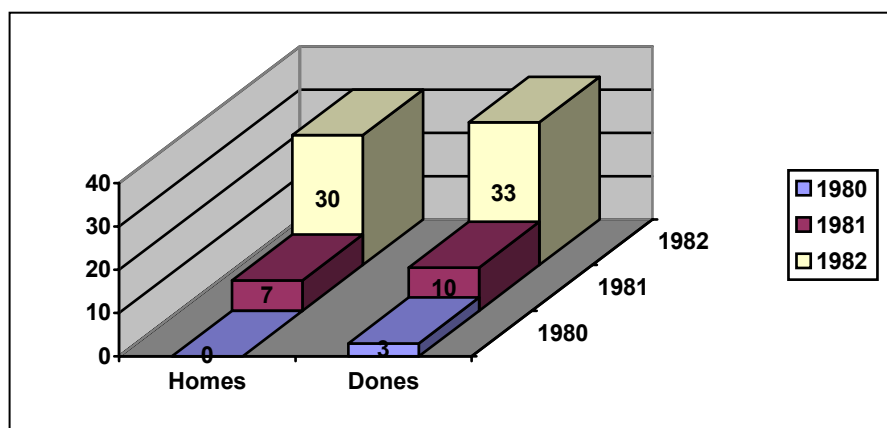
Passem a estudiar 83 individus que formen el grup mixt. Considerarem grup mixt aquells individus un progenitor dels quals és nascut als Països Catalans i l'altre no .

Quadre nº 14. Any de naixement i sexe del grup mixt.

Sexe	Any de naixement					
	1980		1981		1982	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Homes (37)	0	0	7	19	30	81
Dones (46)	3	6	10	21	33	73
Total (83)	3	4	17	21	63	75

Font: Pregunta nº 18

Gràfic 7. Any de naixement i sexe del grup mixt.

D'aquestes dades podem destacar que hi ha 9 dones més i, que majoritàriament els individus del grup mixt han nascut el 1982. L'explicació seria que tots els individus nascuts el 1982 són els que van començar regularment l'EGB l'any 1988 amb 6 anys ; els nascuts els anys 1980 i 1981 probablement són individus que han repetit algun curs o bé que s'han

incorporat tardanament a l'EGB.

4.2 COMPETÈNCIA ORAL DELS PROGENITORS DEL GRUP MIXT I ÚS LINGÜÍSTIC A LA FAMÍLIA.

4.2.1 Competència oral dels progenitors del grup mixt.

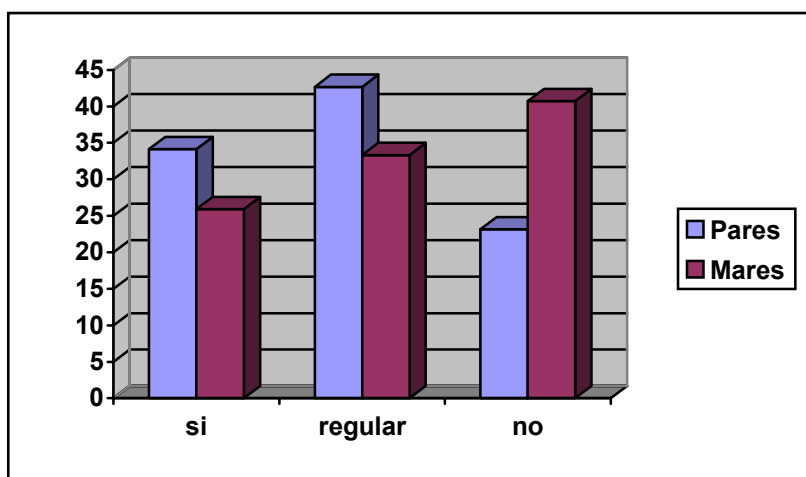
Quadre nº 15. Competència oral dels progenitors del grup mixt.

Progenitors	Saben parlar català?					
	sí		regular		no	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Pares	28	34	35	43	19	23
Mares	21	26	27	33	33	41
Total	49	30	62	38	52	32

Font: Preguntes nº 8 i 12

Probablement estem davant d'un conjunt que inclou persones majoritàriament castellanoparlants, fills d'immigrants que, encara que molts d'ells ja han nascut a Catalunya no han arribat a saber parlar fluidament el català.

Gràfic 8. Competència oral dels progenitors del grup mixt.

El grup mixt enquestat està format per 83 famílies. Es considerat mixt segons el lloc de naixement. Com a dada significativa tenim que els pares diuen que saben parlar més català que no pas les mares. Tot i que és un grup mixt, només un 30% diuen que saben parlar català. El percentatge més elevat se l'emporta el grup que diu que sap parlar regular. No podem saber el que consideren com a regular, ja que podria ser tan aviat bé com malament, però suposem que d'alguna manera se senten capacitats per entendre'l i produir en un moment determinat algun missatge.

Els pares probablement l'utilitzen més a la feina i les mares, si no treballen fora de casa, podríem pensar que d'alguna manera tenen menys possibilitats de parlar-lo, sempre generalitzant i tenint en compte el que han contestat i hom suposa.

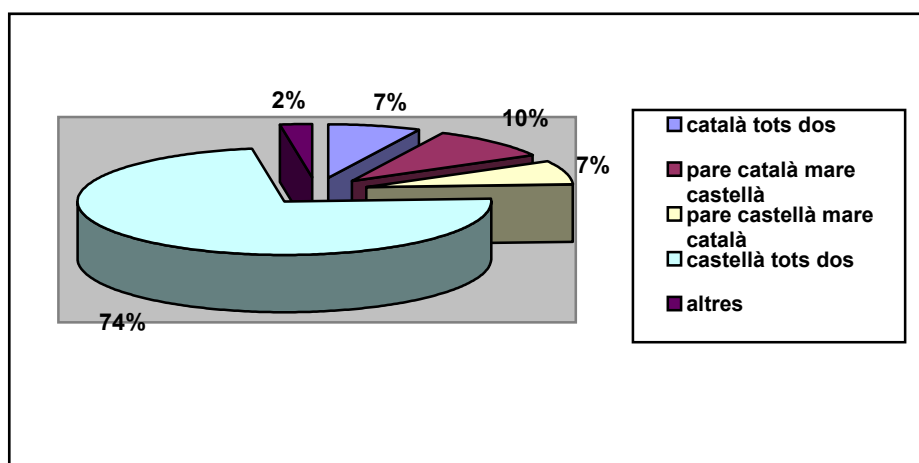
4.2.2 L'ús lingüístic entre els progenitors del grup mixt.

Quadre nº 16. L'ús lingüístic entre els progenitors del grup mixt.

Llengua usada	nombre	%
català tots dos	6	7
pare català mare castellà	8	10
pare castellà mare català	6	7
castellà tots dos	61	74
altres	2	2

Font: Pregunta nº 15

Gràfic 9. L'ús lingüístic entre els progenitors del grup mixt.

En aquest gràfic podem veure que, majoritàriament els pares i mares del grup mixt es parlen en castellà (en un 74 %) mentre que el 27% restant està distribuït en un 7% en què tots dos parlen català, en un 7% en que el pare parla castellà i la mare català, en un 10% en que el pare parla català i la mare castellà i, en un 2% amb altres combinacions.

Com veiem hi ha un gran percentatge que utilitza el castellà com a llengua entre els dos cònjuges. Ens queda per veure si aquest percentatge coincideix amb la llengua parlada als fills .

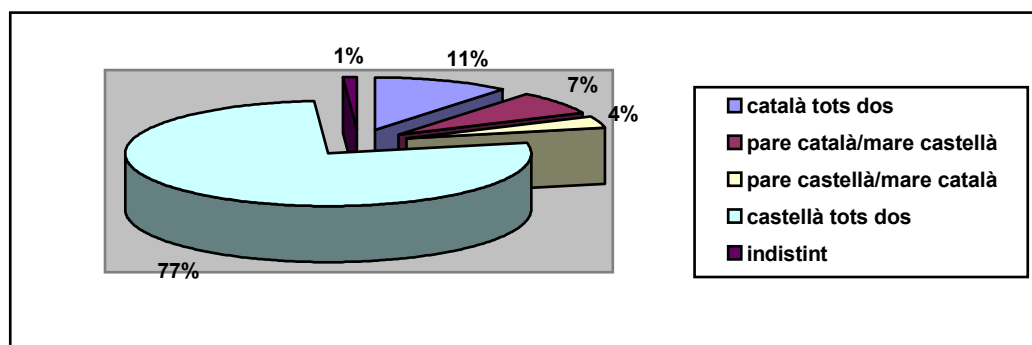
4.2.3 Llengua usada pels fills dels matrimonis mixtos per adreçar-se als seus pares.

Quadre nº 17. Llengua usada pels fills dels matrimonis mixtos per adreçar-se als seus pares.

Llengua usada	Nombre	%
català tots dos	9	11
pare català/mare castellà	6	7
pare castellà/mare català	3	4
castellà tots dos	64	77
Indistint	1	1

Font: Preguntes nº 10 i 14

Gràfic 10. Llengua emprada pels fills dels matrimonis mixtos per adreçar-se als seus pares.

Coincideix amb el quadre anterior l'alt percentatge de nois/es que parlen amb els seus pares en castellà, un 77%.

Al quadre anterior, però, un 7% de matrimonis parlen només en català: aquest 3% de diferència ve donat pels fills dels matrimonis en què la mare parla en català encara que el pare ho faci en castellà.

Es manté el percentatge de nois/es que parlen en català al pare i en castellà a la mare, un 7%, coincidint amb la llengua en que es comuniquen els pares entre ells.

Veiem doncs que és un grup mixt molt esbiaixat cap al castellà

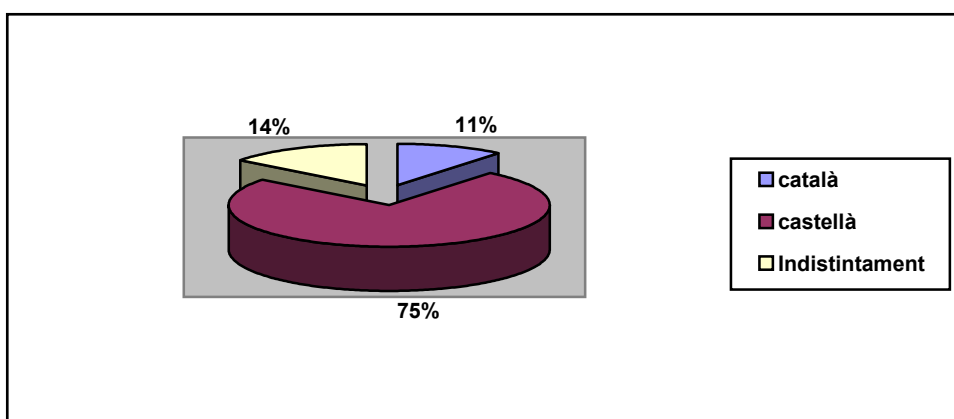
4.2.4. L'ús lingüístic entre els germans

Quadre nº 18. Ús lingüístic entre els germans.

llengua parlada	Nombre	%
Castellà	62	75
Indistintament	12	14
Català	9	11

Font: Pregunta nº 17

Gràfic 11. Ús lingüístic entre germans.

Veiem doncs, que són famílies que bàsicament parlen en castellà. Recordem que en el quadre anterior trobàvem que un 77% de fills, parlen en castellà als pares. En aquest cas, la llengua utilitzada per parlar amb els germans és bàsicament el castellà (75%), mentre que el català només és utilitzat per un 11% de la mostra. La resta (un 14%) diu que parla amb els germans català o castellà de manera indistinta.

De fet, doncs, l'ús lingüístic entre els pares i fills i entre els fills mateixos canvia molt poc.

4.3 COMPETÈNCIES ORALS I ÚS LINGÜÍSTIC EXTRAFAMILIAR DELS FILLS DE MATRIMONIS MIXTOS.

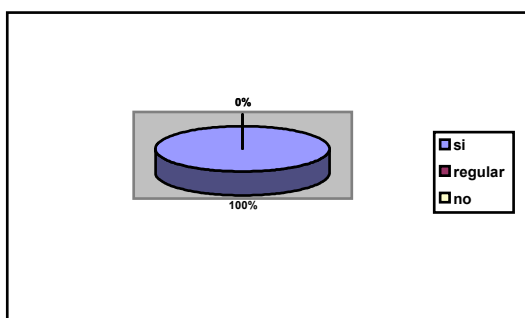
4.3.1 Competència oral dels fills

Quadre nº 19. Competència oral.

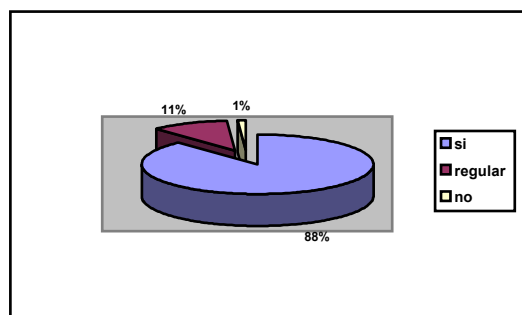
Entenen el català			Saben parlar el català		
L'entenen?	Nombre	%	El saben parlar?		%
sí	83	100	sí	73	88
regular	0	0	regular	9	11
no	0	0	no	1	1

Font: Preguntes nº 24 i 25

Gràfic 12. Entenen el català.

Gràfic 13. Saben parlar el català.

Aquí, veiem que tots els joves estudiants diuen que entenen el català, un 88% el saben parlar, un 11 % declaren que el parlen d'una manera regular, és a dir, que creuen que no el parlen correctament, i només un 1% diu no saber parlar-lo.

El nombre dels que declaren saber parlar català és, doncs, molt superior als que declaraven parlar-lo a la família. Probablement aquest augment es deu a la influència del sistema escolar.

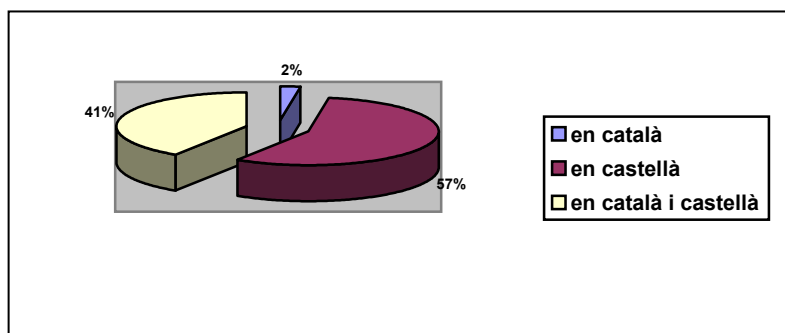
4.3.2. L'ús lingüístic amb interlocutors que entenen el català però no el parlen.

Quadre nº 20. LLengua usada amb interlocutors que entenen el català però no el parlen.

LLengua	Nombre	%
Castellà	47	57
Català i castellà	34	41
Català	2	2

Font: Pregunta nº 29

Gràfic 14. Ús lingüístic amb intelocutors que entenen el català però no el parlen.

Els resultats indicats en aquest quadre són importants no només per conèixer el present, sinó també per veure o endevinar com seran en un futur les relacions d'aquest estrat generacional. Un 57% dels enquestats del grup familiar mixt diuen parlar en castellà amb individus que entenen el català. Només en català ho fan un 2%, i indistintament català/castellà en un 41%.

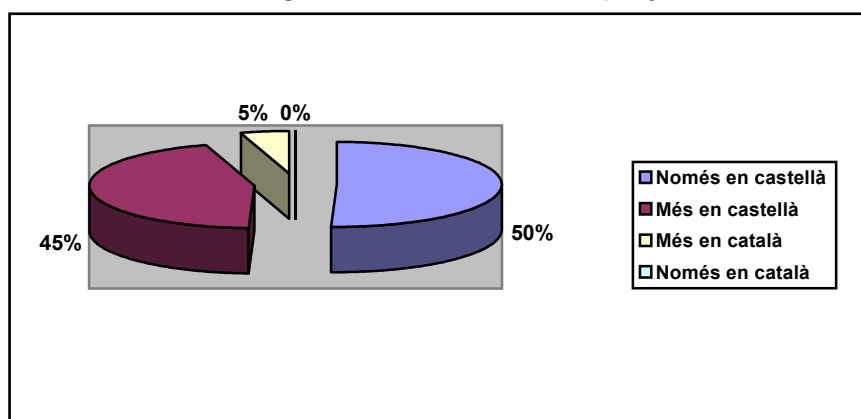
4.3.3 L'ús lingüístic amb els companys del centre escolar.

Quadre nº 21. Llengua utilitzada amb els companys de classe.

Llengua usada	Nombre	%
Només en castellà	42	51
Més en castellà	37	44
Més en català	4	5
Només en català	0	0

Font: Pregunta nº 28

Gràfic 15. Llengua utilitzada amb els companys de classe.

Aquest quadre confirma que dins la mostra de 83 nois/es no hi ha cap individu que només parli en català als companys de l'escola.

La meitat (51%) parlen només en castellà, mentre que un 44%, fa servir més el castellà que el català. Només un 5% declara utilitzar més el català que el castellà.

Veiem d'una manera clara que la llengua parlada al centre amb amics és majoritàriament la castellana.

Es confirma que aproximadament un 40% inclou en algun grau el català.

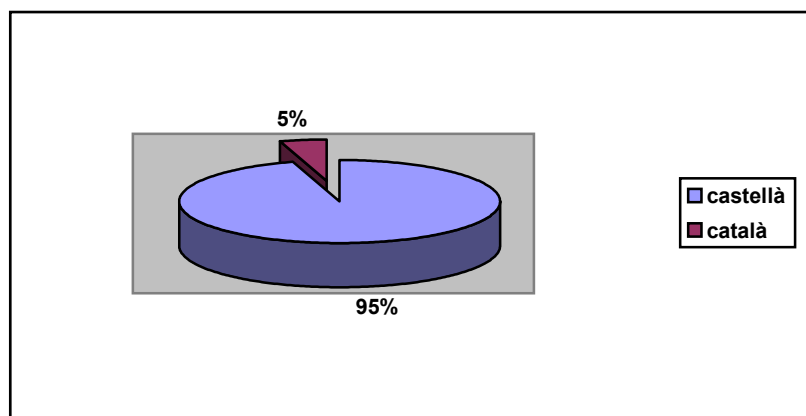
4.3.4 L'ús lingüístic amb el professor en una classe feta en castellà

Quadre nº 22. Ús lingüístic classe en castellà.

Llengua usada	Nombre	%
castellà	79	95
català	4	5

Font: Pregunta nº 31

Gràfic.16 Ús lingüístic classe en castellà.

És habitual que en fer-se la classe en castellà, la relació professor-alumne sigui majoritàriament en castellà (95% dels nois/es) i que només un 5% s'hi adrecin en català.

Aquests 4 alumnes que diuen que es relacionen amb el professor en català probablement ja sigui fruit d'una actitud militant en favor del català.

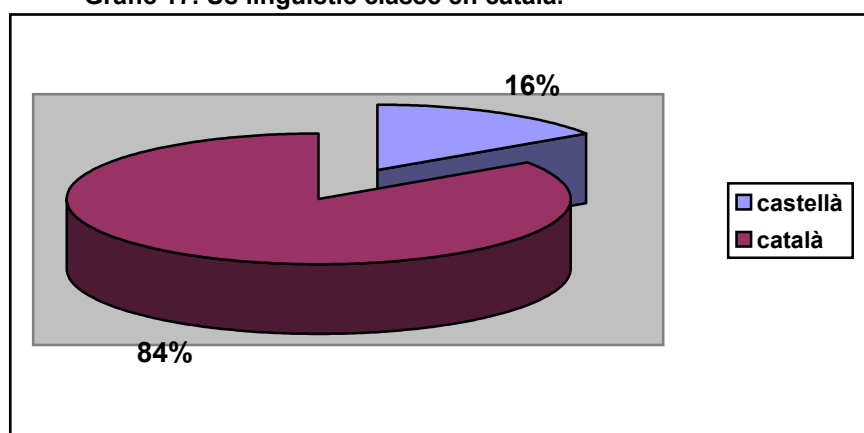
4.3.5 L'ús lingüístic amb el professor en una classe feta en català.

Quadre nº 23. Ús lingüístic en una classe feta en català.

Llengua usada	Nombre	%
castellà	13	16
català	70	84

Font: Pregunta nº 30

Gràfic 17. Us lingüístic classe en català.

Hi ha un 16% d'alumnes que es relacionen en castellà amb el professor encara que el professor faci les explicacions i parli en català .

L'explicació d'aquests alumnes que segueixen parlant en castellà a la classe de català, podria ser degut al fet que no tinguin un bon domini de la llengua per una banda i els faci vergonya expressar-se en català davant dels seus companys o bé, que la relació prèvia amb el professor sigui en castellà i els costi molt canviar de llengua per adreçar-s'hi, o fruit d'actituds militants.

L'alumnat té tendència a utilitzar la llengua que parla el professor. Veiem aquí, però, que la proporció dels que s'adapten és més baixa que en el quadre anterior, en què el 95% dels enquestats s'adaptava al castellà utilitzat pel professor.

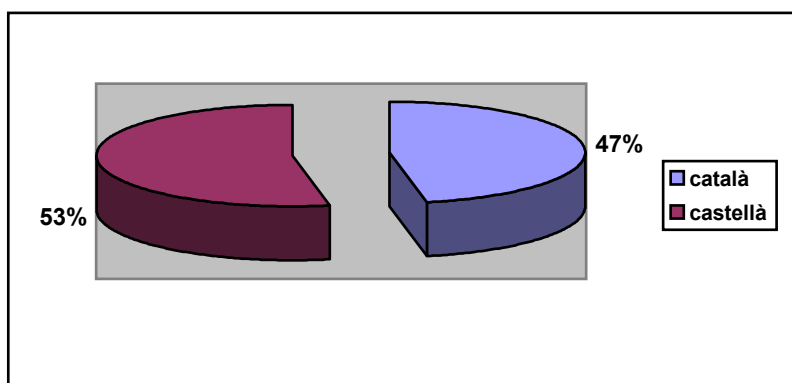
4.3.6 L'ús lingüístic amb el professor de català fora de classe.

Quadre nº24. Ús lingüístic fora de classe.

Llengua usada	Nombre	%
castellà	44	53
català	39	47

Font: Pregunta nº 32

Gràfic 18. Us lingüístic fora de classe.

Fora de classe els individus s'adrecen al professor de català només en un 47% en català, ja que un 53% ho fa en castellà.

Aquestes xifres corroboren que els alumnes fora de l'aula i de l'assignatura utilitzen majoritàriament la seva primera llengua per relacionar-se amb el professor encara que aquest sigui el professor de català.

Aquest 47% d'alumnes que veiem que mantenen el català, podria ser perquè volen practicar l'oralitat amb el professor o bé perquè sempre s'hi han relacionat amb la llengua de l'assignatura.

Si aquestes dades les comparem amb les del quadre 22, referit a l'ús del català a la classe, veiem que d'un 85% d'alumnes que parlaven en català baixen a un 47% que mantenen el català amb el professor a fora de l'aula.

4.4 CONCLUSIONS SOBRE EL GRUP D'ORGIEN MIXT

- Competència oral dels pares:

Un 23% dels pares i un 41% de les mares diuen que no saben parlar català. Veiem que els pares saben més català que les mares i que probablement estem davant d'un grup de famílies majoritàriament castellanoparlants.

Es veu clar que no és un grup "mixt" en el pla lingüístic. Deuen haver-hi més individus que no saben parlar el català encara que siguin nascuts a Catalunya. És doncs, una segona generació poc bilingüitzada.

Pel que fa a la llengua que parlen entre ells, 6 dels alumnes (un 7% del total) diuen que els seus pares només parlen en català, i la resta ho fa en castellà.

- Competència oral dels fills:

Un 1% diu que no sap parlar en català i la resta diu que sí que el saben parlar, encara que un 11% es qualifica de "regular".

- Ús lingüístic amb pares i germans:

Els de nois/es de la mostra parlen en castellà amb els seus pares en un 77% i amb els seus germans en un 75%.

Veiem que aquest grup mixt és força esbiaixat cap al castellà. Són

famílies bàsicament castellanoparlants.

- Ús lingüístic a les converses:

Si els seus interlocutors entenen el català però no el parlen, hi ha un 41% que parla català/castellà indistintament, un 57% només en castellà i un 2% ho fa sempre en català. Si se sumen els que utilitzen català/castellà amb els que sempre ho fan en català, hi hauria un 43% d'alumnes que en algun moment fan servir el català amb els seus interlocutors que entenen el català però no el parlen.

- Ús lingüístic al centre escolar:

Amb els companys utilitzen més el castellà. Amb els professors, quan la classe és de català, un 84'33% parla en català i quan la classe és en castellà, un 95 ho fa en castellà.

- Ús lingüístic a fora de l'aula:

Un 47% dels alumnes manté el català amb el professor de català fora de classe, la resta li parlen en castellà.

CAPÍTOL 5

EL GRUP D'ORIGEN IMMIGRANT

5.1 COMPOSICIÓ DEL GRUP ENQUESTAT

5.2 COMPETÈNCIA ORAL DELS PROGENITORS IMMIGRANTS.

5.3 COMPETÈNCIA ORAL DELS FILLS.

5.4 L'ÚS LINGÜÍSTIC FAMILIAR.

5.5 L'ÚS LINGÜÍSTIC EXTERIOR.

5.5.1 Llengua usada amb els companys al centre escolar.

5.5.2 Llengua usada amb el professor en una classe feta en castellà.

5.5.3 Llengua usada amb el professor en una classe feta en català.

5.5.4 Llengua usada amb el professor de català a fora de classe.

5.6 ACTITUDS LINGÜÍSTIQUES.

5.6.1 Expectatives de futur.

5.6.2 Utilitat del català.

5.6.3 Preferències.

5.6.4 Normes d'ús entre catalanoparlants i castellanoparlants.

5.6.5 Normalització lingüística.

5.6.6 Sentiment nacional

5.6.7 Futur lingüístic a Catalunya.

5.7 CONCLUSIONS SOBRE LA COMPETÈNCIA, L'ÚS I ACTITUDS
LINGÜÍSTICS.

INTRODUCCIÓ

Aquest és el capítol dedicat als individus fills d'immigrants. Volem saber: la competència oral dels seus pares, quin ús fan aquests individus del català dins l'àmbit familiar i a fora, com parlen amb els seus companys i amb els seus professors, diferenciant si el professor fa la classe en català o bé en castellà. També ens interessa saber com parlen fora de l'escola amb els seus professors i amb els seus companys.

Extretes les conclusions d'aquests aspectes, analitzem les actituds, i també els preguntem per les expectatives de futur que veuen en la utilització del català. Dins d'aquest aspecte els preguntem quines creuen que han de ser les normes per relacionar-se catalanoparlants i castellanoparlants entre ells.

Acabem amb les preguntes d'identitat i futur a Catalunya, segons la llengua.

Aquesta mostra està formada per 123 famílies.

5.1 COMPOSICIÓ DEL GRUP ENQUESTAT.

Ara, doncs, trobarem informació de la distribució de la població que ha respost l'enquesta pertanyent al grup familiar dels progenitors dels quals no han nascut als Països Catalans.

El grup es concentra en alumnes nascuts majoritàriament l'any 1982 i més reduïdament el 1980 i 1981.

Els alumnes van contestar l'enquesta majoritàriament l'any 1996, quan tenien 14 i 15 anys.

Pel que fa a la variable sexe, la proporció és d'un 54% de nois i un 45% de noies.

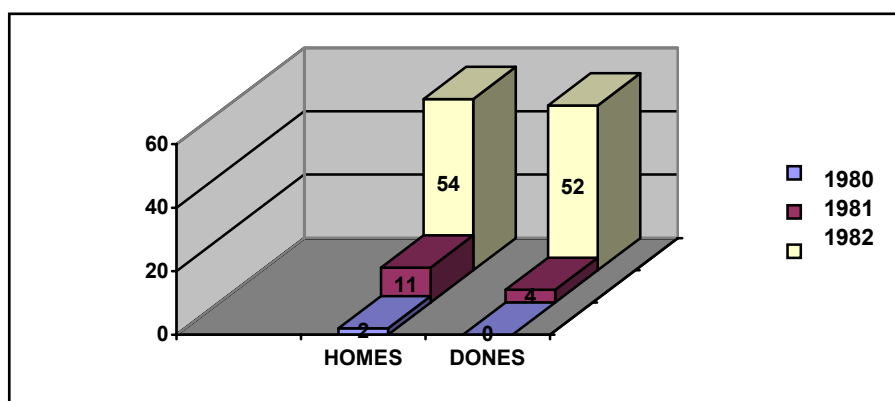
Quadre nº 25. Any de naixement.

Sexe	Any de naixement		
	1980	1981	1982
Homes (67)	2	11	54
Dones (56)	0	4	52

Font: preguntes nº 18 i 21.

Els 17 nois/es que tenen més de 14 anys probablement són repetidors o bé alumnes d'incorporació tardana al sistema educatiu per diversos motius.

Gràfic 19. Any de naixement.

5.2 COMPETÈNCIA ORAL DELS PROGENITORS IMMIGRANTS.

Quadre n° 26. Competència oral dels progenitors immigrants.

Progenitors	Saben parlar català?	Nº	%
PARES	Sí	19	16
	Regular	58	47
	No	46	37
MARES	Sí	24	20
	Regular	49	40
	No	50	40

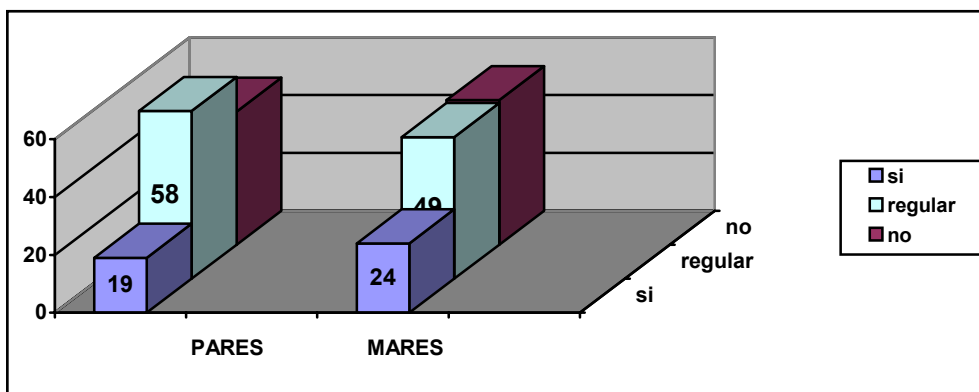
Font: preguntes 8 i 12.

La competència oral activa en català dels pares que formen el conjunt familiar en què tots són nascuts fora de Catalunya o dels Països Catalans, és baixa segons les respostes dels seus fills. Només diuen saber parlar català un 16% dels pares i un 20% de les mares. Un 37% i un 40%, respectivament, no el parlen i, diuen que el parlen regular un 47% i un 40% respectivament.

Aquestes dades reflecteixen que la generació de pares de la mostra d'individus que són immigrants tenen molt poc domini de la llengua catalana.

Si comparem les dades amb les del grup mixt veiem que no hi ha massa diferència pel que fa a la competència oral dels pares, tot i que les d'aquell grup són una mica més altes.

Gràfic 20. Competència oral dels progenitors immigrants.

5.3 COMPETÈNCIA ORAL DELS FILLS.

A nivell passiu hi ha un 97% de l'estrat investigat que té competència oral passiva, és a dir una clara majoria. Pel que fa a l'activitat emissora baixa la proporció de subjectes que parlen català, però no és gaire significatiu ja que en un 86% diuen que el saben parlar, la resta en un 12% el parla regular i només un 2% no el sap parlar.

La competència oral activa i passiva dels fills del grup familiar no nascuts a Catalunya i la dels fills de les famílies mixtes és molt semblant (veure quadre 19).

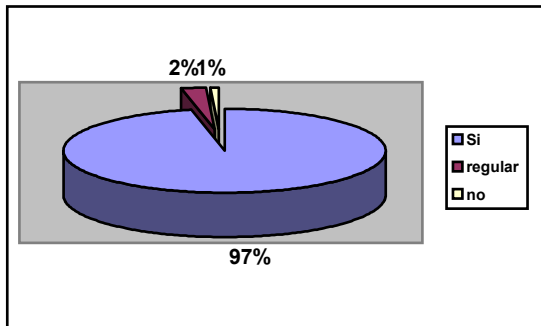
Veiem aquí que encara que els seus pares no hagin nascut a Catalunya, la majoria dels enquestats diuen entendre el català i saber-lo parlar. La relació amb les dades dels seus pares quant a competència no té res a veure, dada que ja ens fa entreveure que l'escola és un referent bàsic per al domini de la llengua.

Quadre nº 27. Competència lingüística

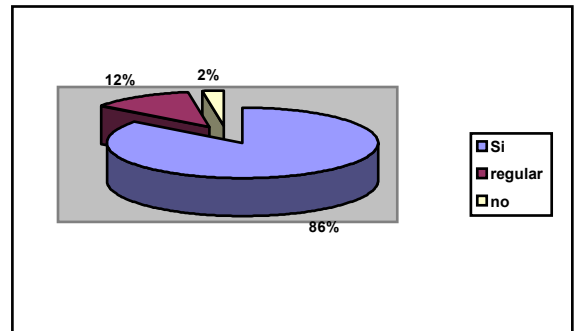
Competència lingüística oral					
L'enten			El sap parlar		
	n	%		n	%
Sí	119	97	Sí	105	86
regular	3	2	regular	15	12
no	1	1	no	3	2

Font: preguntes 8 i 12.

Gràfic 21. Entenen el català.

Gràfic 22. Saben parlar el català.

5.4 L'ÚS LINGÜÍSTIC FAMILIAR

Encara que en el quadre nº 27 un 86% diuen que saben parlar català, no l'utilitzen a casa.

Només un 15% diuen que parlen indistintament, català o bé castellà.

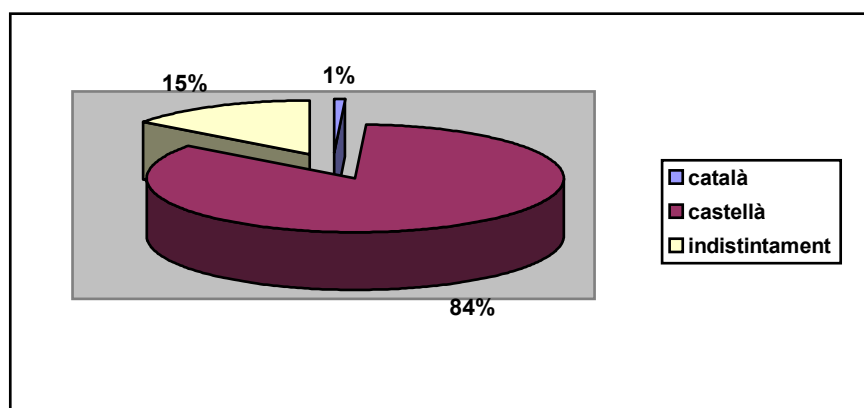
La llengua primera prima, doncs, en aquests individus a l'hora de relacionar-se a nivell familiar.

Quadre nº 28. Us lingüístic amb els pares.

Llengua parlada	Nº	%
castellà	104	84
indistintament	18	15
català	1	1

Font: preguntes nº 10 i 14.

Gràfic 23. Us lingüístic amb els pares.

5.5 L'ÚS LINGÜÍSTIC EXTERIOR.

5.5.1 Llengua usada amb els companys del centre escolar

Quadre nº 29. Llengua usada amb els companys del centre escolar.

Llengua usada	Nº	%
Només en castellà	70	57
Més en castellà	53	43
Més en català	0	0
Només en català	0	0

Font: pregunta nº 28.

Els resultats de l'apartat anterior confirmen la tendència dels enquestats a relacionar-se majoritàriament en castellà a casa. Igualment, a partir de les dades d'aquest quadre (nº 29) en el context de l'escola també es relacionen majoritàriament en castellà.

Un 57% manifesta parlar *només en castellà*, mentre que en un 43% diu que utilitzen més el castellà que el català, de manera que, aquests alumnes es relacionen pràcticament sempre en castellà sobretot al centre escolar, on probablement els seus amics els coneixen des que feien primer de parvulari i sempre s'han relacionat en castellà.

Hem de tenir en compte que aquests alumnes no han fet immersió. Han estudiat llengua catalana com a assignatura i també han fet alguna assignatura en català, però el procés d'aprenentatge de la lectoescriptura ha estat en castellà, de tal manera que la relació entre alumnes va ser en castellà.

Ara com ara, a les escoles on no hi ha hagut immersió, quan els alumnes són fora de l'aula, en acabar de l'assignatura, sigui la de llengua

catalana o una altra matèria impartida en català, canvien al llengua, el castellà, ràpidament. Nombroses vegades, com veurem, fins i tot, dins l'aula s'adrecen al professorat en castellà. De fet no se n'adonen; per a ells és un fet normal, habitual, parlar sempre en castellà.

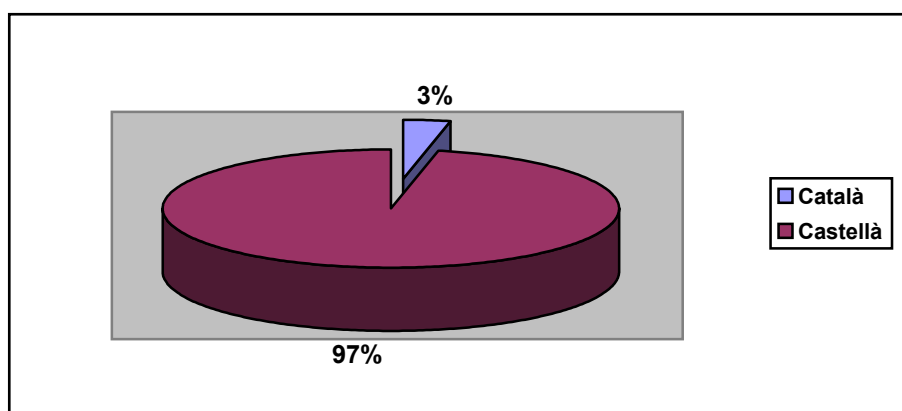
5.5.2 LLengua usada amb el professor en una classe feta en castellà

Quadre nº 30. Llengua usada amb el professor en una classe feta en castellà.

Llengua usada	Nombre	%
Castellà	119	97
Català	4	3

Font: pregunta nº 31.

Gràfic 24. Llengua usada amb el professor en una classe feta en castellà.

Se'ns confirma l'ús absolut del castellà per adreçar-se al professor castellanoparlant, aquesta vegada en el medi escolar.

Un 97% ho fa en castellà i només un 3% diu fer-ho en català. De tota manera, si la classe s'està explicant en castellà és ben normal que la llengua vehicular en aquesta ocasió sigui el castellà.

5.5.3 LLengua usada amb el professor en una classe feta en català

Quadre nº 31. Llengua usada amb el professor en una classe feta en català.

Llengua usada	Nombre	%
Castellà	69	56
Català	54	44

Font: pregunta nº 30.

Hi ha una bipolarització quan a classe el professor imparteix una assignatura en català: un 57% diu que segueixen parlant en castellà i un 43% declaren que parlen en català.

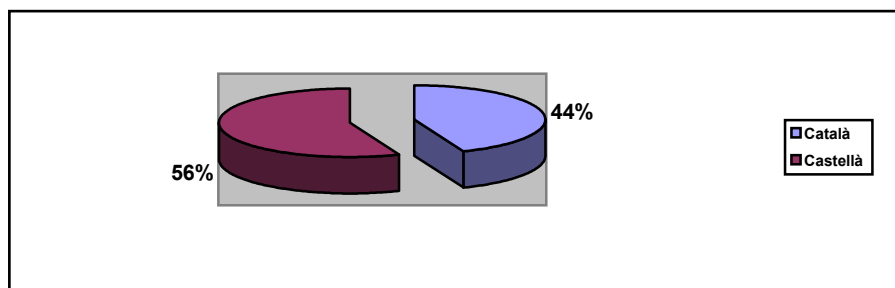
Confirmem doncs, que els fills de matrimonis d'immigrants majoritàriament utilitzen el castellà tot i que saben i entenen el català.

El pes social del castellà en aquests ambients fa que fins i tot a la classe feta en català hi hagi alumnes que no utilitzin aquesta llengua i releguin el català a una segona llengua. Aquest aspecte el corroboren professors de català que constantment han de repetir als alumnes que s'hi esforcin o dir-los que no els entenen si parlen en castellà. Així les classes de català esdevenen una continua lluita perquè utilitzin la llengua pròpia de l'assignatura, que d'altra banda dominen, en general, de manera correcta.

Com a dada significativa i per a comentar hi ha el fet que per a la mateixa pregunta, en la mostra del grup mixt (veure apartat 4.3.5: L'ús lingüístic amb el professor en una classe feta en català del grup mixt) hi ha un 84% que usa el català.

En canvi, com s'ha vist al quadre anterior, en una classe en castellà la pràctica totalitat dels enquestats usen aquesta llengua amb el professor.

Gràfic 25. Llengua usada amb el professor en una classe feta en català.

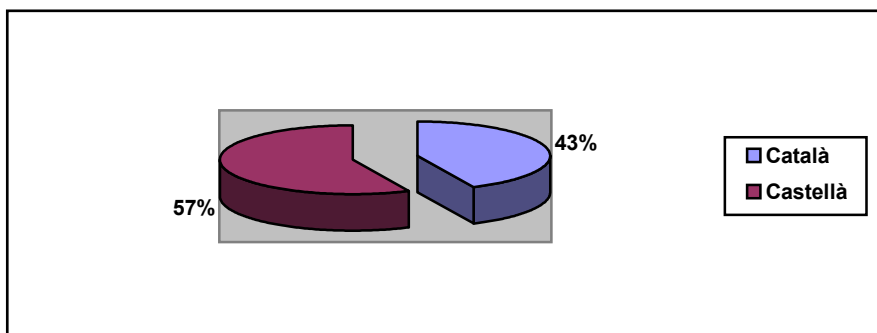
5.5.4 Llengua usada amb el professor de català fora de classe.

Quadre nº 32. Llengua usada amb el professor de català fora de classe.

Llengua usada	Nombre	%
Castellà	70	57
Català	53	43

Font: pregunta nº 32.

Gràfic 26. Llengua usada amb el professor de català fora de classe.

En aquest cas la variable àmbit no té una influència significativa, ja que els resultats pràcticament coincideixen amb els del quadre anterior. La llengua per relacionar-se amb el professor de català és la mateixa dins la classe que fora i, quan parlen amb el professor al passadís o a l'esbarjo, un 43% diuen que li parlen en català i un 57% li parlen en castellà.

Seguint amb la tendència que un nombre elevat d'enquestats fills d'immigrants no utilitzen mai el català, podríem pensar que aquests percentatges que no usen el català consideren que no el parlen bé i, aleshores, prefereixen utilitzar la seva primera llengua (el castellà) que esforçar-se una mica.

Els resultats de l'ús del català fora o dins de l'aula no són gaire diferents tenint en compte que dins l'aula no s'hi esforcen, i encara menys ho fan quan ja són al passadís o a l'esbarjo, on la resposta clàssica és: " Ahora ya no estamos en clase de catalán".

5.6 ACTITUDS LINGÜÍSTIQUES

En analitzar la bilingüització, cal prendre en consideració no solament les dades lingüístiques i sociolingüístiques sinó també les socio-psicològiques.

Ara, doncs, explorarem a través d'algunes preguntes indicatives, aquest aspecte de l'existència de les llengües i del seu ús, dins el conjunt dels fills de les famílies d'immigrants.

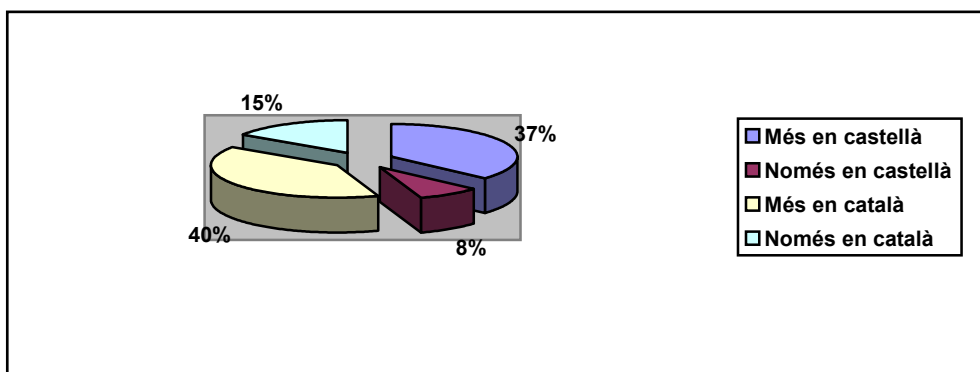
5.6.1 Expectatives de futur

Quadre nº 33. Creença sobre llengua que parlaran en el futur.

Llengua que parlaran	Nombre	%
Només en castellà	10	8
Més en castellà	45	37
Més en català	49	40
Només en català	19	15

Font: pregunta nº 56.

Gràfic 27. Creença sobre llengua que parlaran en el futur.

En la resposta a la pregunta "En la teva feina , en la universitat, etc., com creus que parlaras en el futur?", el grup enquestat es divideix aproximadament en dues meitats: la primera (un 40%) creu que parlarà més

en català i un (37%) creu que, a l'inrevés parlaran més en castellà que en català. Un 15% diu que només parlarà en català mentre que un 8% no pensen tenir el català com a llengua pública de treball o d'estudi sinó que per ells serà el castellà.

Sembla, doncs, dibuixar-se un ampli espai central d'ús bilingüe (un 75%) que, tot i que en diferents graus, accepta les dues llengües i creu que les utilitzarà en el futur.

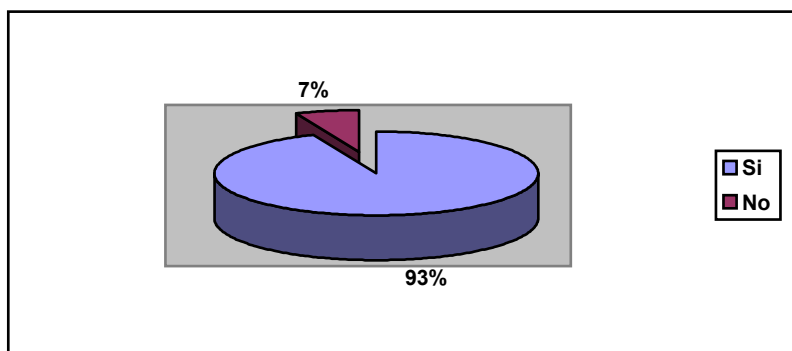
5.6.2 Utilitat del català

Quadre nº 34. Creença sobre la utilitat del català.

Utilitat del català	Nombre	%
Sí	115	93
No	8	7

Font: pregunta nº 59.

Gràfic 28. Creença sobre la utilitat del català.

La resposta a "Et serà útil saber parlar i escriure català?" aquí és unànime: un 93% diu que sí i només un 7% que no.

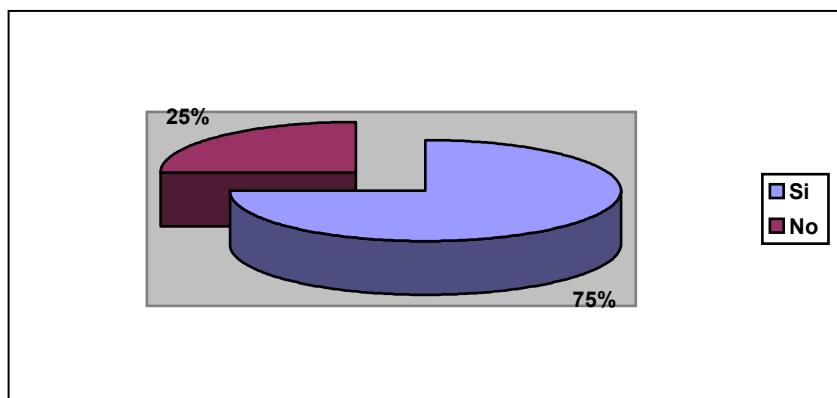
És curiós que fins i tot els que han manifestat que no l'utilitzarien responen afirmativament que els serà útil de saber català. No es detecten actituds negatives ni anti-catalanes, al contrari, s'hi observa total predisposició.

Quadre nº 35. Creença sobre la major possibilitat de trobar feina sabent català.

Utilitat del català per trobar feina	Nombre	%
Sí	92	75
No	37	25

Font: pregunta nº 70.

Gràfic 29. Creença sobre la major possibilitat de trobar feina sabent català.

En canvi, a la pregunta "Penses que la gent que sap parlar català té més oportunitats de trobar feina?" no es mostren tan unànimes. La resposta és majoritàriament afirmativa en un 75%, però negativa en un 25%.

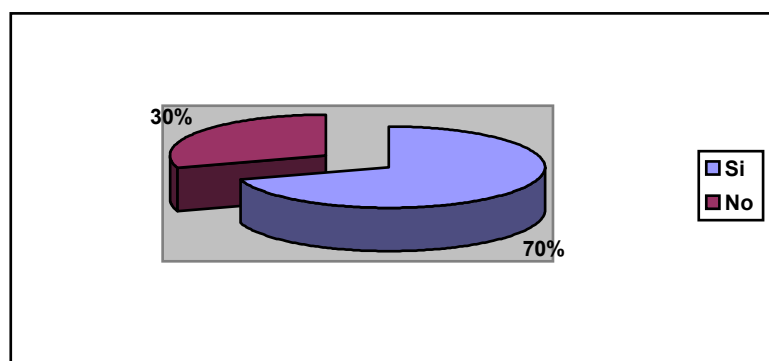
5.6.3 Preferències

Quadre nº 36. És el castellà una llengua més de moda que el català?

Castellà més de moda?	Nombre	%
Sí	86	70
No	37	30

Font: pregunta nº 64.

Gràfic 30. És el castellà una llengua més de moda que el català?

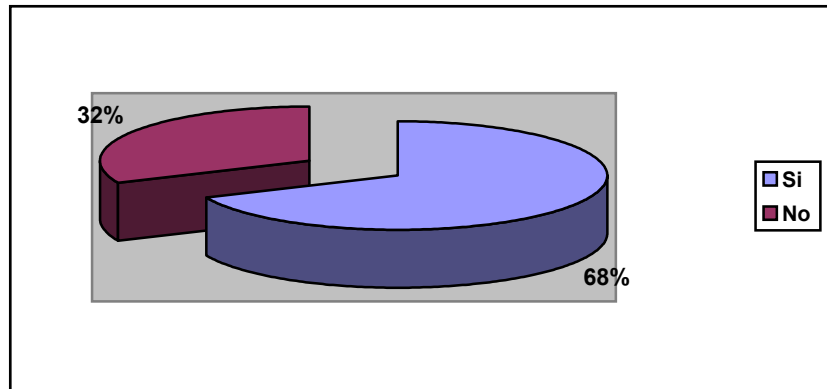
En la pregunta sobre si creuen que la llengua castellana està més de moda que la catalana, un 70% creu que sí, mentre que un 30% creu el contrari.

Quadre nº 37. Un llibre en castellà és més atractiu que en català?

Llibre en castellà més atractiu .	Nombre	%
Sí	84	68
No	39	32

Font: pregunta nº 61.

Gràfic 31. Un llibre en castellà és més atractiu que en català?

També es torna a produir l'opinió que troben més atractiu un llibre en castellà un 68% mentre que un 32% creu que no. Aquesta opinió pot correspondre als individus que tenen més fluïdesa a l'hora de relacionar-se en castellà i que quan ho fan en català s'hi han d'esforçar més ja que els és més còmode llegir en la llengua primera perquè no han de traduir.

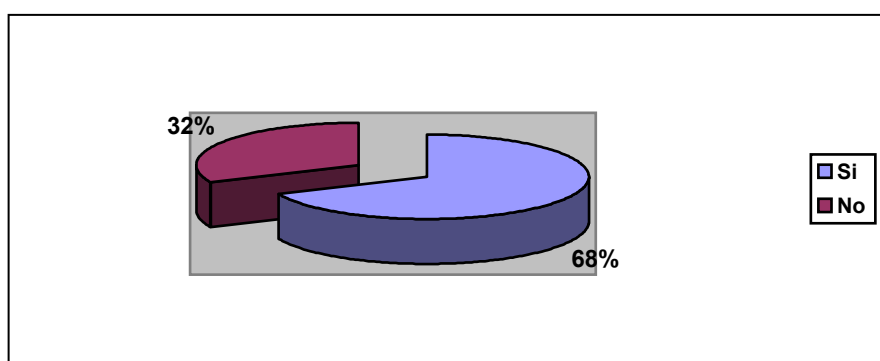
5.6.4. Normes d'ús entre catalanoparlants i castellanoparlants

Quadre nº 38. Els catalanoparlants han de parlar en castellà als castellanoparlants que fa temps que viuen a Catalunya?

Han de parlar en castellà	Nombre	%
Sí	83	68
No	40	32

Font: pregunta nº 60.

Gràfic 32. Els catalanoparlants han de parlar en castellà als castellanoparlants que fa temps que viuen a Catalunya?

Els fills del grup immigrant es manifesten, quasi en majoria fidels continuadors de les normes d'ús lingüístic que han trobat. Així, el 68% defensen que els catalanoparlants han de parlar en castellà als castellanoparlants i un 32% que no.

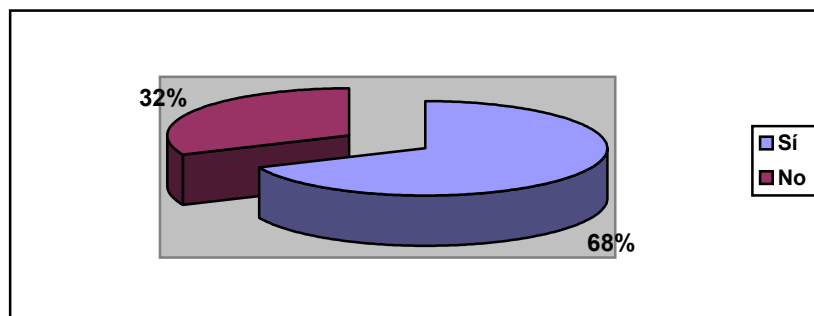
Seguim en la proporció d'actituds que creuen que majoritàriament la seva relació ha de ser en castellà.

Quadre nº 39. Els castellanoparlants han de parlar en català als catalanoparlants?

Han de parlar en català	nombre	%
Sí	84	68
No	39	32

Font: pregunta nº 62.

Gràfic 33. Els castellanoparlants han de parlar en català als catalanoparlants?

A la resposta a: " Els castellanoparlants que ja saben el català l'haurien de parlar amb normalitat amb els catalanoparlants ?" es troba que, un 68% diu que sí i un 32% que no. Aquest 68% veuen normal que si saben català parlin amb normalitat en català ja que el saben ; no hi ha, doncs, cap predisposició a mantenir-se en castellà si els seus interlocutors ho fan en català. Tot i això, el percentatge dels que diuen que no és força considerable.

Si posem en relació les respostes a aquesta pregunta a les registrades en el quadre anterior sobre si els catalanoparlants han de parlar en castellà als castellanoparlants, sembla sorgir una contradicció aparent. Dos terços d'aquesta població voldria que la població d'origen autòcton parlés en castellà als castellanoparlants, pero alhora també dos terços accepta de parlar en català amb normalitat amb els catalanoparlants.

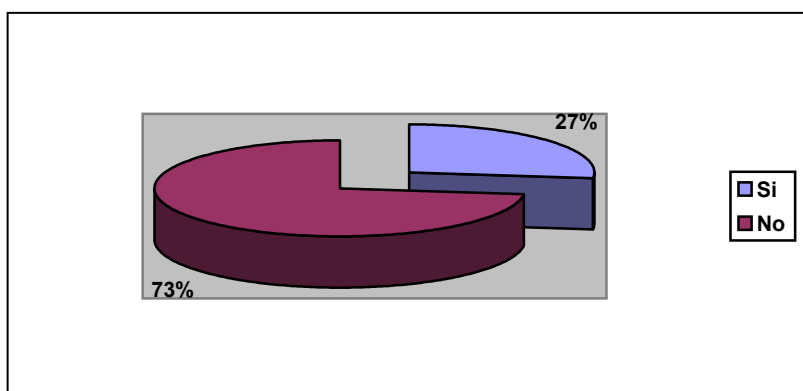
5.6.5 Normalització lingüística

Quadre nº 40. Fan falta més hores de català a la ràdio i a la televisió?

Fan falta més hores de català?	Nombre	%
Sí	33	27
No	90	73

Font: pregunta nº 63.

Gràfic 34. Fan falta més hores de català a la ràdio i a la televisió?

Les respostes mostren clarament (en un 73%) que no els falten més hores de català a la ràdio i a la televisió, mentre que un 27% creu que sí.

Aquestes respostes pertanyen a l'any 1996 en què ja hi havia la mateixa oferta televisiva en català que avui dia, tot i que l'oferta en castellà era menor que en l'actualitat.

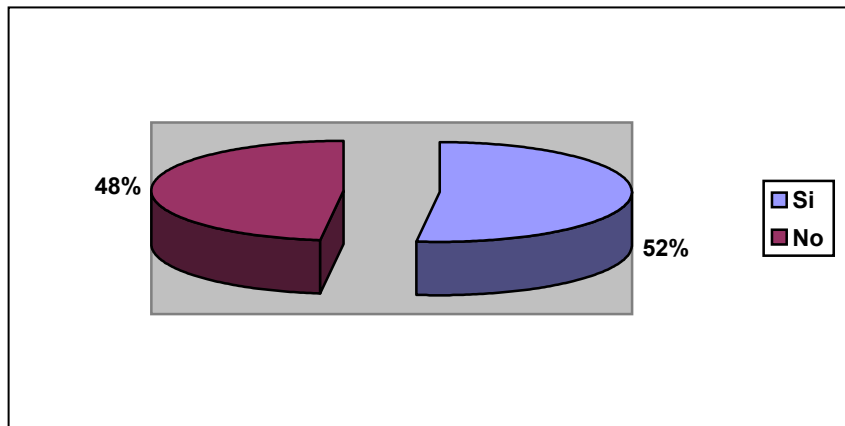
5.6.6 Sentiment nacional

Quadre nº 41. És possible sentir-se català sense saber parlar català.

Sentir-se català/sense parlar	Nombre	%
Sí	64	52
No	59	48

Font: pregunta nº 65.

Gràfic 35. És possible sentir-se català sense saber parlar català?

Les respostes a si “és possible sentir-se català sense saber parlar català” estan dividides: un 52% consideren que sí, per la qual cosa es trenca la creença que català és qui parla català. Veiem que una meitat de la mostra enquestada creu que pot sentir-se català sense parlar-lo. De tota manera hi ha un 48% que diu que no.

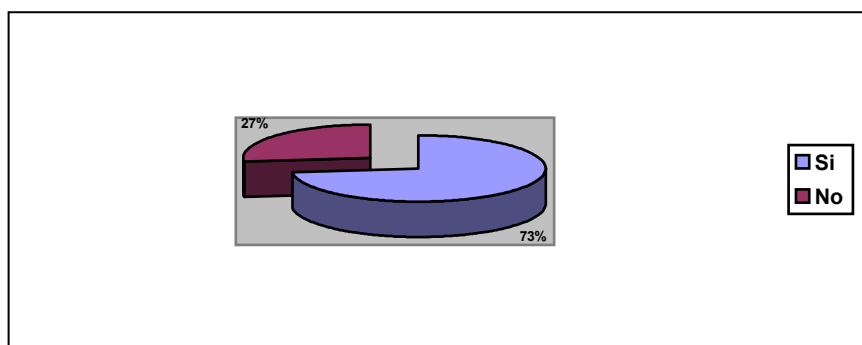
5.6.7 Futur lingüístic a Catalunya

Quadre nº 42. Seria bo que tothom a Catalunya sabés el català?.

Saber tothom el català	Nombre	%
Sí	90	73
No	33	27

Font: pregunta nº 67.

Gràfic 36. Seria bo que tothom a Catalunya sabés el català?.

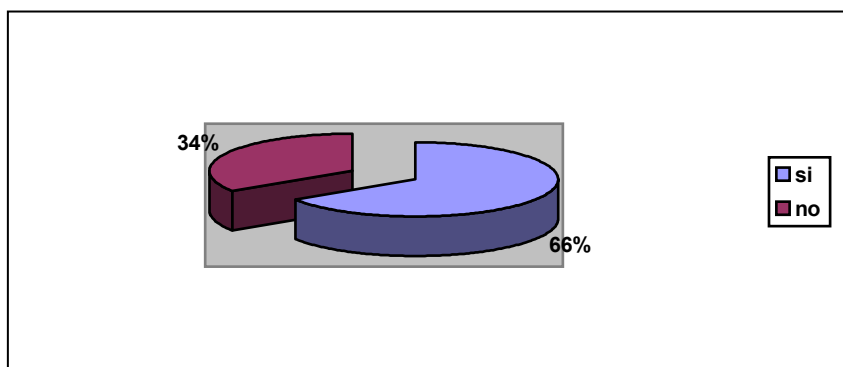
Tot i que l'actitud és força unànime, ja que un 73% creu que seria bo que tothom a Catalunya sabés el català, hi ha un 27% que creu que no.

Quadre nº43. A la llarga quina llengua creus que hauria de predominar a Catalunya?

El català?	Nombre	%
Sí	81	66
No	42	34

Font: pregunta nº 58 de l'enquesta.

Gràfic 37. A la llarga quina llengua creus que hauria de predominar a Catalunya?

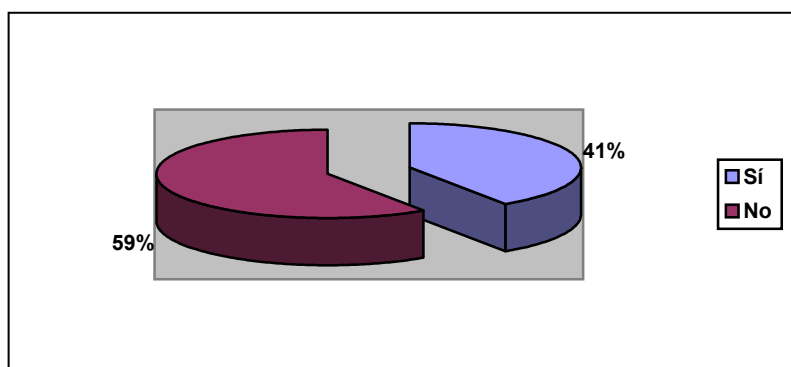
Sobre la llengua que creuen que hauria de predominar a Catalunya, detectem una variació vers l'anterior, però en negatiu, ja que un 66% creu que sí que hauria de predominar a la llarga el català però un 34% diu que no. Això fa pensar que un terç de la població enquestada trobaria normal que a Catalunya a la llarga es parlés predominantment en castellà, o que volguessin més igualtat català-castellà.

Quadre nº44. Seria natural que el català fos l'única llengua oficial a Catalunya?

Català única llengua oficial a Catalunya	Nombre	%
Sí	50	41
No	73	59

Font: pregunta nº 69.

Gràfic 38. Català com a única llengua oficial a Catalunya?

Els joves es divideixen en el moment d'expressar-se sobre la conveniència o la naturalitat que el català fos l'única llengua oficial a Catalunya. Un 41% diu que sí, que seria lògic, però la majoria diu en un 59% que no.

Tenim, doncs, gairebé un 20% més de nois/es que creuen que el català no ha de ser l'única llengua oficial a Catalunya. Pensem que de fet, ells sempre han sentit dues llengües a Catalunya, i podria ser doncs, aquesta la causa de la seva opinió.

5.7 CONCLUSIONS SOBRE LA COMPETÈNCIA, L'ÚS I LES ACTITUDS LINGÜÍSTICS.

- Entre els pares de l'estrat generacional estudiat, la competència oral del català (saber-lo parlar) és força minoritària.
- Entre els pares que saben parlar català, s'observa un predomini dels individus del sexe masculí. Possiblement sembla ser degut a la major interacció de l'home fora del medi familiar a causa de les necessitats de desplaçaments laborals.
- El coneixement passiu de la llengua del grup d'origen immigrant enquestat, no és gaire diferent del coneixement actiu. Un 97% declara que l'entén i un 85% que el sap. Ara bé, això no vol dir que s'usi: el coneixement actiu del català, doncs, és relatiu, ja que hem vist també que no l'usen de forma majoritària. De manera que, es podria dir que a Viladecans, el grup immigrant de segona generació analitzat ha adquirit el català oral però no l'utilitza com a llengua per relacionar-se en general.
- A casa, un 85% parlen només en castellà amb els pares i germans. Amb els amics nois o noies (que entenen el català o no), majoritàriament parlen en castellà, exceptuant un aspecte a tenir en compte que són les noies enquestades, que diuen parlar més en català que no pas en castellà amb els amics/gues (Quadre nº 27).
- Al centre escolar parlen més en castellà, exceptuant només les classes de català, on un 43% parla en català. Aquest percentatge és més alt, potser, per obligació, ja que en la resta de situacions, majoritàriament parlen en castellà.

- Un 57% segueixen parlant en castellà al professor de català fora de l'aula. Hom podria preveure, doncs, que l'estrat enquestat, quan s'aparelli, seguirà la mateixa tendència i continuaran predominant les famílies castellanoparlants. Si bé quasi tothom sap català i l'entén, dubtaria de la seva utilització familiar. Com a dada a tenir present i que podria fer variar aquest aspecte seria el fet que les noies utilitzen més el català, cosa que podria provocar que en les seves hipotètiques famílies parlessin en català als seus fills.
- Aquestes actituds lingüístiques són ben importants atès que declaren una molt bona disposició a esforçar-se a entendre'l i a parlar-lo, i tot i que la majoria no tenen clar que haurien d'usar-lo tant amb els companys a l'escola com amb els professors, pensen que és interessant de saber-lo per tenir feina. La majoria diuen que a Catalunya tothom hauria de saber català i que a la llarga ha de predominar el català.
- És important destacar la resposta on la majoria pensen que poden sentir-se catalans sense saber el català, opinió que penso deu venir avalada per les famílies on hem vist que es parla sempre en castellà però on hi ha un molt bon sentiment envers el català i el seu aprenentatge.

CAPÍTOL 6

ELS FACTORS DEL PROCES DE BILINGÜITZACIÓ

- 6.1 EDAT D'ARRIBADA A CATALUNYA.
 - 6.1.1 Competència oral en català segons l'edat d'arribada i temps d'estada a Catalunya.
- 6.2 COMPETÈNCIA ORAL EN CATALÀ DELS PARES
 - 6.2.1 Competència oral en català dels pares i llengua parlada amb catalanoparlants de l'altre sexe.
- 6.3 SEXE I COMPETÈNCIA ORAL EN CATALÀ.
- 6.4 ESCOLA.
 - 6.4.1 Aprenentatge del català a l'escola.
 - 6.4.2 Centre escolar i llengua parlada per adreçar-se al professor en una classe feta en català.
 - 6.4.3 Centre escolar i llengua usada en relació amb catalanoparlants del sexe contrari.
- 6.5 AMICS.
 - 6.5.1 Els amics i l'aprenentatge del català.
 - 6.5.2 Amics/gues amb qui surten els dies festius i competència lingüística oral.
- 6.6 EL BARRI.
 - 6.6.1 Barri o carrer on viuen i aprenentatge del català.

- 6.6.2 Barri de Viladecans on viuen i cometència oral en català.
- 6.6.3 Barri on resideixen i llengua usada per adreçar-se al professor en una classe feta en català.
- 6.6.4 Barri on viuen i llengua usada amb catalanoparlants del sexe contrari.
- 6.6.5 Amics/gues amb qui surten els dies festius, segons el barri on resideixen.
- 6.6.6 Els catalans han de parlar en castellà als castellanoparlants que viuen a Catalunya?, segons el barri de residència.
- 6.6.7 Penses que la gent que sap parlar català té més oportunitats de trobar feina?, segons el barri de residència.
- 6.6.8 És possible sentir-se català sense saber parlar català?, segons el barri de residència.

6.7 CONCLUSIONS.

INTRODUCCIÓ

En aquest capítol estudiarem la influència que puguin tenir determinats factors sociològics en el procés de bilingüització, relacionant-los amb la competència, l'ús i les actituds. Seran tractats, factors com ara la llengua de la família, el sexe, el lloc on han après el català, el barri, l' escola i els amics.

6.1 EDAT D'ARRIBADA A CATALUNYA

6.1.1 COMPETÈNCIA ORAL DEL CATALÀ SEGONS L'EDAT D'ARRIBADA I TEMPS D'ESTADA A CATALUNYA

Quadre nº 45. Competència oral del català segons l'edat d'arribada a Catalunya.

Subjectes			Temps a Catalunya	Competència oral del català	
Individus	Any naixement	Nº d'individus	Any d'arribada	Entenen el català	Saben el català
7	1981	4	1990	sí	sí
		3	1991	sí	regular
6	1982	3	1990	sí	sí
		2	1991	sí	regular
		1	1995	sí	no

Font: preguntes 18, 19, 24 i 25.

De 249 alumnes enquestats un 5%, és a dir 13 individus, no ha nascut a Catalunya.

Tots l'entenen, i la majoria el sap parlar. Només un nen no el sap parlar. Aquest es correspon amb l'alumne que ha arribat més tard a Catalunya.

De fet, podem treure poques conclusions d'aquest quadre ja que el nombre d'individus és massa baix.

6.2 COMPETÈNCIA ORAL EN CATALÀ DELS PARES

Quadre 46. Competència oral de pares i fills.

Pares i Mares parlen català?			Els fills saben parlar en català						
	Nº	%	SI	%	REG.	%	NO	%	TOTAL
SI	204	41	98	96	4	4	0	0	102
REG.	164	33	80	90	8	10	0	0	88
NO	130	26	41	69	15	25	3	6	59
TOTAL	498	100	219	89	27	10	3	1	249

Font: preguntes 8,12, 24 i 25.

La competència lingüística en català dels pares dels joves enquestats és relativament baixa; la majoria dels fills, diuen que saben parlar català i l'entenen. Estem treballant, doncs, amb una mostra de població de Viladecans on veiem clarament com la influència de l'escola haurà estat força important a l'hora d'aprendre el català.

Les dades de què disposem, doncs, no ens permeten gaire de relacionar la influència de les competències orals dels pares amb les del fills. Però sí que hi hauria raons per poder afirmar que el coneixement i ús del català per part dels pares d'aquests joves pot influir en el grau d'adquisició del català d'aquests darrers.

6.2.1 COMPETÈNCIA ORAL EN CATALÀ DELS PARES I LLENGUA PARLADA AMB CATALANOPARLANTS DE L'ALTRE SEXE.

Quadre nº 47. Llengua parlada amb catalanoparlants de l'altre sexe i competència oral dels pares.

Els pares saben parlar català?		Llengua parlada amb catalanoparlants		
		Català	Català-Castellà	Castellà
pare sí	mare sí	8 100%		
pare sí	mare regular		21 50%	21 50%
pare sí	mare no		6 42%	8 58%
pare regular	mare sí		16 52%	15 48%
pare regular	mare regular	1 2%	15 37%	25 61%
pare regular	mare no		15 50%	15 50%
pare no	mare sí		5 29%	12 71%
pare no	mare regular	1 4%	11 46%	12 50%
pare no	mare no		17 35%	31 65%
total 255		10 4%	106 42%	139 54%

Font: preguntes 6, 8, 26 i 27.

En el quadre 46 veïem l'alt índex de competència. En el quadre 47 observem la diferència entre competència i ús. Podríem dir, doncs, que en tot cas, els pares que saben parlar en català en algun grau podran influir positivament, quant a la competència, però no tant pel que fa a l'ús. Els deu nois/es que diuen parlar en català representen un 4% del total i tots dos pares de vuit d'aquests deu nois parlen en català.

En la resta dels casos, les competències dels pares semblen influir poc en les tries d'ús lingüístic.

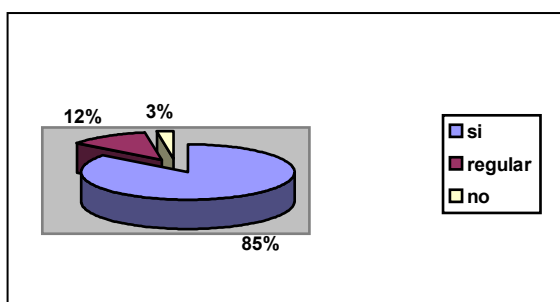
6.3 SEXE I COMPETÈNCIA ORAL EN CATALÀ.

Quadre nº 48. Competència lingüística oral segons els sexes.

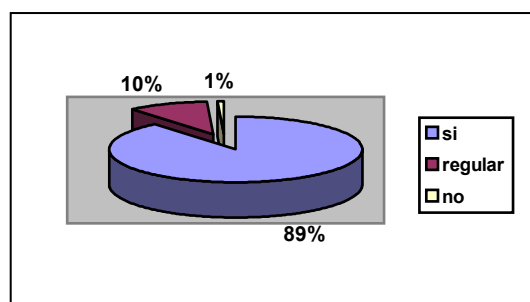
Saben parlar el català?	Sexe			
	Nois		Noies	
	Nº	%	Nº	%
sí	98	86	119	89
regular	14	12	14	10
no	3	2	1	1
Total	115	100	134	100

Font: preguntes 21, 24 i 25.

Gràfic 39. Competència oral Nois

Gràfic 40. Competència oral Noies

Veiem ara si la variable sexe té algun efecte sobre la competència en català del grup estudiat. Hi ha estudis que assenyalen una preeminència de bilingüisme més en els homes que no pas en les dones en l'edat adulta. L'explicació tradicional proposada per Lieberon (1970a:116) és que, si bé els homes estan exposats a les mateixes causes de bilingüització que les dones del seu mateix grup de llengua materna, aquests pateixen a més a més les pressions generades pel mercat de treball (citat a Bastardas, 1985).

En el cas estudiat no hi ha diferències destacables en la competència, i en tot cas, juguen a favor de les noies.

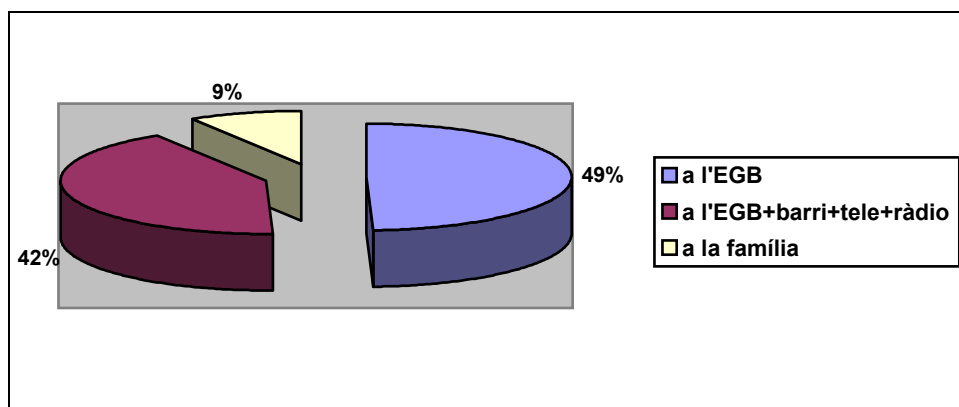
6.4 ESCOLA

Quadre nº 49. Via d'aprenentatge del català.

On l'han après?	Nombre	%
a l'EGB	123	49
a l'EGB+barri+tele+ràdio	104	42
a la família	22	9
Total	249	100

Font: preguntes nº 33, 35, 38 i 39.

Gràfic 41. Aprenentatge del català.

Hi ha una partició entre els que diuen que han après el català a l'escola o bé combinant escola, barri, tele, ràdio, ... A Viladecans l'escola és un factor determinant per a la majoria enquestada a l'hora de l'aprenentatge del català, i només un 9% confirma haver après el català a la seva família. Al col·legi han tingut la possibilitat de parlar-lo amb el professorat.

6.4.1 Aprenentatge del català a l'escola: EGB

Com acabem de veure, per als enquestats l'escola és un factor determinant a l'hora de l'aprenentatge del català.

Cal remarcar en aquest apartat que cap alumne enquestat ha fet immersió, el català l'ha tingut com a assignatura i han fet un parell de matèries en català segons la normativa vigent en el curs acadèmic en què vàrem fer el treball.

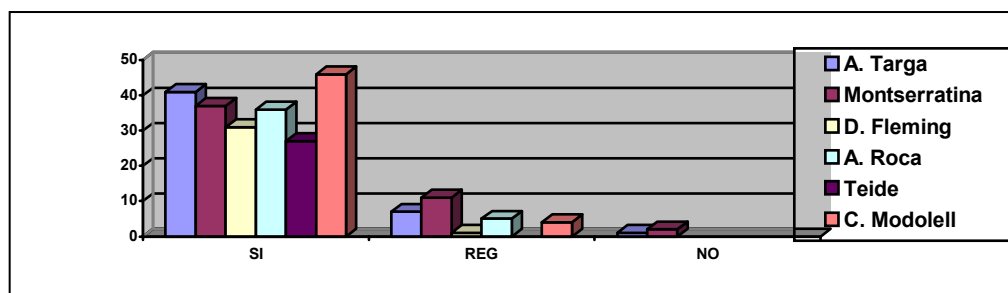
L'escola ha estat per a la majoria el seu primer i més important contacte amb el català.

Quadre nº 50. Competència oral en català segons l'escola.

Escola	Saben parlar el català?						Total
	Sí	%	Regular	%	No	%	
A.Targa	41	84	7	14	1	2	49
Montserrat	37	74	11	22	2	4	50
D.Fleming	31	97	1	3			32
A.Roca	36	88	5	12			41
Teide	27	100					27
C.Modolell	46	92	4	8			50
Total	218	88	28	11	3	1	249

Font: preguntes nº 1, 2, 24 i 25.

Gràfic 42. Aprenentatge del català a l'escola: EGB

Pel que fa a les diferències entre la competència oral en català, segons les escoles enquestades, aquelles poden estar causades fonamentalment per l'entorn demolingüístic on estan situades cadascuna d'elles.

6.4.2 Centre escolar i llengua parlada per adreçar-se al professor en una classe feta en català.

Quadre nº 51. Llengua emprada per adreçar-se al professor en una classe feta en català.

Escola on van estudiar l'EGB	Llengua usada				
	Català	%	Castellà	%	total
A. Targa	42	86	7	14	49
Montserratina	26	52	24	48	50
D.Fleming	27	84	5	16	32
A. Roca	35	85	6	15	41
Teide	27	100			27
C.Modolell	48	96	2	4	50
Total	205	82	44	17	249

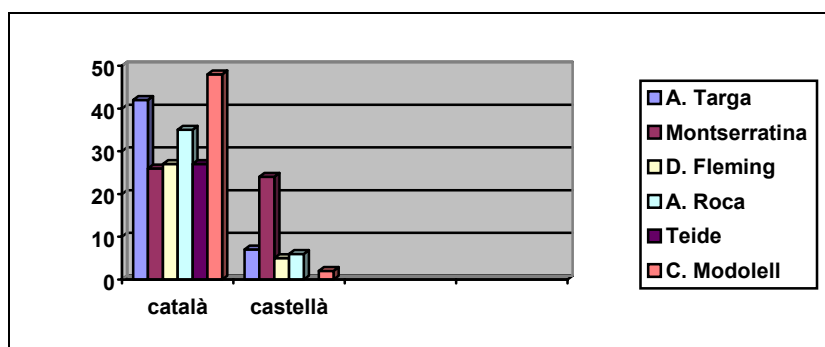
Font: preguntes nº 1, 2, i 30.

De les sis escoles enquestades només n'hi ha una, l'escola Teide que diuen parlen sempre en català a l'hora de classe de català. A la resta d'escoles, exceptuant l'escola Montserratina, el percentatge és predominantment alt pel que fa a l'ús del català en una classe feta en català.

Els alumnes que mantenen el castellà a l'hora de català podrien ser alumnes fills de famílies majoritàriament castellanoparlants, o bé alguns dels que ja han dit que no dominen correctament el català, (deien que regular un 11%)

Pel que fa l'escola que sembla més castellanitzada, podria ser per la seva ubicació, com veurem més endavant, dins un barri perifèric, on majoritàriament, les famílies són nouvingudes i es parla molt en castellà.

Gràfic 43. Llengua per adreçar-se al professor en una classe feta en català.

6.4.3 Centre escolar i llengua usada en la relació amb catalanoparlants del sexe contrari.

Quadre nº 52. Llengua usada en relació amb catalanoparlants del sexe contrari.

Escola en que van estudiar l'EGB	Llengua parlada				
	Total nois + noies	català	Total % català	castellà	Total % castellà
A.Targa	49	18	37	31	63
Montserratina	50	24	48	26	52
D.Fleming	32	22	69	10	31
A.Roca	41	6	15	35	85
Teide	27	13	48	14	52
C.Modolell	50	23	46	27	54
Total	249	106	43	143	57

Quadre nº 53. Llengua usada amb catalanoparlants del sexe contrari segons el sexe.

Escola on van estudiar l'EGB	Nois			Noies			Total
	Nº	Català	Castellà	Nº	Català	Castellà	
A.Targa	18	7 39%	11 61%	31	11 36%	20 64%	49
Montserratina	29	13 45%	16 55%	21	11 52%	10 48%	50
D.Fleming	14	8 57%	6 43%	18	14 78%	4 22%	32
A.Roca	13		13 100%	28	6 22%	22 78%	41
Teide	15	9 60%	6 40%	12	4 33%	8 67%	27
C.Modolell	26	16 62%	10 38%	24	7 30%	17 70%	50
Total	115	46%	54%	134	40%	60%	249

Font: preguntes nº 1, 2, 26 i 27.

Observant les dades del quadre 50 i comparant-les amb les del quadre 51, veiem:

- a) Els percentatge més alt d'alumnes que declaren l'ús del català (ara

amb catalanoparlants del sexe contrari) és el corresponent al col·legi públic Dr. Fleming, amb un 69%. El 84% d'alumnes d'aquest col·legi va declarar que parlaven en català amb el professor (quadre 50).

- b) Pel que veiem respecte els alumnes del col·legi Teide (escola privada) que abans (quadre 50) deien utilitzar en un 100% el català per parlar amb el professor, ara s'observa que amb els amics catalanoparlants, aquest percentatge baixa a un 48%.

Tot sembla indicar una disminució del grau d'influència del centre quan parlen amb els seus amics.

L'escola, doncs, pot ordenar les normes d'ús durant la classe, però no incideix en situacions particulars.

Malgrat això i, en una situació que els interessa, hi ha un 43% de nois/es que utilitzen el català per parlar amb catalanoparlants del sexe contrari.

6.5 Amics.

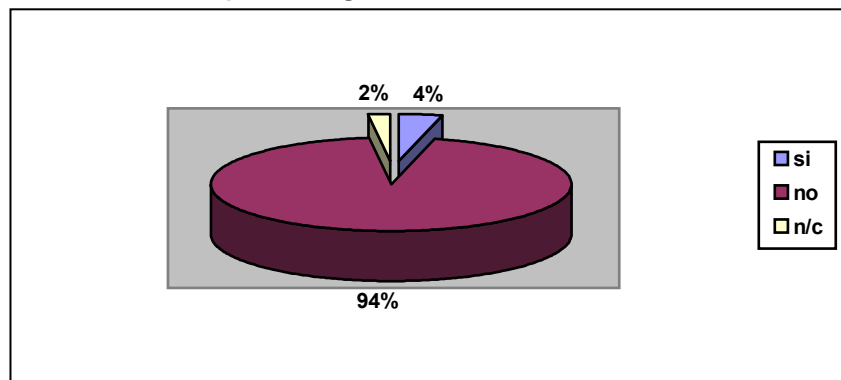
6.5.1 Els amics i l'aprenentatge del català

Quadre nº 54. Aprenentatge del català a través dels amics.

Han après el català amb els amics?	nombre	%
Sí	7	4
No	237	94
N/C	5	2
Total	249	100

Font: pregunta nº 33.

Gràfic 44. Aprenentatge del català a través del amics.

En relació amb els amics i l'aprenentatge del català, Bastardas (1985) diu "(...)" al camp de les interaccions entre dos grups culturals en contacte (...) en la mesura en què els individus d'un i altre grup s'associïn per a qualsevol fi (amistat, activitat social, cívica, política, etc.) la comunicació creixerà, la comprensió augmentarà i, finalment, la necessitat de sentir-se membre "normal" del grup portarà al desig d'identificació lingüística amb el grup receptor majoritari, si és aquest el cas". S'ha demostrat que aquesta

interacció és un estímul positiu psicològicament i social per a l'aprenentatge d'un altre idioma. Bastardas (1985) hipotetitzava, així, que les relacions d'amistat habitual poden tenir una influència en l'aprenentatge del català. I, en consonància amb aquesta hipòtesi, aquí també analitzem aquesta variable.

Quan se'ls pregunta si han après el català amb els seus amics, consideren que no l'han après a través d'un amic o amiga.

Els 7 alumnes que diuen que sí, podria ser que hagin estat molt en contacte, sobretot de menuts, amb alguna família catalanoparlant .

La conclusió general seria que la majoria de nois/es ha après el català a l'escola.

Si comparem aquest quadre 53 amb el corresponent al treball que m'ha servit de base per la recerca d'en Bastardas a Vilafranca del Penedès resulten dades contraposades. Si a Vilafranca un 80% diuen que havien après el català amb els amics, a Viladecans el 94% diu que no l'ha après amb els amics, dada que podria corroborar el grau de castellanització demolingüística que hi ha al Baix Llobregat.

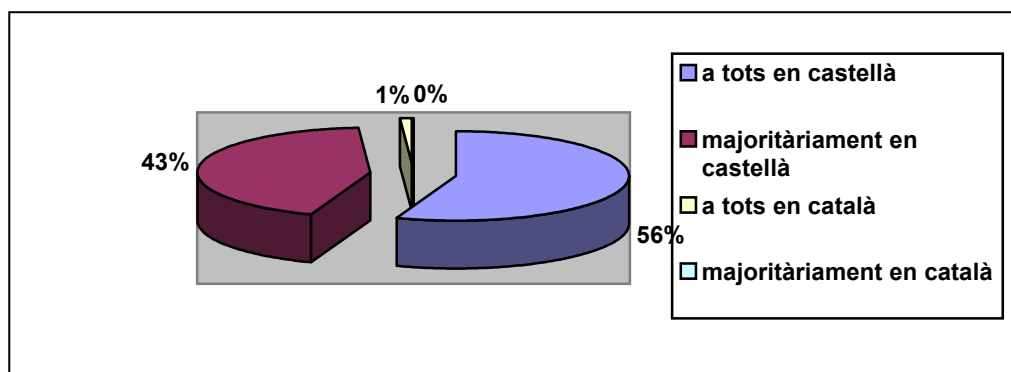
6.5.2 Amics/gues amb qui surten els dies festius i comportament i ús lingüístic oral.

Quadre nº 55. Comportament i ús lingüístic oral segons els amics /gues amb qui surten els dies festius.

Com parlen amb els amics dels dies festius?	Nombre	%
a tots en castellà	138	56
majoritàriament en castellà	108	43
majoritàriament en català	0	
a tots en català	3	1
total	249	100

Font: pregunta nº 51.

Gràfc 45. Llengua parlada amb catalanoparlants de l'altre sexe i competència oral dels pares.

Quan surten amb els amics els dies de festa, és a dir en un entorn diferent de l'habitual i potser també amb amics diferents de l'escola o del barri, la majoria diuen que s'hi relacionen en castellà.

Els que diuen fer-ho en català poden ser els fills de les famílies catalanoparlants, on potser l'entorn, generalment deu ser de parla catalana. La resta, doncs, tant els fills de matrimonis mixtos com els fills d'immigrants parlen en castellà, tot i que en un 44% sembla haver-hi algun grau d'ús de català.

6.6 EL BARRI

Abans de passar a analitzar les dades de l'ús del català de la població estudiada en relació al barri on viuen, se'n fa una breu descripció lingüística.

Fleming / Can Palmer

Són dos barris antics creats en un principi per acollir treballadors de la fàbrica de radiadors Roca . Els habitatges són majoritàriament antics però en crear-los ja es va preveure zones verdes i nombrosos parcs. La gent que hi viu, la majoria propietaris de les vivendes, són vells veïns del poble.

Barri Centre Casc antic i Riera

Nucli més antic del poble. Era on hi havia el mercat i les primeres botigues que envoltaven l'església i l'Ajuntament. Aquest barri ha anat evolucionant, i actualment algunes de les cases més antigues del poble s'han enderrocat per construir-hi pisos nous, de manera que aquest és un nucli on antigament la gent que hi vivia era catalanoparlant.

Barri Montserratina / Roureda /Sales

Són els tres barris més nous del poble creats al voltant del barri centre per poder acollir d'una forma ràpida l'allau de persones que arribaren a Viladecans els anys 60/70. Amb carrers estrets i edificis sovint massa alts

sense zones d'esbarjo, són barris on majoritàriament viuen famílies immigrants.

Són barris que s'han anat configurant amb personalitat pròpia i s'hi han creat les seves esglésies, mercats i escoles.

El barri de l'Albarrosa

És un barri força catalanitzat. Aquest barri està format per una zona residencial, amb torres en la majoria de carrers i pocs pisos. Antigament era una zona de muntanya on no es vivia habitualment i servia de residència de cap de setmana. Actualment ja serveix de primera residència i cada dia hi viu més gent.

Com es pot observar, ens trobem davant un mosaic força dispers i variat.

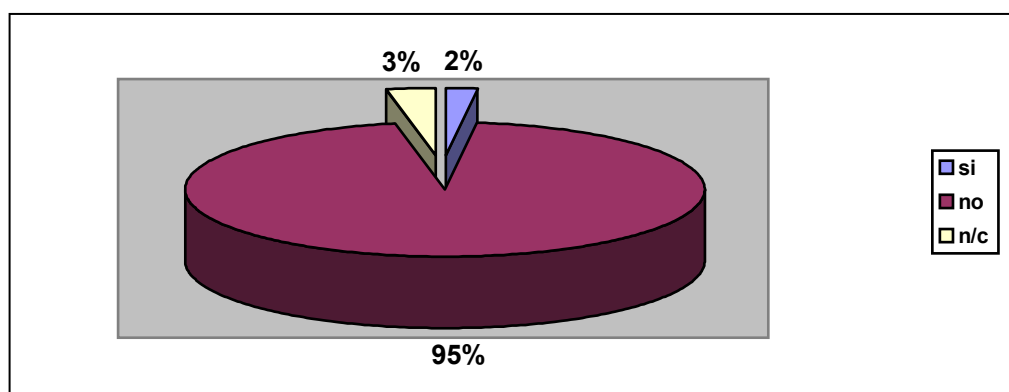
6.6.1 Barri o carrer on viuen i aprenentatge del català.

Quadre nº 56. Aprenentatge del català segons el lloc de residència.

Han après el català al barri?	nombre	%
sí	5	2
no	235	95
N/C	9	3
total	249	100

Font: pregunta nº 34.

Gràfic 46. Aprenentatge del català a través del barri i el carrer.

Només un 2% diu que l'ha après al carrer, dada que corrobora una vegada més la importància de l'escola per a aquests alumnes pel que fa a l'aprenentatge del català.

Més endavant veurem com l'aprenentatge del català al carrer, també dependrà del barri on viuen. Tot i que ja veiem que majoritàriament no han après el català al carrer, sí que hi ha algun barri on sentim parlar més català o castellà, fet que ve donat per la situació dels habitatges, ja sigui la part antiga de Viladecans o bé la part construïda per acollir tots els nous que durant els anys seixanta/setanta arribaren buscant feina .

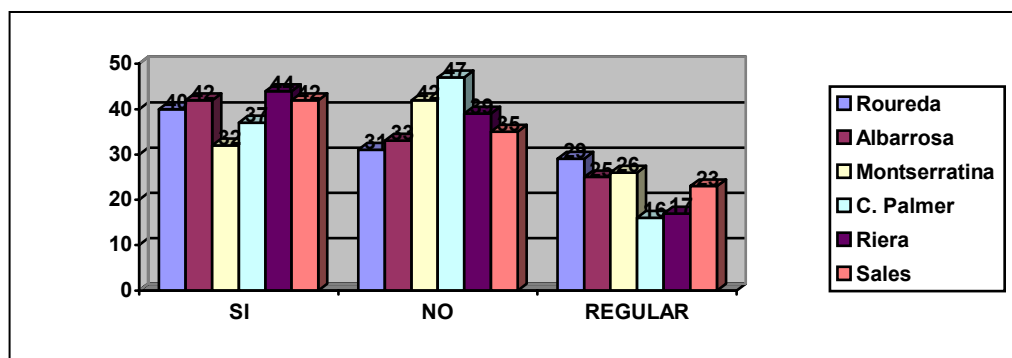
6.6.2 Barri de Viladecans on viuen i competència oral en català.

Quadre nº 57. Competència lingüística oral segons el barri on viuen.

Barri on viuen	n	Saben parlar en català?					
		sí	%	regular	%	no	%
Roureda	49	20	40	15	31	14	29
Albarrosa	12	5	42	4	33	3	25
Montserratina	53	17	32	22	42	14	26
Fleming C. Palmer	32	12	37	15	47	5	16
C. Antic Riera	77	34	44	30	39	13	17
Sales	26	11	42	9	35	6	23
total	249	99	40	95	38	55	22

Font: pregunta nº 6 i 25.

Gràfic 47. Competència lingüística oral segons el barri on viuen.

Les diferències segons els barris són poc substancials. Apareix una població força homogènia, tot i que hi ha algunes diferències, per exemple, entre barris com Riera/Casc Antic -la part més antiga de la vila- i la Roureda, que pertany a una de les parts més noves de la ciutat i està habitada per famílies majoritàriament d'immigrants.

6.6.3 Barri on resideixen i llengua usada per adreçar-se al professor en una classe feta en català.

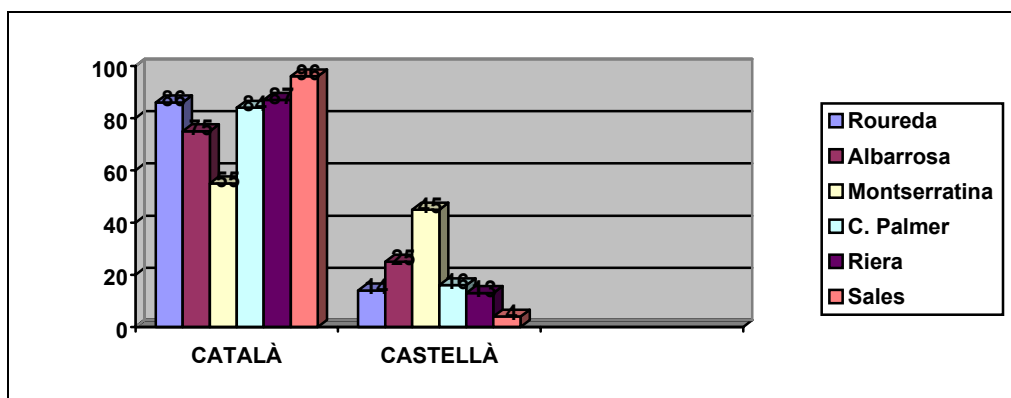
Quadre nº 58. Llengua usada per adreçar-se al professor en una classe feta en català

segons el barri on viuen.

Barri on viuen	n	Llengua usada			
		català	%	castellà	%
Roureda	49	42	86	7	14
Albarrosa	12	9	75	3	25
Montserratina	53	29	55	24	45
Fleming Can Palmer	32	27	84	5	16
Casc Antic La Riera	77	67	87	10	13
Sales	26	25	96	1	4
total	249	199		50	

Font: preguntes 6, 24 i 25.

Gràfic 48. Llengua usada per adreçar-se al professor en una classe feta en català segons el barri on viuen.

Podem veure que els alumnes que viuen en barris on hem vist bastant castellanitzats hi ha un percentatge força alt de nois/es que mantenen el castellà malgrat que la classe sigui de català.

Sobre la competència no es notaven tant les diferències, però sobre l'ús sí. Podríem pensar que l'escola és un món a part, però no és així, les escoles estan dins els barris i els barris més castellanitzats són els que reflecteixen un percentatge més alt de nois/es que segueixen utilitzant el castellà malgrat que la classe es faci en català.

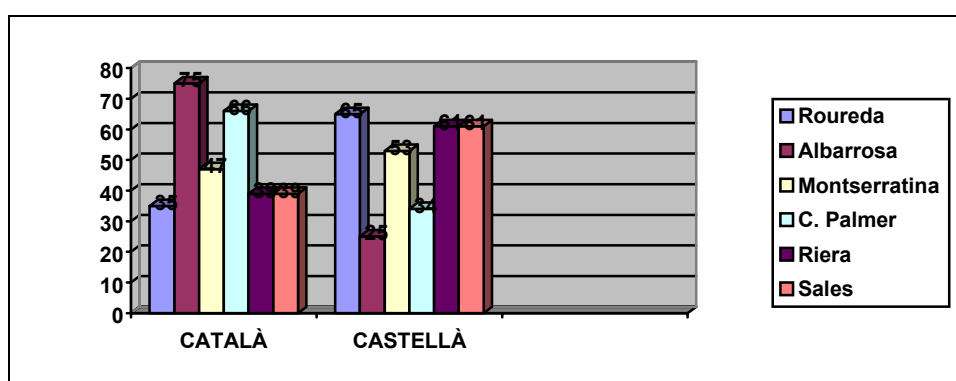
6.6.4 Barri on viuen i llengua usada amb catalanoparlants del sexe contrari.

Quadre nº 59. Llengua usada amb catalanoparlants del sexe contrari segons el barri de residència.

Barri on viuen	n	Llengua usada			
		català	%	castellà	%
Roureda	49	17	35	32	65
Albarrosa	12	9	75	3	25
Montserratina	53	25	47	28	53
Fleming Can Palmer	32	21	66	11	34
Casc Antic La Riera	77	30	39	47	61
Sales	26	10	39	16	61
Total	249	112		137	

Font: preguntes nº 6, 26 i 27.

Gràfic 49. Llengua usada amb catalanoparlants del sexe contrari segons el barri de residència.

Pel que fa a la llengua que parlen amb els catalanoparlants de l'altre sexe segons el barri on viuen , majoritàriament diuen que parlen en castellà als catalanoparlants del sexe contrari, i és en els barris de Can Palmer i

Albarrosa on utilitzen més el català. Barris més aviat antics a la vila on els habitatges són majoritàriament vells i habitats per gent, potser, nascuda al poble o bé que ja fa més anys que han arribat de fora.

És una situació on veiem novament que el barri envolta l'escola i marca també en certa manera la seva situació lingüística, no hi ha massa diferència entre les relacions de dins l'escola amb les de fora ja que majoritàriament en el seu barri es relacionaran entre els mateixos amics del centre escolar.

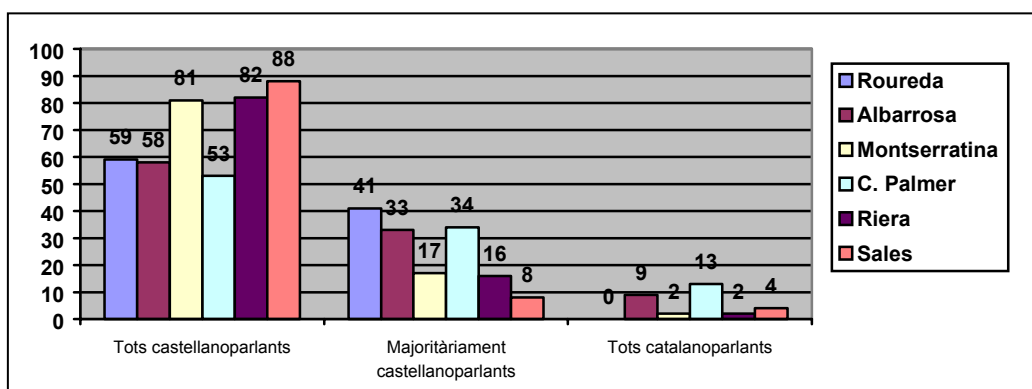
6.6.5 Amics/gues amb qui surten els dies festius, segons el barri on resideixen

Quadre nº 60. Amics/gues amb qui surten els dies festius, segons el barri on resideixen.

Barri on viuen	n	Llengua que parlen					
		tots castellano-parlants	%	Majoritàriament castellano-parlants	%	tots catalano-parlants	%
Roureda	49	29	59	20	41	0	0
Albarrosa	12	7	58	4	33	1	9
Montserratina	53	43	81	9	17	1	2
D.Fleming C.Palmer	32	17	53	11	34	4	13
CascAntic La Riera	77	63	82	12	16	2	2
Sales	26	23	88	2	8	1	4
Total	249	182		58		9	

Font: preguntes nº 6 i 51.

Gràfic 50. Amics/gues amb qui surten els dies festius, segons el barri on resideixen.

Com veiem tots els barris són força castellanitzats. En la mesura en què els joves surten amb amics castellanoparlants usaran la llengua d'aquest grup. Així, al barri Fleming i Can Palmer (un dels més antics de la

vila) hi ha el percentatge més alt d'amics que parlen en català. A la resta, però, les dades mostren una tendència al castellà considerablement significativa.

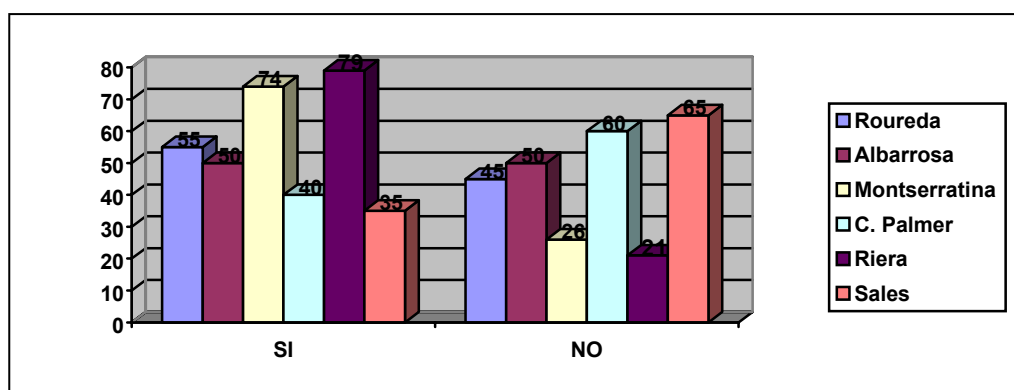
6.6.6 Actituds respecte de si els catalans han de parlar en castellà als castellanoparlants que viuen a Catalunya?.

Quadre nº 61. Els catalans han de parlar en castellà als castellanoparlants que viuen a Catalunya?

Barri on viuen	n	Han de parlar en castellà?			
		SI	%	NO	%
Roureda	49	27	55	22	45
Albarrosa	12	6	50	6	50
Montserratina	53	39	74	14	26
D.Fleming C.Palmer	32	13	40	19	60
CascAntic La Riera	77	61	79	16	21
Sales	26	9	35	17	65
Total	249	155		94	

Font: preguntes nº 6 i 60.

Gràfic 51. Els catalans han de parlar en castellà als castellanoparlants que viuen a Catalunya?

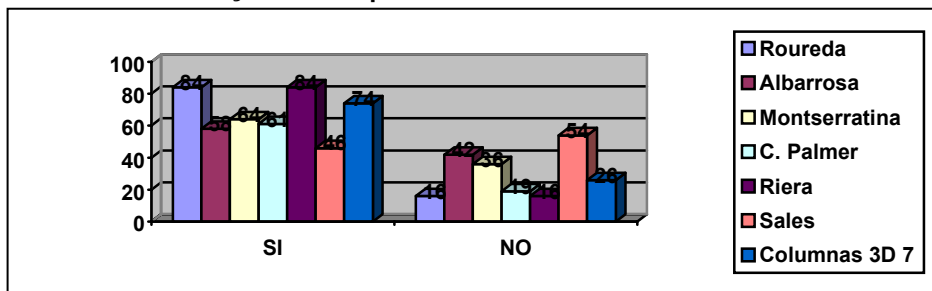
6.6.7 Penses que la gent que sap parlar català té més oportunitats de trobar feina?, segons el barri de residència.

Quadre nº 62. Creença sobre la possibilitat de trobar feina sabent català.

Barri on viuen	n	Tenen més oportunitat de trobar feina?			
		SI	%	NO	%
Roureda	49	41	84	8	16
Albarrosa	12	7	58	5	42
Montserratina	53	34	64	19	36
D.Fleming C.Palmer	32	26	61	6	19
CascAntic La Riera	77	65	84	12	16
Sales	26	12	46	14	54
Total	249	185	74	64	26

Font: preguntes nº 6 i 7.

Gràfic 52. Creença sobre la possibilitat de trobar feina sabent català.

Pel que fa a la importància de saber català a l'hora de trobar feina un 74% diuen que és important saber català. El 26% restant consideren que no.

Aquesta reflexió poden considerar-la així pensant en un mercat laboral força competitiu on qui està més qualificat és el que troba una millor feina i això ben segur, a casa sobretot, els ho repeteixen freqüentment per animar-los a l'estudi i a l'esforç. Reflexió però, que també podria estar

influenciada per les escoles del barri, ja que segons els records que aquests alumnes tenien en aquell moment de les reflexions fetes pels professors i tutors així també com consells, assessoraments etc, van donar la seva resposta.

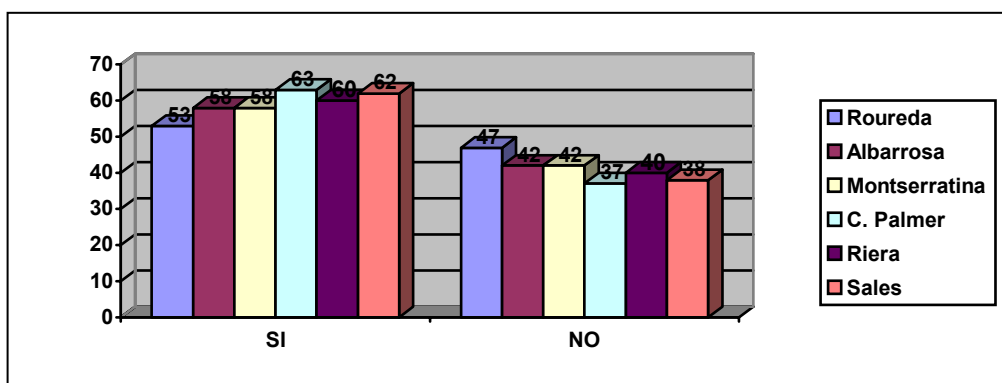
6.6.8 És possible sentir-se català sense saber parlar català? Segons el barri de residència.

Quadre nº 63. Possibilitat de sentir-se català sense parlar català.

Barri on viuen	n	És possible sentir-se català?			
		SI	%	NO	%
Roureda	49	26	53	23	47
Albarrosa	12	7	58	5	42
Montserratina	53	31	58	22	42
D.Fleming C.Palmer	32	20	63	12	37
CascAntic La Riera	77	46	60	31	40
Sales	26	16	62	10	38
Total	249	146	59	103	41

Font: preguntes nº 6 i 65.

Gràfic 53. Possibilitat de sentir-se català sense parlar català.

Pel que fa a la possibilitat de sentir-se català sense saber parlar aquesta llengua, veiem que hi ha un sentiment perfectament compartit per la majoria de la població jove enquestada, sense oscil·lacions importants en els barris: 59% del joves creu que sí i el 41% respon l'opció contrària. Com es pot observar, doncs, no hi ha diferències gaire destacables.

6.7. CONCLUSIONS DELS FACTORS DEL PROCÈS DE BILINGÜITZACIÓ

A manera de conclusió en aquest apartat recollim i comentem les principals dades obtingudes en relació als diferents factors estudiats.

EDAT D'ARRIBADA

- En relació a l'edat i la composició del grup, dels 249 alumnes esquetats, un 5% no ha nascut a Catalunya. Es confirma la facilitat d'aprenentatge lingüístic en els primers anys de la vida de l'ésser humà. En general, els joves enquetats nascuts ja a Catalunya o arribats de molt petits presenten un índex més alt de competència lingüística.

La relació edat-any d'arribada ens dona la orientació que a més edat menys coneixement lingüístic hi ha.

COMPETÈNCIA LINGÜÍSTICA DELS PARES

- Tot i que el coneixement del català en la primera generació immigrant sembla baix, podríem deduir-ne, en general, una influència positiva dels pares amb més domini del català sobre el grau d'adquisició d'aquesta llengua per part dels seus fills.
- El grau predominant de bilingüisme ha estat més alt en les noies que en els nois.

L'ESCOLA

- Es veu clarament la influència de l'escola pel que fa a l'aprenentatge del català, malgrat que la majoria de la mostra enquestada només ha tingut tres hores setmanals de català com assignatura a l'EGB. On l'escola, però, potser no arriba és a influir en l'ús lingüístic fora de la classe de català.

Trobem una escola (Escola Teide) més catalanitzada que les altres. Es tracta d'una escola situada en un barri residencial, però que en els seus orígens estava format per cases que eren segona residència de gent majoritàriament de Viladecans o de les rodalies. S'observa així, que tant l'entorn del barri com de l'escola, influeix en la competència lingüística.

AMICS

- El factor amics en aquest tipus d'estructura demolingüística té poca influència. Tot i així hi ha un 43% de la mostra enquestada que diu que parla català amb els seus amics catalanoparlants a l'escola.

BARRI

Després d'haver examinat el factor barri podem concloure que han estat tantes les persones immigrades que, de fet, s'han convertit en majoria en tots els barris, i no hi ha, per tant, gaire variació tot i que es poden establir alguns matisos entre ells.

Entre les preguntes que s'han creuat i els resultats obtinguts no es veu que el barri de residència sigui a Viladecans un factor important en la determinació del comportament lingüístic.

Per barris s'observa el següent:

- Fleming/Can Palmer: és el barri més catalanitzat.
- Centre Casc antic i Riera: de població autòctona tot i molt barrejada amb la població nouvinguda. Per una banda diu que tenen més competència oral (44%) que la resta, però l'actitud vers el català no és gaire positiva.
- Montserratina/Roureda/Sales: a la Roureda segons les dades els nostres enquestats no parlen mai en català amb els amics però un 84% creuen que han de saber parlar en català.
El barri de la Montserratina podríem considerar-lo com el més castellanitzat, ja que només un 32% diuen tenir competència oral en català.
El barri Sales és on els alumnes diuen que parlen més en català al professor de català, un 96%, però quan parlen amb amics catalanoparlants només els parlen en català un 39%.
- Albarrosa: un 75% diuen que parlen amb català amb els amics catalanoparlants.

Sobre el sentiment de "català" gairebé tots els barris, en general, expressen sense massa oscil·lacions una disposició emocional cap a Catalunya sense per això haver de saber parlar en català.

En aquest capítol, doncs, s'ha examinat la influència d'alguns factors d'acord amb els que es van examinar a l'estudi fet a Vilafranca del Penedès per Bastardas (1981). Les diferències, però, entre la composició demolingüística de Vilafranca del Penedès i Viladecans, fan que alguns factors que es veien importants en el primer lloc no ho siguin pas, però, en el segon.

CAPÍTOL 7

ANÀLISI DE LES CONVERSES

7.1 METODOLOGIA DE LES CONVERSES

7.2 CARACTERÍSTIQUES I RESULTATS DEL GRUP A

7.3 CARACTERÍSTIQUES I RESULTATS DEL GRUP B

7.4 CARACTERÍSTIQUES I RESULTATS DEL GRUP C

7.5 CONCLUSIONS

7.1. METODOLOGIA DE LES CONVERSES

La part de la recerca que en un principi havia pensat que seria l'eix central del treball, és a dir, les entrevistes i les converses, va passar a ser una informació més per afegir a la investigació. No és una informació de la qual es puguin extrapolar generalitzacions, ja que no va ser gens fàcil reunir i posar d'acord els subjectes participants. Finalment vaig poder aconseguir realitzar tres sessions de converses de grup, amb nois i noies d'edats compreses entre els 11 i 12 anys. Aquesta part, doncs, no em servirà per extreure grans conclusions, però sí per completar i complementar la informació i donar-me noves dades de l'estat de la qüestió.

Les converses es van dur a terme en les escoles en què es van fer les entrevistes. Un dels objectius per fer les converses era que els subjectes que hi participaven no es coneguessin abans de començar la conversa, de manera que la llengua en què es relacionessin fos una variable incògnita.

El fet d'utilitzar com a metodologia experimental les converses em va donar dades qualitatives importants. Tot i que només tenia aquestes dades per desenvolupar la investigació, considero que van ser força significatives i em van servir per completar qualitativament les dades de l'enquesta, que han estat finalment les que han portat el pes més important del treball.

L'organització de les converses anava de la manera següent: En començar la recerca vaig adreçar-me a les escoles que havia seleccionat (selecció que vaig fer segons la seva situació geogràfica, per treballar amb nens/es de diferents barris). Demanava pel director/a que quasi sempre m'adreçava als professors de català, com a persones potser més properes

al treball. Els explicava el motiu de la recerca i les actuacions que havia previst de fer a l'escola; havia d'entrevistar una mostra d'alumnes de 8è d'EGB, cinc/sis, que més endavant reuniria amb d'altres de la població en unes trobades (o grups de conversa) que prèviament pactaria amb ells mateixos. Concretàvem dies i hores per fer les entrevistes. Normalment aquestes entrevistes es van fer a l'hora de català. Els alumnes eren triats pels professors. Per la meua part, només els demanava que no fossin alumnes absentistes. Per la resta, no tenia cap criteri concret establert. La idea era constituir els grups de conversa amb gent desconeguda per assegurar-me que la selecció era adequada.

En el moment de fer les entrevistes, proposava a tots els alumnes les mateixes preguntes orals, que eren molt generals, per poder conèixer-los i poder informar-los prèviament de les converses i del perquè del treball, ja que considerava que havien d'estar informats perquè la trobada per les converses s'havia de fer en hores extraescolars i havien d'avisar a casa.

A les entrevistes estàvem sols en una aula o despatx que em proporcionava el centre. Acabada l'entrevista els proposava de trobar-se amb d'altres nois/es de la seva edat per parlar dels temes que volguessin. A tots els va agradar la idea. Els inconvenients venien a l'hora de pactar els dies i hores: la majoria tenia activitats extraescolars i era difícil coincidir.

Aquest va ser el principal problema ja que quan finalment podia pactar un dia, arribat dia i hora l'havia de suspendre perquè no es presentaven tots. Tampoc no podia forçar-los ja que la trobada era totalment voluntària. Vaig haver de reconèixer que de ben joves hi ha nois/es que tenen les agendes

plenes d'activitats extraescolars que no els deixen massa temps lliure per altres qüestions.

Orientada pel director de la tesi vaig reconduir el meu projecte i em vaig centrar en les enquestes, que han estat les que han portat el pes més significatiu de tota la informació recollida, almenys quantitativament parlant. Les converses em serveixen, doncs per complementar aquesta informació i per fer una valoració qualitativa de la qüestió.

7.2 CARACTERÍSTIQUES I RESULTATS DEL GRUP A

Tipus de grup: alumnes d'EGB

Llengua del grup: català

Lloc de la conversa: aula de l'escola Montserratina de Viladecans

Hora: 17h

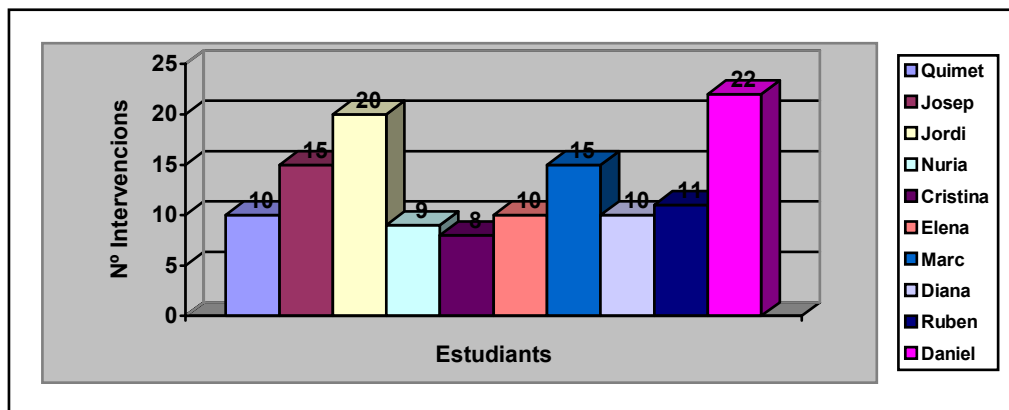
Durada de la conversa: 45 minuts

Temes de conversa: Viatge de fi de curs, esports, estiu.

Quadre nº 64. Intervencions en la conversa del Grup A.

Nom	Interv. en català	% català	Interv. en castellà	% castellà	llengua habitual	llengua pares
Quimet	10	100	0	0	català	català
Josep	15	100	0	0	català	català
Jordi	20	100	0	0	català	català
Nuria	9	100	0	0	català	català
Cristina	8	100	0	0	català	català
Elena	10	100	0	0	català	català
Marc	15	100	0	0	català	català
Diana	10	100	0	0	català	català
Ruben	11	100	0	0	català	català
Daniel	22	100	0	0	català	català
Totals	130	100	0	0		

Gràfic 54 Grup A. Intervencions en la conversa del Grup A

Aquest grup estava format per 10 alumnes que tenien com a llengua primera el català. Eren d'escoles i barris diferents i, entre ells no es

coneixien.

En arribar al centre on havíem quedat per trobar-nos, els presentava i passàvem a una sala on, còmodament asseguts, els proposava, per trencar una mica el gel, que suggerissin temes que els interessessin per reflexionar-hi i que cadascú donés la seva opinió.

No va ser gens fàcil iniciar la conversa, ja que com que no es coneixien hi havia una mica de fre. Però, lentament la tensió anava disminuint i començaven a parlar. Una vegada iniciat el tema, la conversa rodava per sí sola.

Els temes sorgits en aquesta conversa van ser: el viatge de final de curs, els esports en general i, finalment l'estiu.

La composició del grup va ser: 6 nois i 4 noies. Això, potser, va donar una mica de rellevància a la participació del nois sobre les noies. Tant la Núria com la Cristina van fer poques intervencions, i potser aquest factor que acaben d'esmentar, tingués algun efecte.

En general, en aquest grup, la conversa va ser molt fluïda i sempre es va parlar en català.

7.3. CARACTERÍSTIQUES I RESULTATS DEL GRUP B

Tipus de grup: alumnes d' E.G.B.

Llengua del grup: Català/ Castellà

Llengua habitual: 2 alumnes el català , 9 alumnes el castellà.

Lloc de la conversa: com les anteriors, en una aula de l'escola Montserratina de Viladecans.

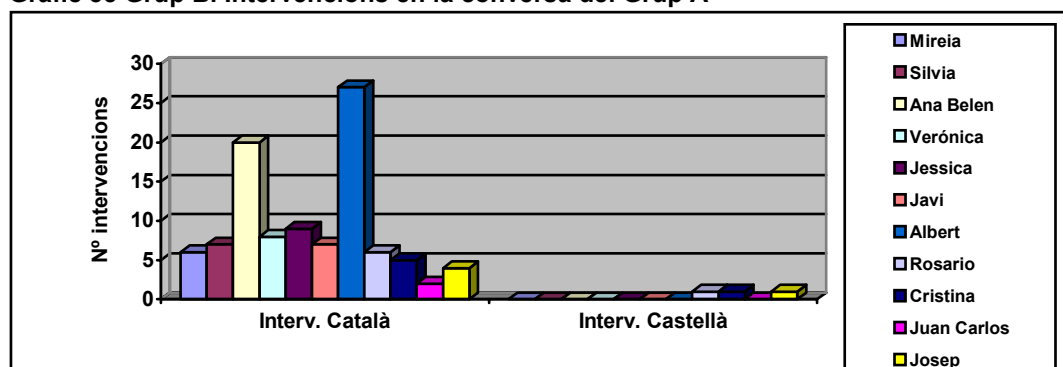
Hora: 17h.

Durada de la conversa: 45 minuts.

Quadre nº 65. Intervencions en la conversa del Grup B

Nom	Interv. en català	% català	Interv. en castellà	% castellà	llengua habitual
Mireia	6	100	0	0	Castellanoparlant
Silvia	7	100	0	0	Castellanoparlant
Ana Belen	20	100	0	0	Castellanoparlant
Verónica	8	100	0	0	Castellanoparlant
Jessica	9	100	0	0	Castellanoparlant
Javi	7	100	0	0	Castellanoparlant
Albert	27	100	0	0	Catalanoparlant
Rosario	6	86	1	14	Castellanoparlant
Cristina	5	84	1	16	Castellanoparlant
Juan Carlos	2	100	0	0	Castellanoparlant
Josep	4	80	1	20	Catalanoparlant
TOTALS	101	96	3	4	

Gràfic 55 Grup B. Intervencions en la conversa del Grup A

El grup B estava format per 11 alumnes, 2 dels quals tenien com a primera llengua el català i 9 d'ells el castellà. Tots ells, com en el grup anterior eren estudiants de vuitè d'EGB a Viladecans. I, també, com la resta de grups, els havia fet l'entrevista i estaven d'acord a participar en aquesta experiència. En aquest grup passava el cas invers al grup A: aquí la majoria eren noies, en concret, eren 7 noies i 4 nois. Tampoc en aquest grup, els estudiants es coneixien entre si, de manera que, en arribar a l'escola on tenien lloc les converses, els havia de presentar.

Va ser un grup molt heterogeni. Van destacar, potser per la seva personalitat més oberta o decidida l'Albert i l'Anna Belen, que van dominar en tot moment la conversa.

Els temes de conversa en aquesta ocasió van ser: la sida i Viladecans. En el tema de la sida hi van intervenir de manera general, tots els participants, amb una participació igualitària, exceptuant una alumna que no va intervenir gens.

Contràriament, pel que respecta al tema de Viladecans, la cosa no va ser tan igualitària. Sobre aquest tema, les intervencions de dos alumnes es

van disparar i van acaparar durant molta estona la conversa. Se'm feia difícil retirar-los la paraula perquè el debat era fluït i havien engegat el motor de la confiança.

En aquest debat un alumne no hi va intervenir gens i un altre només va fer una intervenció en cada un dels temes.

De totes les intervencions (104) només tres van ser fetes en castellà i, en cap moment van provocar un canvi de llengua, amb predomini doncs, del català.

De les tres intervencions fetes en castellà, una va ser feta per un alumne que tenia com a llengua primera el català. Aquest fet el considero significatiu, ja que en cap moment se'ls va proposar una llengua a emprar i perquè, com que no es coneixien, podien utilitzar una llengua o l'altra.

7.4. CARACTERÍSTIQUES I RESULTATS DEL GRUP C

Tipus de grup: alumnes d'EGB

Llengua del grup: castellà/català

Llengua habitual: 10 alumnes castellà i 1 alumnes català

Lloc de la conversa: aula escola Montserratina de Viladecans

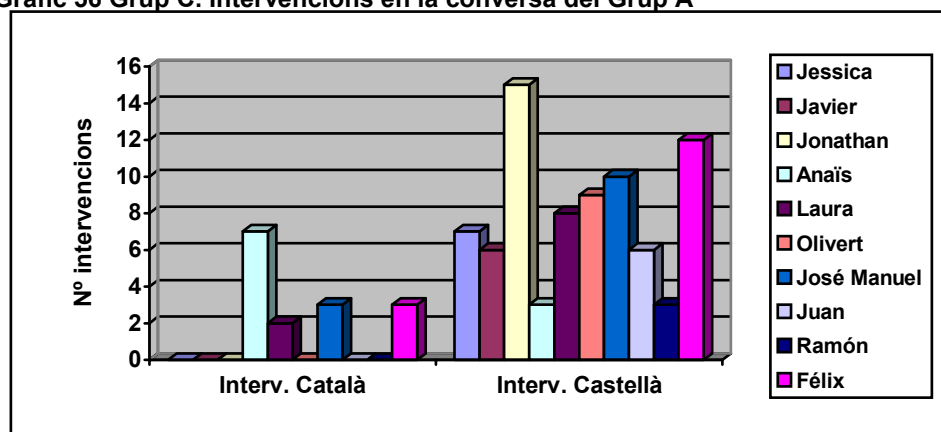
Hora: 17 h

Durada de la conversa: 45 minuts

Quadre nº 66. Intervencions en la conversa del Grup C

NOM	INTERV. CATALÀ	%INTERV. CATALÀ.	INTERV. CASTELLÀ	% INTERV. CASTELLÀ.	LLENGUA HABITUAL	LLENGUA PARES
Jessica	0	0	7	100	Castellanopar.	Castellà
Javier	0	0	6	100	Castellanopar.	Castellà
Jonathan	0	0	15	100	Castellanopar.	Castellà
Anais	7	70	3	30	Catalanoparl.	Mixt
Laura	2	20	8	80	Castellanopar.	Castellà
Olivert	0	0	9	100	Castellanopar.	Castellà
José Manuel	3	24	10	76	Castellanopar.	Castellà
Juan	0	0	6	100	Castellanopar.	Castellà
Ramón	0	0	3	100	Castellanopar.	Castellà
Félix	3	20	12	80	Castellanopar.	Castellà
TOTALS	15	15	83	85		

Gràfic 56 Grup C. Intervencions en la conversa del Grup A

El grup estava format per 10 alumnes de vuitè d'EGB, dels quals 9 tenien com a llengua primera el castellà. Eren d'escoles i de barris diferents. No es coneixien i en presentar-los els vaig convidar a començar amb la conversa.

Els temes que van tractar van ser: què farem en acabar l'escola i el viatge de final de curs.

De 98 intervencions, 83 van ser en castellà i 15 en català.

Dels 10 alumnes, només 6 van intervenir en castellà i no hi va haver cap alumne que només parlés en català.

L'alumne catalanoparlant va fer el 70% de les seves intervencions en català.

La conversa va materialitzar-se majoritàriament en castellà.

El fet de començar la conversa amb intervencions en castellà potser va propiciar que es fes servir més el castellà i es mantinguessin en la seva primera llengua, per la qual cosa va predominar el castellà.

7.5. CONCLUSIONS GENERALS DE LES CONVERSES

- El grup A va mantenir la seva primera llengua, el català. El grup B, majoritàriament castellanoparlant, no la van mantenir i va predominar el català. Hi va haver un canvi de llengua en tres nois/es i un d'ells és el que té com a primera llengua el català. En aquest grup, doncs, va predominar el català tot i que la seva primera llengua per la majoria era el castellà.
- Pel que fa al grup C, tots tenien com a llengua primera el castellà i un alumne parlava a casa català/castellà indistintament. Dels deu nois/es del grup, sis van parlar només en castellà. El noi que va fer més intervencions, les va fer sempre en castellà, potser va ser un cas de "lideratge" és a dir, el que intervenia més a la conversa ho feia sempre en castellà i la conversa va girar cap el castellà. La resta del grup seguia la pauta i no canviava. Aquests alumnes del grup C, havien rebut les mateixes hores de català que els dels grups A i B. Podríem dir doncs, que a part de la competència hi ha altres mecanismes que fan que en un moment donat s'utilitzi el castellà o bé el català.

CAPÍTOL 8

CONCLUSIONS GENERALS

8.1 RESULTATS DE LA INVESTIGACIÓ

8.1.1 Conclusions del grup mixt

8.1.2 Conclusions del grup de fills d'immigrants

8.2 FACTORS DEL PROCÉS

8.3 FUTUR

8.4 CONTINUÏTAT DE LA RECERCA

8.1 RESULTATS DE LA INVESTIGACIÓ

En aquest treball s'ha analitzat la competència, l'ús i les actituds lingüístiques d'un grup d'escolars fills d'origen immigrant o mixt que el curs 95/96 estudiaven 8è d'EGB en escoles públiques de Viladecans. Els resultats d'aquesta mostra reflecteixen, en cert grau, doncs, la realitat lingüística de Viladecans. S'ha de tenir en compte que aquests alumnes no han fet immersió, que han estudiat llengua catalana com a assignatura i que com a molt, han fet alguna altra assignatura en català, però que el procés d'aprenentatge de la lectoescriptura ha estat en castellà.

No es pretén aquí generalitzar els resultats a altres grups o edats ja que per sota d'aquestes edats tots els nens han fet immersió i, per sobre (els més grans) estarien dins d'un context ben diferent pel que fa a l'escola, els companys, l'etapa escolar, etc. Per tant, els resultats trobats fan referència a la realitat lingüística de la població de Viladecans que té en comú totes les característiques de la mostra aquí estudiada.

Majoritàriament la població enquestada ha nascut a Catalunya l'any 1982. La majoria dels seus progenitors són de fora de Catalunya, arribats a Viladecans bàsicament per la bona oferta d'habitatges, la proximitat a Barcelona i les zones industrialitzades que l'envolten. Aquesta gran migració que ha rebut Viladecans s'ha adaptat al poble per poder treballar i viure. El volum de la població desplaçada ha estat tan important que ha arribat a superar la població autòctona.

Els progenitors de la mostra enquestada parlen entre ells en castellà en un 78% i només un 9% ho fa en català.

La població enquestada diu en un 88% que entén i parla català. L'ús lingüístic, puja en algun àmbit concret com ara una classe de català, però baixa en àmbits informals, com ara amb els companys i amics amb qui es relacionen.

En general, no s'hi troben actituds negatives envers el català. Però, tot i que la majoria pensa que a Catalunya s'ha de saber el català, un 73% de la mostra no està d'acord amb l'oficialitat única del català.

8.1.1 Conclusions del grup mixt.

Hem considerat grup mixt aquell format per un progenitor nascut als Països Catalans i per un progenitor no nascut en aquesta àrea lingüística .

Pel que fa a les *competències lingüístiques* dels progenitors, s'ha trobat que un 23% de pares i un 41% de mares diuen que no saben parlar català. En aquest mateix grup, pel que fa a les competències lingüístiques dels fills un 88% sap parlar el català, un 11% diu que el sap regular i un 1% que no el sap.

En el grup mixt, *l'ús lingüístic* dels progenitors reflecteix, més aviat la perpetuació de les condicions de competència i de col·loquialització idiomàtiques dels individus en el moment de l'aparellament. En la mostra aquí estudiada, els dos progenitors parlen en castellà en un 74%. Pel que respecta a l'ús lingüístic entre pares i fills, un 77% dels nens enquestats parlen en castellà a casa, tant amb el pare com amb la mare. S'observa així, una tendència a utilitzar un sol codi lingüístic intrageneracional, és a dir, pare-mare i intergeneracional, fill-pares. Això farà que amb tota probabilitat,

la llengua que facin servir els fills per parlar entre ells i per parlar amb els seus pares acabi esdevenint l'única llengua de la nova generació.

Per últim, pel que respecta a l'ús lingüístic extrafamiliar, s'observa que se segueixen els comportaments lingüístics de casa, els dels seus pares. Hi ha una tendència al castellà que continua amb altres interlocutors i/o amics, tot i que aquests entenguin el català. Encara que la llengua de relació amb els amics sigui majoritàriament el castellà, hi ha un 40% d'individus que en algun grau, alguna vegada utilitza el català a l'escola amb els seus amics.

A l'escola amb els professors de català i a l'hora de l'assignatura, majoritàriament parlen en català, però el comportament canvia quan són fora de l'aula, on hi ha un augment considerable del castellà en aquestes relacions encara que el professor sigui de català.

Lingüísticament és un grup majoritàriament castellanoparlant, de manera que trobem que el català apareix menys del que s'esperava. Podem dir, doncs, que es tracta d'un grup mixt força esbiaixat cap al castellà.

Aquests resultats assenyalen que, malgrat que un alt percentatge de la mostra enquestada afirma tenir coneixement del català, prima el contacte amb la família i resta de gent amb la llengua de la seva comunitat d'origen, que és en la majoria dels casos el castellà.

Si a això s'afegeix el fet que a Viladecans hi ha una presència considerable del castellà en la majoria dels àmbits socials, es pot concloure que aquest context no afavorirà la producció i emissió del català.

8.1.2 Conclusions del grup de fills d'immigrants.

S'ha considerat com grup de fills d'immigrants aquells nois/noies, els pares dels quals han nascut fora de Catalunya o Països Catalans.

En aquest grup pel que fa referència a les competències lingüístiques dels progenitors, s'ha trobat que un 16% dels pares i un 20% de les mares sap parlar català. Al contrari que el grup mixt, les mares diuen saber més català que els pares. I pel que fa referència a les competències lingüístiques dels fills, un 86% diu que sap el català. Aquesta dada, però, s'ha de comentar i s'ha d'establir una diferència entre el coneixement i l'ús actiu d'una llengua, ja que com es veurà més endavant, només un 15% diu que parlarà només en català.

Pel que respecta a l'ús lingüístic entre pares-fills en aquest grup, un 84% parla en castellà a casa. I quant a l'ús lingüístic extrafamiliar, utilitzen majoritàriament el castellà amb els seus companys. A l'escola, a les classes de català un 43% parla en català i un 57% ho fa en castellà.

S'observa que pel que fa a les competències i usos del català, les dades són força coincidents amb les del grup mixt. Com a conclusió es pot dir que a Viladecans el grup immigrant de segona generació enquestat no ha adquirit el català oral com a llengua de relació entre pares-fills ni fills-germans. És a l'escola on aquest grup utilitza més el català, tant per comunicar-se amb el professor com, en part, amb els amics, i sobretot en la classe de català.

Globalment, l'ús del castellà és majoritari en el seu entorn social i això no afavoreix gens l'adquisició de la segona llengua (el català en aquest

cas). Amb tot, hi ha un 90% de la mostra que diu entendre i saber parlar català.

En tot aquest procés d'aprenentatge de segones llengües és important assenyalar la importància de les actituds personals de l'individu. A més de la capacitat intel·lectual i de l'aptitud lingüística, l'èxit de la persona que aprèn una altra llengua estarà influït pels valors i les creences que tingui envers l'altre grup lingüístic cultural i pel grau de voluntat (Bastardas, (1985) p. 81.).

Pel que fa a les actituds lingüístiques, un 40% de la mostra creu que en un futur parlarà més en català, i només un 15% diu que només ho farà en català. Un 93% diu que saber català els serà útil per trobar feina. Pensen, però, en un 70% que el castellà està més de moda que el català.

Pel que fa a les relacions entre catalanoparlants-castellanoparlants pensen que ha de dominar el castellà, cosa que canvia, però, en el cas que els castellanoparlants hagin ja desenvolupat bé el català. Tot i que en general se senten catalans i pensen que tothom a Catalunya hauria de saber el català, un 73% no està d'acord amb l'oficialitat única del català.

Per últim, comparant el grup mixt amb el grup d'immigrants, encara que en un principi es podrien esperar diferències, no se n'ha trobat d'importantes. Per tant, es podria dir que el lloc de naixement dels progenitors no seria rellevant, ja que estem davant de segones generacions.

8.2 FACTORS DEL PROCÉS

Les conclusions sobre els factors que s'han considerat i treballat en aquest projecte (llengua de la família, sexe i lloc on han après el català) se sintetitzen a continuació:

- Llengua de la família

La competència lingüística en català dels pares de la mostra enquestada és relativament baixa, Aquestes dades, doncs, no ens permeten relacionar la influència de les competències orals dels pares amb les dels fills, ja que la majoria d'ells diuen que saben parlar en català i l'entenen.

- El sexe

La variable sexe en aquest estudi no és significativa. En tot cas, la diferència seria a favor de les noies en un 3%.

- Lloc on han après el català

Un 50% diu que ha après el català a l'escola i la resta diu haver estat també influït pel barri, la televisió i la ràdio. Quan es relacionen amb els amics ho fan majoritàriament en castellà i un 94% assegura que no ha après el català amb els amics.

Pel que fa als barris no hi ha diferències significatives segons el barri on viuen pel que fa a la competència lingüística. Un 95% considera que no ha après el català al barri o al carrer.

L'escola és un factor determinant a l'hora de l'aprenentatge del català. Les diferències entre la competència oral en català de les escoles enquestades poden estar influenciades pel barri on estan situades cadascuna d'elles, tot i que no hi ha grans diferències lingüístiques pel que fa a l'ús del català als barris de Viladecans, tots força castellanitzats.

A Viladecans, doncs, l'oficialitat del català, lògicament es manté en tots els àmbits, però al carrer, al mercat, ... la llengua predominant és el castellà. El contacte castellà-català es produeix més per via institucionalitzada que individualitzada.

Hi ha però, un gran respecte vers la llengua autòctona i sovint podem sentir la mare cofoia que diu a la botiguera: "mi hija lo sabe muy bien, el catalán". És clar que el sap, li ensenyen a l'escola.

Com diu Bastardas (1996):

"Cal tenir en compte que el procés de normalització lingüística ha d'avançar fonamentalment en el pla de les comunicacions institucionalitzades –tota la comunicació pública oficial i no oficial- per tal que puguin ser facilitats els efectes que s'han d'anar produint gradualment en el pla individualitzat en les converses cara a cara entre les persones a títol individual. I molt probablement no és pas la població immigrada la que, de forma majoritària, té la capacitat de decisió per efectuar canvis en aquest nivell de comunicacions. Tot això no vol dir que no sigui cert el fet objectiu que la presència d'un nombre tan elevat de persones amb poc coneixement, fins fa poc, ni del català oral, sigui un factor de retard i de dificultat "natural" per fer avançar el procés de normalització".

A l'estudi d'Emili Boix, citat a la introducció, es pregunta a les conclusions del seu estudi, si apareixen noves formes d'ús lingüístic. Aquesta pregunta que ell feia l'any 1990 és vàlida actualment en algunes contrades sobretot de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Utilitzant la seva expressió tenim una situació de portes obertes. Les normes d'ús que guien els canvis de codi mostren un marge limitat però creixent de llibertat per la majoria de joves.

La comparació que l'Emili Boix fa de les dues cases com a dos grups lingüístics, habitatges aparellats en una mateixa parcel·la em sembla molt encertada. L'ús habitual d'una llengua o una altra en les relacions pròximes al parlant ve donada majoritàriament pel seu origen lingüístic. Els catalanoparlants, que són minoria a l'Àrea Metropolitana, canvien de codi amb molta més facilitat cap al castellà, quan el seu interlocutor no els parla en català. Els joves no fan cap avaluació negativa després de visitar l'altra casa lingüística amb més o menys freqüència. Tornen a la casa etnolingüística amb la qual se senten identificats.

Estic d'acord en què hi ha una situació de portes obertes, expressió que actualment s'ha posat de moda per mostrar l'interior d'algun centre o institució i fer-ne exclusiva les instal·lacions que sovint es desconeixen. Aquesta expressió portada a l'àmbit lingüístic dóna una visió força àmplia de les actituds de les dues famílies lingüístiques, "catalans" i "castellans", portes que traspassen en els dos sentits. Penso també que el jove defuig la conflictivitat i s'acomoda a la situació lingüística que viu sense fer-ne cap problema.

Una altra realitat a Viladecans és ara una nova migració provinent de l'Àfrica central i del nord, marroquins majoritàriament, homes que arriben i treballen al camp o a la construcció. Es dóna també el fet que arriben més nens que nenes i alguns sense la mare.

Aquests nois i noies s'escolaritzen a les escoles del poble. El fet que aprenguin català depèn de l'edat: si pertanyen a primària s'introduiran dins la immersió amb recolzament de professors de suport, però si tenen tretze o catorze anys passaran a les escoles de secundària i allà aprendran el castellà com a primera llengua.

Aquestes generacions s'incorporaran ben segur al gran grup de castellanoparlants: caldria doncs no menysprear el pes d'aquesta població marroquina que a hores d'ara rarament parla català.

8.3 FUTUR

Hem d'anar pensant, doncs, que la immersió no pot aturar-se a primària, sinó que hi ha d'haver una continuïtat a secundària, on s'han d'esmerçar tants o més esforços dels que s'han fet a primària. No té cap sentit que els alumnes estiguin fent immersió i de sobte, en passar a una altra etapa escolar, s'interrompi o es canviï la línia. Els nois i noies que passen a l'ESO troben unes macroescoles on hi ha gent molt més gran. Ja no senten parlar en català, exceptuant les classes de català i les assignatures que, tot i no ser de català, es fan en aquesta llengua. Els costa ben poc parlar en castellà ja que per a la majoria és la seva primera llengua. Pensem que tots els esforços invertits a la primària i a l'educació infantil se'n van en orris.

El canvi ha de continuar dins les escoles de secundària i, cal entomar aquesta responsabilitat entre tota la comunitat educativa, institucions i professorat. L'educació secundària ha d'enllaçar amb la primària i no hi pot haver un trencament sinó una continuïtat, mentre que ara hi ha una ruptura brusca d'un procés que caldria seguir d'una manera seriosa i responsable.

Podríem pensar que quan a l'escola d'ensenyament primari hi hagi immersió a tots els cursos, aquesta dada canviï: si fora de l'aula l'ambient que es respira és tot en català, professors, alumnes, retolació, monitors, menjador,... els nens/es s'hi esforçaran més i mantindran el català com a llengua vehicular dins el centre, ja que l'entorn els ajudarà força.

Objectiu bàsic de la immersió serà doncs aconseguir que nois i noies coneguin, dominin i usin ambdues llengües. Hi haurà doncs, un enriquiment

lingüístic que, a més, el jove parlant administrerà lliurement, malgrat que primi la llengua materna sobre la llengua apresada a l'escola, el català.

8.4 CONTINUITAT DE LA RECERCA

La mostra enquestada són nois/es de Viladecans de 8è d'EGB d'escoles públiques i privades que no han fet immersió, sinó que com a alumnes, tenien dues assignatures o tres com a màxim en català i el català com a assignatura. Les sessions de català com a assignatura eren a totes les escoles les prescrites o bé obligades per la normativa. És un grup que ha viscut dins una escola (la seva) que anava catalanitzant-se pel que fa als cursos d'educació infantil i preescolar, però a ells, que havien fet l'aprenentatge de la lectoescriptura en castellà, no els va arribar la immersió. Això va fer que mai no sentissin l'obligatorietat d'expressar-se en català dins el centre, encara que eren convidats a fer-ho. La immersió doncs, en principi, és un factor molt important, encara que hores d'ara ja s'hauria d'anar més lluny.

En aquesta recerca no he fet comparacions però segueixo pensant que a Viladecans els escolars que fan immersió tindran un molt més bon domini oral i fluïdesa en el vocabulari que no pas els altres alumnes que no van gaudir de la immersió durant l'etapa escolar obligatòria.

Seria bo que es fes una nova recerca, podríem dir en paral·lel, amb nois/es que ha fet immersió a primària i que hores d'ara són a secundària, fent-los les mateixes preguntes per tal de veure, doncs, si hi ha una diferència quant a l'ús que fan del català. Sabríem així més exactament l'impacte sociolingüístic de les distintes metodologies d'escola bilingüe.

BIBLIOGRAFIA

- AJUNTAMENT D'ALCOI. (1993). *II Jornades de Sociolingüística: L'ús social i el futur de la llengua*. Alcoi. Gabinet de Normalització lingüística.
- AJUNTAMENT DE VILADECANS.(1991). *Estudi de la població*.
- ARENAS I SAMPERE, Joaquim. (1987). *Escola catalana el nom no fa la cosa*. Barcelona: Editorial La llar del llibre.
- ARENAS I SAMPERE, Joaquim. *Un repte de la reforma educativa*. Barcelona: Editorial La llar del llibre.
- ARENAS I SAMPERE, Joaquim. *Del català a l'escola catalana*. Barcelona: La Magrana.
- ARENAS I SAMPERE, Joaquim. *Absència i recuperació de la llengua catalana a l'Ensenyament a Catalunya 1970/83*. Barcelona: Editorial la Llar del llibre.
- ARENAS I SAMPERE, Joaquim. (1990). *Llengua i educació a la Catalunya d'avui*. Barcelona: Editorial La llar del llibre.
- ARENAS I SAMPERE, Joaquim. *La catalanitat de l'Ensenyament. Un repte de la Reforma Educativa*.
- AVUI –Diari- Immersió: Enriquiment sense pèrdua. Editorial. 14-7-96.
- BASSA, Ramon. *El català a l'escola. (1936/39-1985). Crònica d'una desigualtat*. Barcelona: Editorial La llar del llibre. Quaderns escola núm. 11.
- BASTARDAS, Albert. (1991) *Fer el futur*. Barcelona: Editorial Empuries
- BASTARDAS, Albert. (1996). *Ecologia de les llengües*. Biblioteca Universitària 33. Barcelona: Edicions Proa.

BASTARDAS, Albert.(1986) *Llengua i immigració. Barcelona: Edicions La Magrana. Els Origenes 19.*

BASTARDAS, Albert. (1985) *Bilingüització de la segona generació immigrant. Barcelona: Edicions La Magrana Els Origenes 15.*

BOIX FUSTER, Emili. (1993). *Triar no és Trair. Identitat i llengua en els joves de Barcelona.* Barcelona: Edicions 62.

CARULLA, Mireia. (1990). *La llengua catalana en l'actualitat. Generalitat de Catalunya.*

ESCOLA CATALANA. *El debat sobre l'ús social de la llengua.* Núm. 340.

FORNES, Àngel. (1987). *El fenòmen bilingüe.* Generalitat de Catalunya.

GENERALITAT DE CATALUNYA. *La llengua catalana a l'Ensenyament. Departament d'Ensenyament. Direcció General d'Ordenació i Innovació Educativa. Servei d'Ensenyament del Català.*

INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA. (1991). *Cens de població. Cens lingüístic. Dades comarcals i municipals. Vol. 8.* Generalitat de Catalunya.

INSTITUT DE SOCIOLINGÜÍSTICA CATALANA. *Difusió social del coneixement de la llengua catalana. Anàlisi de les dades lingüístiques del padró d'habitants de 1986 de Catalunya, Illes Balears i País Valencià.* Publicacions. Sèrie estudis, núm. 2.

JUNYENT, Carme. (1992). *Vida i mort de les llengües.* Barcelona: Editorial Empúries.

MARTÍ CASTELL, Joan. (1992). *L'ús social de la llengua catalana.* Barcelona: Editorial Barcanova.

- PLA I MOLINS, Maria. (1983). *El bilingüisme escolar a Barcelona*. Barcelona: La Magrana. Els Orígens 11.
- SERÓ SOLÉ, Jordi. (1993). *La normalitat lingüística dels catalans*. L'Almorant.
- SIGUAN, Miquel. (1994). *Conocimiento y uso de las lenguas en España*. Centro de Investigaciones Sociológicas.
- SIGUAN, Miquel. *Els errors del CIS en l'enquesta del català*. El Temps. 25-4-94.
- SOLÉ I COMARDONS, Jordi. (1992). *Iniciació a la Sociolingüística*. Barcelona: Editorial Barcanova.
- SOLÉ I COMARDONS, Jordi. *Sobirania sociolingüística catalana*. Barcelona: Editorial La Ilar del Llibre. Col. Punt de vista, núm. 21.
- STRUBELL, Miquel i ROMANÍ, Joan. *Perspectives de la llengua catalana a l'àrea barcelonina. (Comentaris a una enquesta)*. Publicacions de l'Institut de Sociolingüística Catalana. Sèrie Monografies, núm. 1.
- VALLVERDÚ, Francesc. (1972). *Ensayos sobre el bilingüismo*. Editorial Ariel.
- VALLVERDÚ, Francesc. (1997). *El fet lingüístic com a fet social*. Barcelona: Edicions 62.
- VALLVERDÚ, Francesc. (1990). *L'ús del català un futur controvertit*. Barcelona: Edicions 62.
- VALLVERDÚ, Francesc. (1985). *Dues llengües, dues funcions?*. Barcelona: Edicions 62.

VILA, Ignasi. (1993). *La normalització lingüística a l'ensenyament no universitari de Catalunya*. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament.

VILA, Xavier. "L'escola no canvia l'hàbit lingüístic dels castellanoparlants".
Diari AVUI. (Diumenge 14-7-96)

VILADOMAT, M. Dels Àngels. (1993). *Identitat i vitalitat lingüística dels catalans*. Barcelona : Editorial Columna.

TEXT DE L'ENQUESTA

Marqueu amb una X els quadres corresponents a les vostres respostes.
Marca con una X los cuadros correspondientes a vuestras respuestas.

1. DADES GENERALS / DATOS GENERALES

1. Centre escolar actual:
2. Què estudies ara? / *¿Qué estudias ahora?* Curs/o
Diürn / diurno nocturn/o
3. Quins estudis has fet abans? / *¿Qué estudios has hecho antes?*
4. En quins centres escolars? / *¿En qué centros escolares?*
5. Població on vius / *Población donde vives:*
6. Si vius a Viladecans, en quin barri? / *Si vives en Viladecans, ¿en qué barrio?*
Roureda Casc Antic/La Riera Albarrosa
Montserratina D. Fleming/Can Palmer Sales

2. DADES FAMILIARS / DATOS FAMILIARES

PARE/ PADRE

7. Lloc de naixement del teu pare: / *Lugar de nacimiento de tu padre:*

Catalunya Illes Balears o País Valencià

Resta de l'Estat espanyol altres
Resto del Estado español otros

8. Sap parlar el català, ell? / *¿Sabe hablar el catalán, él?*

Sí Regular No

9. En quina llengua et parla a tu? / *¿En qué lengua te habla, a ti?*

En català en castellano altres
otras

10. En quina llengua li parles, a ell? / *¿En qué lengua le hablas, a él?*

En català en castellano altres

MARE/ MADRE

11. Lloc de naixement de la teva mare: / *Lugar de nacimiento de tu madre:*

Catalunya Illes Balears o País Valencià

Resta de l'Estat espanyol altres
Resto del Estado español otros

12. Sap parlar el català? / *¿Sabe hablar el catalán?*

Sí Regular No

13. En quina llengua et parla a tu? / *¿En qué lengua te habla a ti?*

En català en castellano altres

14. En quina llengua tu li parles, a ella? / *¿En qué lengua tú le hablas a ella?*

En català en castellano altres

15. Quina llengua parlen entre ells dos, el teu pare i la teva mare? / *¿Qué lengua hablan entre ellos dos, tu padre y tu madre?*

Català castellano l'un en català i l'altre en castellà
Uno en catalán y otro en castellano

16. Quants germans tens? / *¿Cuántos hermanos tienes?*

17. Entre vosaltres, com us parleu? / *Entre vosotros, ¿cómo os habláis?*

En català en castellano en totes dues llengües,
indistintamente

En las dos lenguas, indistintamente

3. DADES INDIVIDUALS / DATOS INDIVIDUALES

18. Quin any vas néixer, tu? / *¿En qué año naciste, tú?*

19. Si no ets nascut a Catalunya, quin any vas venir-hi? / *Si no naciste en Cataluña, ¿en qué año viniste?*

20. Lloc de naixement teu: / *Tu lugar de nacimiento fue:*

Catalunya Illes Balears o País Valencià

Resta de l'Estat espanyol altres
Resto del Estado español otros

21. Sexe: / *Sexo:*

Masculí/no Femení/no

22. Reps actualment ensenyament del català? / *¿Recibes actualmente enseñanza en catalán?*

Sí No

23. A part de les classes de llengua i literatura catalanes, reps alguna altra assignatura en català? / *Aparte de las clases de lengua y literatura catalanas, ¿recibes actualmente alguna otra asignatura en catalán?*

Sí No

24. Entens el català parlat? / *¿Entiendes el catalán hablado?*

Sí Regular No

25. Saps parlar en català? / *¿Sabes hablar en catalán?*

Sí Regular No

26. (Només per als nois / *Sólo para los chicos*)

A les noies que t'agraden, en quina llengua els parles? / *A las chicas que te gustan, ¿en qué lengua les hablas?*

- si son catalanoparlants: / *si son catalanoparlantes:*

en català en castellano

- si entenen el català, però només parlen en castellà: / *si sólo hablan en castellano, pero entienden el catalán*

en català en castellano

27. (Només per a les noies / *Sólo para las chicas*)

Als nois que t'agraden, en quina llengua els parles? / *A los chicos que te gustan, ¿en qué lengua les hablas?*

- si son catalanoparlants: / *si son catalanoparlantes:*

en català en castellano

- si entenen el català, però només parlen en castellà: / *si sólo hablan en castellano, pero entienden el catalán*

en català en castellano

28. En general, què parles amb els companys i companyes del teu centre escolar?

¿Qué hablas, en general, con los compañeros y compañeras de tu centro escolar?

Només castellà
Sólo castellano

Més castellà que català
Más castellano que catalán

Més català que castellà

Només català

Más catalán que castellano

Sólo catalán

29. A les altres persones, com els parles? (Respon a totes, sí o no) / ¿Cómo hablas a las otras personas? (Responde a todas, sí o no)

a) sempre en català a tothom: / *siempre en catalán a todos:*

Sí

No

b) sempre en castellà a tothom: / *siempre en castellano a todos:*

Sí

No

c) en català, si sé que són catalanoparlants: / *en catalán si sé que son catalanoparlantes:*

Sí

No

d) en castellà, encara que sàpiga que són catalanoparlants: / *en castellano, aunque sepa que son catalanoparlantes:*

Sí

No

e) en català, si veig que l'entenen, encara que ells només parlin castellà: / *en catalán, si veo que lo entienden, aunque ellos sólo hablen castellano:*

Sí

No

f) en castellà, si són castellanoparlants, encara que entenguin el català: / *en castellano, si son castellanoparlantes, aunque entiendan el catalán:*

Sí

No

g) sempre en castellà, a tots els castellanoparlants: / *siempre en castellano, a todos los castellanoparlantes:*

Sí

No

30. En una classe feta pel professor en català, en quina llengua expresses els dubtes, demanes aclariments o respons les seves preguntes? / *En una clase donde el profesor enseña en catalán, ¿en qué lengua te expresas cuando pides aclarar dudas o respondes a sus preguntas?*

En català

en castellano

31. En una classe feta pel professor en castellà, en quina llengua expresses els dubtes, demanes aclariments o respons les seves preguntes? / *En una clase donde el profesor enseña en castellano, ¿en qué lengua expresas tus dudas, pides aclaraciones o respondes a sus preguntas?*

En català

en castellano

32. En quina llengua parles al professor de català, a fora de classe? / *Estando fuera de clase, ¿en qué lengua hablas al profesor de catalán?*

En català en castellano

33. Si no has après el català dins de la pròpia família, com l'has après o l'estàs aprenent? / *Si no has aprendido el catalán dentro de tu propia familia, ¿cómo lo has aprendido o lo estás aprendiendo? (Respon a totes, sí o no / Responde a todas sí o no)*

- A través de:

33. I amics / *los amigos* Sí No

34. el barri, el carrer / *el barrio, la calle* Sí No

35. les classes de català d' E.G.B. / *las clases de catalán de la E.G.B.*

Sí No

36. les classes de català de Form. Prof. / *las clases de catalán de Form. Prof.*

Sí No

37. les classes de català del B.U.P. i/o C.O.U. / *las clases de catalán del*

B.U.P y/o C.O.U. Sí No

38. la ràdio Sí No

39. la televisió / n Sí No

40. Saps escriure en català? / *¿Sabes escribir en catalán?*

Sí Regular No

41. Com escrius els apunts de les classes? / *¿Cómo escribes los pauntes de las clases?*

Tots en català La majoria en català
Todos en catalán La mayoría en catalán

La majoria en castellà Tots en castellà
La mayoría en castellano Todos en castellano

42. Com escrius les teves notes personals? / *¿Cómo escribes tus notas personales?*

Tots en català Sempre en castellà
Todos en catalán Siempre en castellano

De vegades en català, de vegades en castellà
A veces en catalán y a veces en castellano

43. Com escrius (o escriuries) les teves cartes particulars: (Respon totes les preguntes)

Cómo escribes (o escribirías) tus cartas particulares: (Responde todas las preguntas)

a) en català a destinataris catalanoparlants: / *en catalán a destinatarios catalanoparlantes:* Sí No

b) en castellà, a destinataris catalanoparlants: / *en castellano, a destinatarios catalanoparlantes:* Sí No

c) en català, a destinataris castellanoparlants que no parlen el català però l'entenen: / *en catalán, a destinatarios castellanoparlantes que no hablan el catalán, pero lo entienden:* Sí No

d) en castellà, a destinataris castellanoparlants, encara que entenguin el català: *en castellano, a destinatarios castellanoparlantes, aunque entiendan el catalán:*
Sí No

44. En quina llengua t'expressaries en el cas que hagessis d'escriure una sol·licitud o una carta a: / *¿En qué lengua te expresarías en el caso de que tuvieras que escribir una solicitud o una carta a:*

44.a l'Ajuntament de la teva població: / *al Ayuntamiento de tu población:*

en català en castellano

45.a la Generalitat de Catalunya:

en català en castellano

46.a la Delegació d'un ministeri, a Barcelona: / *a la Delegación de un Ministerio, en Barcelona*

en català en castellano

47. Entens el català escrit? / *¿Entiendes el catalán escrito?*

Sí Regular No

48. Llegeixes diaris, en general? / *¿Lees periódicos, en general?*

Sí No

- En quina llengua? / *¿En qué lengua?*

Només en català Només en castellà En totes dues llengües
Sólo en catalán Sólo en castellano En las dos lenguas

49. Llegeixes revistes, en general? / ¿Lees revistas, en general?

Sí No

- En quina llengua? / ¿En qué lengua?

Només en català Només en castellà En totes dues llengües
Sólo en catalán Sólo en castellano En las dos lenguas

50. A part dels llibres que t'exigeix el curs en llegeixes d'altres pel teu compte?

¿Lees otros libros por tu cuenta, aparte de los que te exige el curso?

- En quina llengua? / ¿En qué lengua?

Tots en castellà Més en castella que en català
Todos en castellano Más en castellano que en catalán

Més en català que en castellà Tots en català
Más en catalán que en castellano Todos en catalán

No en llegeixo cap
No leo ninguno

51. Els teus amics o amigues amb qui surts i et diverteixes habitualment els dies

festius, són: / Tus amigos o amigas con quien sales y te diviertes habitualmente

los días festivos son:

- Tots catalanoparlants / Todos catalanoparlantes
- Majoritàriament catalanoparlants / Mayoritariamente catalanoparlantes
- Majoritàriament castellanoparlants/ Mayoritariamente castellanoparlantes
- Tots castellanoparlants / Todos castellanoparlantes

52. Escoltes la ràdio sovint? / ¿Escuchas la radio frecuentemente?

Sí No

- Els programes que escoltes són: / Los programas que escuchas son:

Tots en català Més en català que en castellà
Todos en catalán Más en catalán que en castellano

Més en castellà que en català Tots en castellà
Más en castellano que en catalán Todos en castellano

53. Veus, generalment, la televisió? / ¿Ves, generalmente, la televisión?

Sí No

54. Veus alguns programes de televisió en català? / ¿Ves algunos programas de televisión en catalán?

Sí No

55. Si és que sí, quan els veus, aquests programes en català? / Si es que sí, ¿cuándo los ves, estos programas en catalán?

Al migdia a la tarda a la nit
Al mediodía por la tarde por la noche

4. ACTITUDS / ACTITUDES

56. En la teva feina, en la unviersitat, etc., com creus que parlaràs tu en el futur?
En tu trabajo, en la universidad, etc., ¿cómo crees que hablarás tú en el futuro?

Només en castellà Més en castellà que en català
Sólo en castellano Más en castellano que en catalán

Més en català que castellà Només en català
Más en catalán que castellano Sólo en catalán

57. En la teva feina, en la unviersitat, etc., com creus que escriràs tu en el futur?
En tu trabajo, en la universidad, etc., ¿cómo crees que escribirás tú en el futuro?

Només castellà Més castellà que català
Sólo castellano Más castellano que catalán
Més català que castellà Només català
Más catalán que castellano Sólo catalán

58. A la llarga, quina llengua creus que hauria de predominar a Catalunya?
A la larga, ¿qué lengua crees que tendría que predominar en Cataluña?

El català el castellano

59. Et serà útil saber parlar i escriure el català? / ¿Te será útil saber hablar y escribir el catalán?

60. Els catalanoparlants han de parlar en castellà als castellanoparlants que ja fa temps que viuen a Catalunya? / ¿Los catalanoparlantes tienen que hablar en castellano a los castellanoparlantes que hace tiempo que ya viven en Cataluña?

Sí No

61. Un llibre castellà és més atractiu que en català? / ¿Un libro en castellano es más atractivo que en catalán?

Sí No

62. Els castellanoparlants que ja saben el català l'haurien de parlar amb normalitat amb els catalanoparlants? / *¿Los castellanoparlantes que ya saben el catalán deberían hablarlo normalmente con los catalanoparlantes?*

Sí

No

63. Fan falta més hores de català a la ràdio i a televisió? / *¿Hacen falta más horas de catalán en la radio y en la TV?*

Sí

No

64. És el castellà una llengua més de moda que el català? / *¿El castellano está más de moda que el catalán?*

Sí

No

65. És possible de sentir-se català sense saber parlar en català? / *¿Es posible sentirse catalán sin saber hablar en catalán?*

Sí

No

66. Penses que és natural que els catalans parlin en català a tothom?

¿Pensas que es natural que los catalanes hablen en catalán a todos?

Sí

No

67. Seria bo que tothom a Catalunya sabés el català?

¿Convendría que todas las personas en Cataluña supiesen el catalán?

Sí

No

68. En una reunió on hi ha persones castellanoparlants que encara no entenen el català, ¿quina solució et sembla més correcta? / *En una reunión en la cual hay personas castellanoparlantes que aún no entienden el catalán, ¿qué solución te parecería más correcta?*

- continuar parlant en català com si res
continuar hablando con catalán como si nada

Sí

No

- continuar parlant en català, però molt més a poc a poc i aclarint-los els dubtes que poguessin tenir. / *Continuar hablando en catalán, pero mucho más lentamente y aclarándoles las dudas que pudiesen tener.*

Sí No

- parlar tots en castellà
hablar todos en castellano

Sí

No

69. Seria natural que així com el castellà és l'única llengua oficial a les terres de parla castellana, el català fos l'única llengua oficial a les terres catalanes? /
¿Sería natural que así como el castellano es la única lengua oficial en las tierras de habla castellana, el catalán fuese la única lengua oficial en las tierras catalanas?

Sí

No

70. Penses que la gent que sap parlar en català té més oportunitats de trobar feina?

¿Piensas que la gente que sabe hablar en catalán tiene más oportunidades de encontrar trabajo?

Sí

No

QÜESTIONARI SOCIOLINGÜÍSTIC DE L'ENTREVISTA.

ESCOLA

NOM CURS

2. Com et dius?
3. Quants anys tens?
4. On vius?
5. On vas néixer?
6. On van néixer els teus pares?
7. Quina llengua parlen els teus pares entre ells?
8. En quina llengua et parlen?
9. En quina llengua els parles tu?
10. En quina llengua es parla, en general, a casa?
11. Al barri on vius quina llengua sents parlar?
12. Al barri, en quina llengua parles tu?
13. A part de les classes de llengua catalana i castellana, els mestres que has tingut durant la teva escolaritat, en quina llengua t'han explicat les lliçons?
14. A l'escola, ara, en quina llengua parles als mestres?
15. En quina llengua vas aprendre a llegir i a escriure?
16. Quant de temps fa que tens classe de llengua catalana?
17. En quina llengua parlen els companys de classe entre ells?
18. En quina llengua et parlen a tu?
19. Com els parles tu?
20. Fas alguna activitat fora de l'escola?
21. En quina llengua sents parlar, durant aquestes activitats?
22. Com et parlen a tu?
23. Com parles tu?
24. Fora de l'escola, en general, en quina llengua sents parlar?
25. En quina llengua et parlen a tu?
26. En quina llengua els parles tu?
27. En general, cada quan veus TV en castellà?
28. I en català?
29. En general, cada quan sents programes de ràdio en castellà?
30. I en català?

31. Quantes vegades vas anar al teatre o al cinema l'any passat?
32. Les funcions o pel·lícules eren en castellà o en català?
33. En general, en quina llengua llegeixes llibres, revistes, còmics, diaris, ...?
34. En quina llengua escrius en general?
35. En quina llengua et va més bé parlar normalment?
36. En quina llengua prefereixes que t'expliquin les lliçons?
37. Com creus que saps parlar el català tu?
38. Com creus que saps parlar el castellà tu?
39. Entens el català parlat?
40. Entens el castellà parlat?

DADES DE VILADECANS, EXTRETES DEL CENS LINGÜÍSTIC

CENTRE DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA ERAMPRUNYÀ
SERVEI LOCAL DE CATALÀ DE VILADECANS

CONSORCI PER A LA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

Quadre 1

L'ENTÉN

1975	1981	1986	1996
48,60%	51%	78,30%	90,43%

EL SAP PARLAR

1975	1981	1986	1996
28,20%			57,12%

EL SAP ESCRIURE

1975	1981	1986	1996
3,10%		14,30%	33,32%

EL SAP LLEGIR

1975	1981	1986	1996
		39%	57,36%

ANY 1996			
L'ENTÉN	EL SAP PARLAR	EL SAP LLEGIR	EL SAP ESCRIURE
94,97% Catalunya	75,30%	72,35%	45,84%
90,43% Viladecans	57,12%	57,36%	33,32%

Quadre 3a

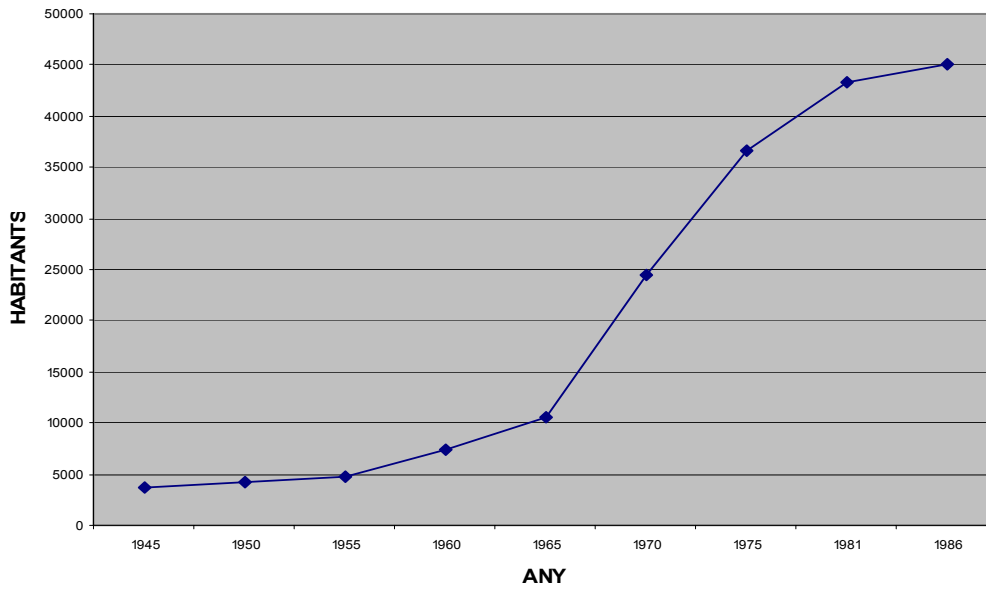
EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ 1945-1996

ANY	HABITANTS	CREIXEMENT ABSOLUT	CREIXEMENT RELATIU %	DENSITAT hab/km ²
1945	3760			187
1950	4214	454	12,1	210
1955	4696	482	11,4	234
1960	7468	2772	59,0	372
1965	10503	3035	40,6	523
1970	24401	13898	132,3	1214
1975	36578	12177	49,9	1820
1981	43358	6780	18,5	2157
1986	45071	1713	4,0	2242
1987	45423	352	0,8	2260
1988	46271	848	1,9	2302
1989	47165	894	1,9	2347
1990	48018	853	1,8	2389
1991	48294	276	0,6	2403
1992	48989	695	1,4	2437
1993	50495	1506	3,1	2512
1994	51646	1151	2,3	2569
1995	52510	864	1,7	2612
1996	53235	725	1,4	2649

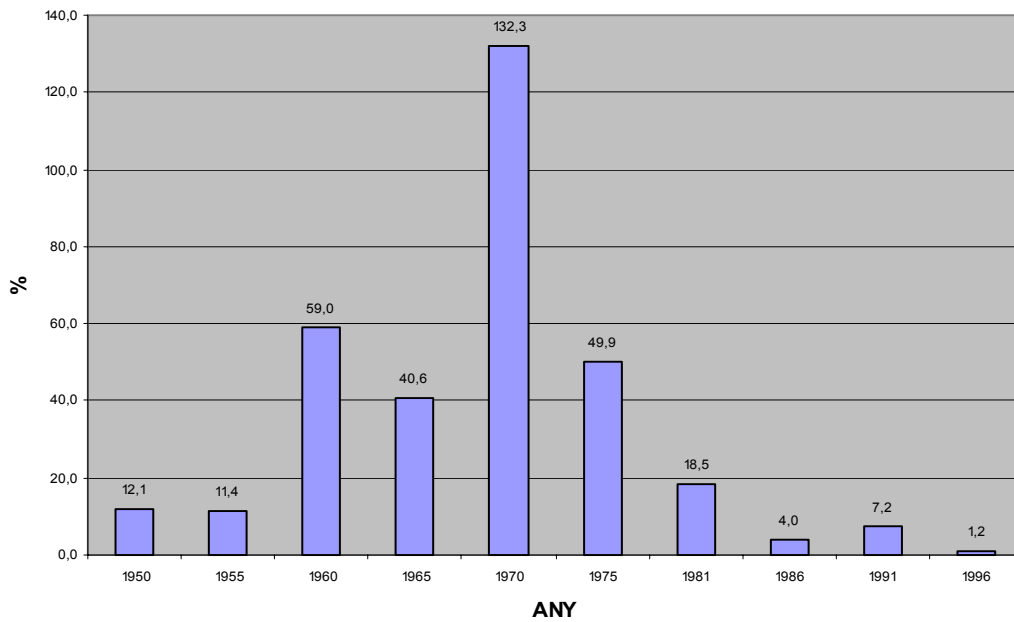
Font: Arxiu municipal, 1945-1986
Padró municipal d'habitants, 1991-1996

Quadre 3b

EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ

CREIXEMENT RELATIU

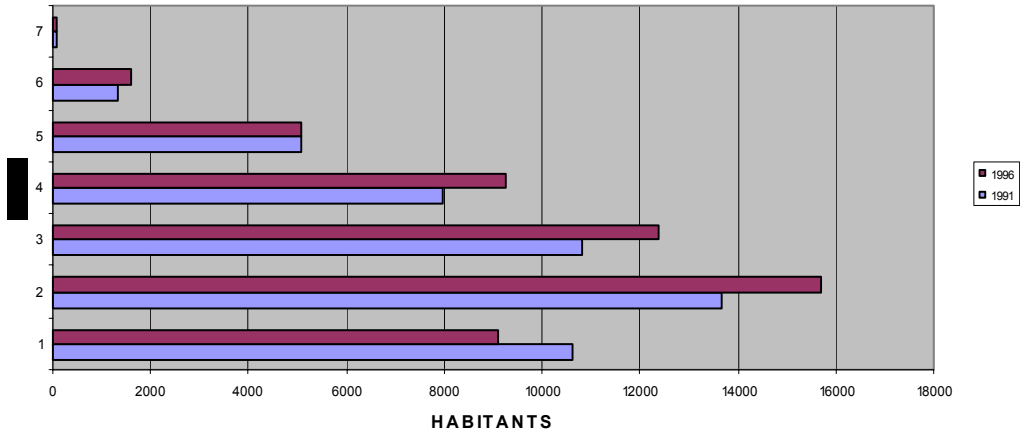

Unitat d'Estadística i Població

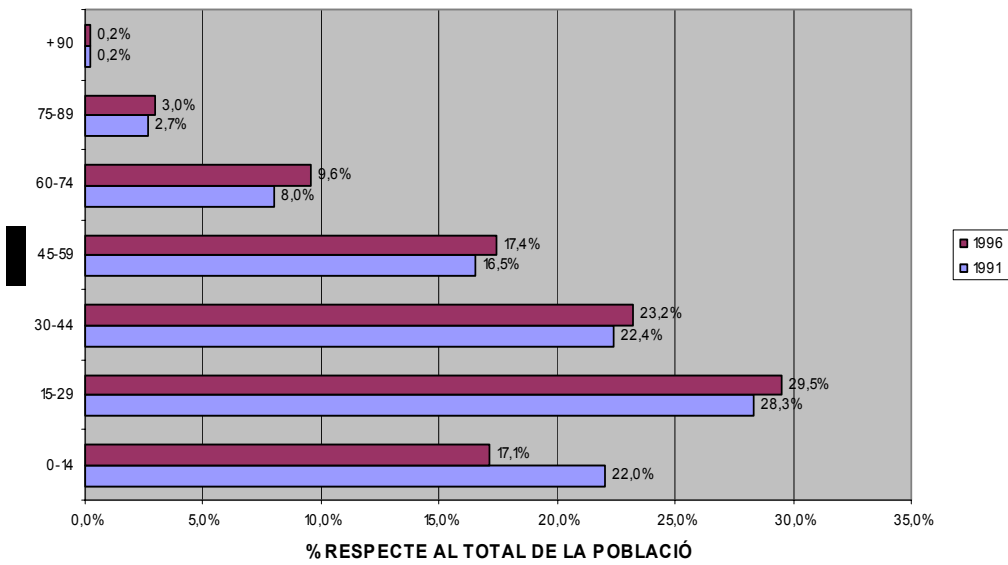
Estudi de la Població 1996

Quadre 3c

EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ PER GRANS GRUPS D'EDAT

EVOLUCIÓ DE L'ESTRUCTURA DE LA POBLACIÓ PER GRANS GRUPS D'EDAT

Unitat d'Estadística i Població

Estudi de la Població 1996

Quadre 4a

**DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ PER COMUNITAT AUTÒNOMA DE NAIXEMENT I
SEXE**

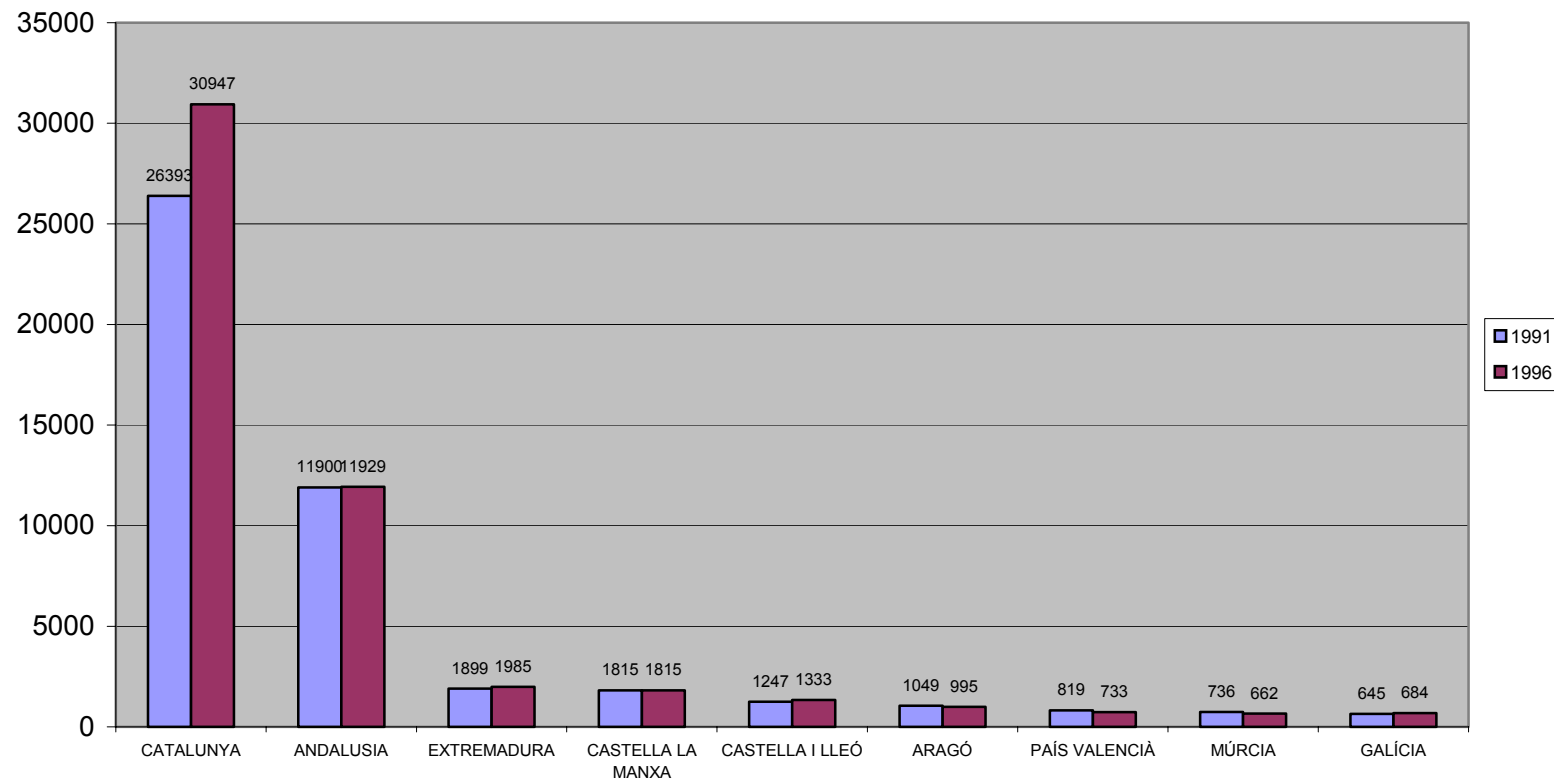
COMUNITAT AUTÒNOMA	HOMES	DONES	TOTAL	%
ANDALUSIA	5889	6040	11929	22,4%
ARAGÓ	488	507	995	1,9%
ASTÚRIES	48	65	113	0,2%
BALEARS	22	38	60	0,1%
CANÀRIES	11	18	29	0,1%
CANTÀBRIA	23	34	57	0,1%
CASTELLA - LA MANXA	945	870	1815	3,4%
CASTELLA I LLEÓ	679	654	1333	2,5%
CATALUNYA	15581	15366	30947	58,1%
CEUTA I MELILLA	88	78	166	0,3%
EXTREMADURA	995	990	1985	3,7%
GALÍCIA	340	344	684	1,3%
LA RIOJA	30	16	46	0,1%
MADRID	107	115	222	0,4%
MÚRCIA	304	358	662	1,2%
NAVARRA	21	30	51	0,1%
PAÍS BASC	36	66	102	0,2%
PAIS VALENCIÀ	332	401	733	1,4%
TOTAL	25939	25990	51929	97,5%

Font: Padró Municipal d'habitants, 1996

Estudi de la Població 1996

Quadre 4b

POBLACIÓ PER COMUNITAT AUTÒNOMA DE NAIXEMENT

Unitat d'Estadística i Població

Quadre 5

DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ PER GRANS GRUPS D'EDAT I BARRIS

BARRIS	0-14	15-29	30-44	45-59	60-74	75-89	90 i més	TOTAL
CASC ANTIC	577	1.009	890	702	455	162	11	3.806
CENTRE	2.144	3.782	2.759	2.283	1.276	435	24	12.703
MONTSERRATINA	931	1.805	1.173	1.063	539	172	7	5.690
EL MOLÍ - CAN GINESTAR	977	1.405	1.413	602	254	85	6	4.742
TORRE ROJA - LEVADURA	870	1.460	1.262	829	363	141	8	4.933
SALES	594	1.249	830	769	493	149	10	4.094
SANT JORDI - GABRIELISTES	183	457	271	294	195	83	3	1.486
SECTOR ROCA - RESIDENCIAL VILADECANS	733	1.050	793	597	186	59	3	3.421
POBLAT ROCA - HOSPITAL	359	751	554	395	454	50	2	2.565
CAN PALMER - CAN BATLLORI - CAN XIC	624	925	936	481	287	59	7	3.319
ALBA - ROSA	316	514	448	384	270	127	8	2.067
SANTA ISABEL - TORRENT BALLESTER	394	673	546	387	179	54	5	2.238
MAS RATÉS	389	634	496	468	142	39	3	2.171
TOTAL	9.091	15.714	12.371	9.254	5.093	1.615	97	53.235

Font: Padró municipal d'habitants, 1996

Quadre 6

Població segons coneixement del català per edats. Població de 2 i més anys 1996.
Municipi de Viladecans. Freqüències

Edat	Coneixement del català											
	Població de dos i més anys		l'entén		el sap parlar		el sap llegir		el sap escriure		no l'entén	
De 2 a 4 anys	1714	3,29%	1298	75,73%	459	26,78%	58	3,38%	32	1,87%	416	24,27%
De 5 a 9 anys	2838	5,45%	2750	96,90%	2034	71,67%	1757	61,91%	1163	40,98%	88	3,10%
De 10 a 14 anys	3410	6,55%	3369	98,80%	3055	89,59%	3071	90,06%	2622	76,89%	41	1,20%
De 15 a 19 anys	4672	8,97%	4606	98,59%	4144	88,70%	4161	89,06%	3669	78,53%	66	1,41%
De 20 a 24 anys	5333	10,24%	5200	97,51%	4477	83,95%	4508	84,53%	3624	67,95%	133	2,49%
De 25 a 29 anys	5696	10,93%	5471	96,05%	3946	69,28%	4175	73,30%	2647	46,47%	225	3,95%
De 30 a 34 anys	4743	9,10%	4455	93,93%	2605	54,92%	2867	60,45%	1183	24,94%	288	6,07%
De 35 a 39 anys	3987	7,65%	3703	92,88%	1934	48,51%	2169	54,40%	625	15,68%	284	7,12%
De 40 a 44 anys	3623	6,95%	3314	91,47%	1569	43,31%	1748	48,25%	429	11,84%	309	8,53%
De 45 a 49 anys	3592	6,90%	3201	89,11%	1349	37,56%	1498	41,70%	352	9,80%	391	10,89%
De 50 a 54 anys	3084	5,92%	2647	85,83%	991	32,13%	1019	33,04%	234	7,59%	437	14,17%
De 55 a 59 anys	2582	4,96%	2126	82,34%	778	30,13%	768	29,74%	171	6,62%	456	17,66%
De 60 a 64 anys	2310	4,43%	1869	80,91%	777	33,64%	707	30,61%	167	7,23%	441	19,09%
De 65 a 69 anys	1634	3,14%	1256	76,87%	617	37,76%	527	32,25%	144	8,81%	378	23,13%
De 70 a 74 anys	1181	2,27%	842	71,30%	427	36,16%	375	31,75%	144	12,19%	339	28,70%
De 75 a 79 anys	818	1,57%	502	61,37%	295	36,06%	257	31,42%	91	11,12%	316	38,63%
De 80 a 84 anys	516	0,99%	308	59,69%	175	33,91%	137	26,55%	43	8,33%	208	40,31%
De 85 anys i més	362	0,69%	192	53,04%	128	35,36%	83	22,93%	22	6,08%	170	46,96%
TOTAL	52095		47109		29760		29885		17362		4986	

